

ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΥ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ "Ο ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ" ◊ ΤΕΥΧΟΣ 31, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ 2016

Μουτζουρωθήκαμε και φέτος.
Η Καθαρά Δευτέρα γιορτάστηκε
με πλήθος κόσμου.

σελ. 4-5

Το ΚΤΕΛ αποκλείει την Καστανιά;
Επιστολή διαμαρτυρίας.

σελ. 10

Γιάννης Παπασταφίδης: Εξακολουθεί να σκαλίζει το ξύλο με μεράκι.

σελ. 28-29

Δόθηκε στην κυκλοφορία ο νέος αυτοκινητόδρομος

ΝΗΡΙΟΝ ΕΠΕ τεχνική εταιρεία

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣ ΙΔΙΩΤΕΣ	REAL ESTATE	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΕΧ. ΓΡΑΦΕΙΑ
ΜΕΛΕΤΕΣ	ΑΓΟΡΕΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΡΙΟΥ
ΕΠΙΒΛΕΨΕΙΣ	ΠΩΛΗΣΕΙΣ	ΜΕΛΕΤΕΣ ΣΤΑΤΙΚΩΝ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΩΝ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ανακαινίσεις, ενεργειακά πιστοποιητικά, νομιμοποιήσεις αυθαιρέτων
ΒΕΡΑΝΖΕΡΟΥ 22 - 104 32, ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210-3246589, 210-5243774

Σημείωμα του Εκδότη

Τελευταία διαβάζω ένα εξαιρετικό βιβλίο, «Μικρή ιστορία του κόσμου» του E. H. Gombrich, ενός Γερμανού ιστορικού της τέχνης που εργάστηκε και πέθανε στη Μεγάλη Βρετανία. Το βιβλίο εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1936, ήταν μια απλουστευμένη περιγραφή της παγκόσμιας ιστορίας και προοριζόταν για παιδιά όμως αποτελεί ένα σπουδαίο μάθημα για τους μεγάλους. Ο συγγραφέας παρουσιάζει πολύ εύστοχα τη φύση, τις ιδιαιτερότητες και την εξέλιξη του πολιτισμού και της ανθρώπινης δημιουργίας στα κομβικά σημεία που χαρακτηρίζουν την ιστορία της γης. Για τα χαρακτηριστικά των Ελλήνων από τη μινωϊκή εποχή μέχρι την ακμή της αρχαίας Αθή-

νας γράφει: «Εκείνη την εποχή ζούσε στην Ελλάδα και στα πολλά νησιά της και στις γύρω ακτές ένας πολεμοχαρής λαός που είχε μεγάλο πλούτο...Οι ευγενείς αυτοί (Έλληνες) δεν έδιναν μεγάλη αξία στις παραδόσεις και δεν τους ένοιαζε να διατηρήσουν τις συνήθειες των προγόνων τους, όπως έκαναν οι Αιγύπτιοι, οι Βαβυλώνιοι και οι Ασσύριοι. Οι πολλές επιδρομές και οι μάχες τους εναντίον ξένων λαών τους άνοιξαν τους ορίζοντες και τους έμαθαν να απολαμβάνουν τη χαρά της αλλαγής και της ποικιλίας. Έτσι από αυτό το σημείο και μετά η ιστορία του κόσμου προχωράει με πολύ πιο γρήγορους ρυθμούς σ'εκείνα τα μέρη.» Μας έχει μείνει άραγε

κάποιο από τα πολύτιμα χαρακτηριστικά αυτών που έζησαν σ' αυτόν τον τόπο, μαχητικότητα, οξύνοια, προσαρμοστικότητα, αγάπη για το καινούργιο, μπας και δούμε καμιά άσπρη μέρα ή αλλιώς θα ζούμε υπό εποπτεία.

Δεν είναι πια κοντά μας ο φίλος και μέγας χορηγός του Πολυδεύκη, ο νομικός Δημήτρης Γ. Δημητρακάκης. Ο Δημητρακάκης στάθηκε δίπλα μας με οικονομική στήριξη, με την εμπιστοσύνη του και την αγάπη του. Αποτελεί ιδιαίτερη τιμή για μας ότι εμπιστεύτηκε στον Πολυδεύκη την έκδοση των απομνημονευμάτων του βουλευτή Δ. Γ. Δημητρακάκη. Η προσφορά του θα μείνει για πάντα χαραγμένη στη μνήμη μας και

όχι μόνο.

Αλλά επειδή η ζωή συνεχίζεται και εδώ βρισκόμαστε για να ανταμώνουμε, κατόπιν πρότασης του Πολυδεύκη το εκκλησάκι του Πισαγιάννη θα λειτουργήσει της Αγίας Κυριακής, 7 Ιουλίου, ελπίζοντας ότι θα εγκαθιδρυθεί ένα κοινό πανηγύρι με τα τρία χωριά Αλευρού, Καστόρι και Περιβόλια. Ευχαριστούμε τους ιερείς Νίκωνα και Δημήτρη γι αυτό. Σας περιμένουμε στη λειτουργία και στη συνέχεια για κολατσιό στην πηγή.

Καθυστέρησε ο έκδοση του τεύχους αυτού αλλά πιστεύουμε ότι θα αποζημιωθείτε από την πλούσια ύλη.

ΚΑΛΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Έντυπη εφημερίδα

«ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ»

Ιδιοκτήτης: Πολιτιστικός Σύλλογος Καστορείου «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ»

Ταχυδρομική Διεύθυνση:
Καστόρειο Λακωνίας, τ.κ. 23059
τηλ.: 6973208890, 6944377514
<http://kastori.gr>, <http://polydefkis.gr>
e-mail: info@polydefkis.gr

Εκδότης: Η Πρόεδρος Ευγενία Λαμπή
Συντακτική Επιτροπή
Βαρβάρα Κεμεριδού,
Ευγενία Λαμπή, Ελένη Βλαχογιάννη,
Αναστασία Καδρακάκη,
Γαρυφαλία Ρουμελιώτη,
Θάνος Τζωρτζάκης, Γιάννης Αρφάνης.

Επιμέλεια Ύλης
Αγροτικά, Αθλητικά: Γιάννης Αρφάνης
Επιστημονικά: Ευγενία Λαμπή,
Κων/νος Καλκανδής
Κοινωνικά: Ελένη Βλαχογιάννη,
Καίτη Σμυρνίου
Οικονομικά: Κων/νος Καλκανδής,
Θάνος Τζωρτζάκης
Πολιτιστικά: Βαρβάρα Κεμεριδού,
Ευγενία Λαμπή
Φωτογραφικό υλικό: Βασ. Λαγανάς,
Γιάννης Αρφάνης, Γ. Λαγανάς, Θ.
Ανδριανός, Π. Γεωργαράς
Χορηγίες: Καίτη Σμυρνίου
Καστανιώτικα: Γιώργος Λαγανάς

Ανταποκριτές
Καστόρι – Βόρειοι Δῆμοι:
Δημητράκης Κραμποβίτης,
Θεόδωρος Αλαφογιαννης,
Παναγιώτης Λαμπράκης, Θανάσης
Δημητρακόπουλος, Νίκος Λαγανάς
ΗΓΙΑ, Βοστώνη: Eugenia Markos,
Νέα Υόρκη: Panagiotis Pantazis,
Αλάσκα: Maria Bascous
Αυστραλία: Angela Vasilas

Παραγωγή, εκτύπωση:
Ο "Π" σχεδιάζεται και υλοποιείται από
τη ΝΗΡΙΟΝ ΕΠΕ, Βερανζέρου 22,
τ.κ. 10432, Αθήνα, τηλ.: 210-3246589,
2105243774, www.nirion.gr

Καστανιώτικα

Περίεργα πράγματα συμβαίνουν στο βουνό μας, (ένα είναι το βουνό μας, ο Ταΰγετος), χασισοφυτείες ανακαλύπτει και καταστρέφει η Ελληνική Αστυνομία, συλλήψεις και παραπομπή σε δίκη ελαχίστων ευτυχώς «πατριωτών» μας και σαν μην έφθαναν όλα αυτά, μέσα στο καταχείμωνο κάποιοι παραβίασαν όλες τις καλύβες στην Λουσίνα.

Κάποιοι πιστεύω εκτός του χωριού μας θέλουν να τρομοκρατήσουν τους φίλους του βουνού, να σπείρουν τον φόβο και τον τρόμο για να «αλωνίζουν» ελεύθεροι στην περιοχή.

Πρέπει να αντιδράσουμε όλοι, να καταλάβουν ότι η τρομοκρατία τους δεν θα περάσει, είναι στο χέρι μας.

Δόθηκε επιτέλους στην κυκλοφορία ο νέος δρόμος Λεύκτρο- Σπάρτη, που βάζει στο χάρτη την περιοχή μας. Όπως έχουμε γράψει από παλιά είναι μια ευκαιρία για το χωριό μας να αναπτύξει τον ήπιο τουρι-

σμό, και να προωθήσει τα αγροτοκτηνοτροφικά προϊόντα στην μεγάλη αγορά των Αθηνών. Ας ελπίσουμε ότι θα αξιοποιήσει η περιοχή αυτή την ευκαιρία.

Σε μια περιήγηση στο διαδίκτυο πέσαμε πάνω σε έναν ιστότοπο που έχει για αντικείμενο το χωριό μας και αναφέρεται στην ιστορία του τόπου μας.

Με έκπληξη διαβάσαμε για την επιδρομή αποσπάσματος του Ιμπραήμ στο βουνό που είχαν καταφύγει οι Καστανιώτες, που αφινδίασαν μάλιστα όσους ήταν στα Λαμπέικα και τους κατέσφαξαν. Τώρα από πού προκύπτει αυτό μόνο ο συντάκτης του ιστότοπου το ξέρει. Ο Ιμπραήμ δεν κατέλαβε ποτέ την Καστανιά. Τον Σεπτέμβρη του 1825 επιτέθηκε στο χωριό άλλα βρήκε σφοδρή αντίδραση από τις ελληνικές δυνάμεις που είχαν για επικεφαλής τον ηρωικό Νικηταρά τον Τουρκοφάγο (Νικήτας Σταματελόπουλος). Οι απώλειες του Ιμπρα-

ήμ ήταν μεγάλες, αναδιπλώθηκε και έφυγε με το στράτευμά του για Τρίπολη.

Ελπίζω σε κάποιο από τα επόμενα τεύχη να ασχοληθούμε με το θέμα καταγράφοντας και τις προφορικές παραδόσεις άλλα και διάφορες ιστορικές πηγές τεκμηριωμένα.

Όπως πληροφορηθήκαμε αρμοδίως, υπήρξε κινητικότητα για το θέμα των ανεμογεννητριών στον Ταΰγετο. Είχαμε κατάθεση αναφοράς στο κοινοβούλιο από τον βουλευτή κ. Α. Δαβάκη μετά από παρέμβαση του Συλλόγου Λουσίνα, καθώς και απάντηση από την Περιφέρεια (Τατούλης), όμως για την ταμπακέρα δεν μιλούν και είναι ήξεις αφήξεις. Η αρμοδιότητα είναι στην ΡΑΕ και προς τα εκεί πρέπει να επικεντρώσουμε τις πιέσεις.

Γεια σας πατριώτες
Ο Καστανιώτης
gld@otenet.gr

Ο νέος αυτοκινητόδρομος Λεύκτρο – Σπάρτη μετά από πολλές αναβολές παραδόθηκε στην κυκλοφορία στις 18 Απριλίου 2016. Η ασφαλής πρόσβαση από και προς τους όμορους Νομούς και Αθήνα προσδοκούμε ότι θα φέρει ανάπτυξη σε όλο τον Νομό. Στο χέρι μας είναι αυτή η ανάπτυξη να σεβαστεί το φυσικό μας περιβάλλον και την πολιτιστική μας ταυτότητα. Ο νέος δρόμος προσφέρει ασφαλή διέλευση σε σχέση με τον παλιό δρόμο διαθέτοντας δύο λωρίδες ανά κατεύθυνση και σύντομη πρόσβαση προς στην Καλαμάτα. Ο χρόνος προς Τρίπολη από τη Σπάρτη δεν διαφοροποιείται

επιβάρυνση διοδίων η οποία στον σταθμό της Πετρίνας ανέρχεται στα 2,85 ευρώ και αν συνυπολογίσουμε και τα επιβαλλόμενα διόδια μετά τον κόμβο του Λεύκτρου το αντίτιμο είναι τσουχτερό. Επίσης στα αρνητικά συμπεριλαμβάνονται κάποιες μεγάλες στροφές, η μη ύπαρξη Λωρίδας έκτακτης ανάγκης (ΛΕΑ) και η μη ύπαρξη εισόδου-εξόδου στο χωριό με τη μεγαλύτερη οικονομική δραστηριότητα της περιοχής που είναι το Καστόρειο. Παρ' όλα αυτά, είναι ένας νέος δρόμος στην περιοχή μας και στον Νομό μας με προοπτική και ευχόμαστε να είναι καλοτάξιδος για όλο τον κόσμο. Στην τελετή των εγκαινίων,

βάκης, ο Περιφερειάρχης κ. Π. Τατούλης οι αντιπεριφερειάρχες κ. Ντία Τζανετέα, ο κ. Ηλ. Στρατηγάκης και Κων. Νικολάκου, ο Δήμαρχος Σπάρτης κ. Ευάγγελος Βαλιώτης, ο Δήμαρχος Μο-

δικτύων μετά από αιτήματα του Δήμου Σπάρτης και άλλων τοπικών φορέων. Τα προς κατασκευή νέα έργα είναι:

► Πλήρης Ανισόπεδος Κόμβος στα Φουντέικα που, τόσο χωροταξικά όσο και από

Παραδόθηκε ο αυτοκινητόδρομος Λεύκτρο - Σπάρτη

πολύ αλλά από τα δικά μας χωριά έχει μία σχετική μείωση. Στα θετικά του προσμε-

που πραγματοποιήθηκε στις 18/04/2016, χοροστάτησε ο Μητροπολίτης Μονεμβασίας

νεμβασίας κ. Ηρ. Τριχειλής, περιφερειακοί, δημοτικοί και τοπικοί σύμβουλοι καθώς και εκπρόσωποι φορέων και συλλόγων της Λακωνίας.

Ο αυτοκινητόδρομος Λεύκτρο – Σπάρτη διασχίζει τους Νομούς Αρκαδίας και Λακωνίας και είναι ένας σύγχρονος αυτοκινητόδρομος μήκους 47 περίπου χιλιομέτρων, με 2 λωρίδες κυκλοφορίας ανά κατεύθυνση που διαχωρίζονται με κεντρική νησίδα από στηθαίο New Jersey και ο οποίος πληροί, στον καλύτερο δυνατό βαθμό, τις απαιτήσεις οδικής ασφάλειας των χρηστών του.

Πέραν των προαναφερθέντων έργων προβλέπεται να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι τον Οκτώβριο 2016 και τα παρακάτω συμπληρωματικά έργα, τα οποία εντάσσονται στο Έργο με απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και

πλευράς αγροτικής εκμετάλλευσης, αποτελεί το “κέντρο” της Δημοτικής Ενότητας Πελλάνας.

► 50 στοιχειώδεις διανοίξεις νέων οδών συνολικού μήκους 15χλμ. για πρόσβαση σε αγροκτήματα.

► Αναβάθμιση της πρόσφατα κατασκευασμένης παράπλευρης οδού προς Καστόρι.

► Αντικατάσταση παλιάς γεφύρωσης με νέα Γέφυρα στο ρέμα Κοτίστιανη για ασφαλή πρόσβαση σε αγροκτήματα.

Με την παράδοση σε κυκλοφορία του νέου αυτοκινητόδρομου η χρονοαπόσταση Αθήνας – Σπάρτης διαμορφώνεται πλέον σε 2 ώρες. Η απόσταση αυτή θα διανύεται επί ενός συγχρόνου αυτοκινητόδρομου, ο οποίος θα παρέχει την μέγιστη ασφάλεια στους μετακινούμενους συμπολίτες μας.

E.B.

τράται η πρόσληψη νέων από το χωριό μας καθώς και από τα γύρω χωριά, στα διόδια και στο ΣΕΑ Πελλάνας. Στα αρνητικά του θα σημειώνουμε ότι η απόσταση Σπάρτης – Τρίπολης μεγάλωσε κατά περίπου 20 χιλιόμετρα και με

και Σπάρτης κ.κ. Ευστάθιος παρουσία του υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων κ. Χρήστου Σπίρτζη και του Γ.Γ. κ. Γιώργου Δέδε. Παραβρέθηκαν οι βουλευτές Λακωνίας κ.κ. Στ. Αραχωβίτης και Αθ. Δα-

Μουτζουρωθήκαμε και φέτος

Το Καστόρι γιόρτασε και φέτος την τελευταία εβδομάδα των Απόκριων με πολλά δρώμενα με κορυφαίο το Καρναβάλι της Μουτζουροδευτέρας, εμπνευσμένο από τη λαϊκή παράδοσή μας και από τα επίκαιρα θέματα, που απασχολούν την τοπική μας κοινωνία και γενικότερα τη χώρα μας. Από πολλές ημέρες πριν, άρχισαν οι συζητήσεις, οι συνεργασίες από μικρούς και μεγάλους, η κατάθεση θεματικών ιδεών για την κατασκευή αρμάτων και συγκρότηση πεζοπόρων τμημάτων με τη συνήδη μυστικότητα για να κάνουν και την έκκληση. Όλοι μαζί τοπικοί φορείς και σύλλογοι, παιδιά και μεγάλοι εθελοντικά και με κέφι διοργάνωσαν για άλλη

μια φορά το Καρναβάλι με την οικονομική στήριξη του Δήμου Σπάρτης. Η Καρναβαλική επιτροπή από μήνα πριν είχε αναλάβει τον συντονισμό. Προέορτα αποτέλεσε η εκδήλωση που πραγματοποίησε το Τοπικό Συμβούλιο Καστορείου στην Πλατεία του χωριού την Παρασκευή το απόγευμα στις 11 Μαρτίου για τα παιδιά, που διασκέδασαν με τον Μίκυ και την Μίνι και το πέταγμα αερόστατων προσφορά του Πολιτιστικού Συλλόγου «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ» αλλά και μεγάλων αερόστατων, που τα ίδια τα παιδιά κατασκεύασαν με την βοήθεια των μεγάλων. Μια εκδήλωση, που κατάχρησαν όχι μόνο τα παιδιά αλλά και όσοι παραβρέθη-

καν εκεί. Στη συνέχεια, γονείς και παιδιά αλλά και πολλοί συμπατριώτες, μασκαρεμένοι, περιφέρθηκαν στα σοκάκια, στην Πλατεία, στα Καφενεία και στα στέκια του χωριού μας διασκεδάζοντας, χορεύοντας και τραγουδώντας, μεταδίδοντας το κέφι. Την Κυριακή ομάδα παιδιών με ευφάνταστη μασκαρεμένη παρουσία συμμετείχε στο Καρναβάλι «Μασκαράτα 2016» της Σπάρτης, που το συγκροτούσαν καρναβαλικές ομάδες από όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου Σπάρτης και στον διαγωνισμό της καλύτερης παρουσίας έλαβαν την 5^η θέση. Και ενώ η ομάδα των παιδιών ήταν στο Καρναβάλι της Σπάρτης, στο υπόστεγο του

Γυμνασίου στο Καστόρι μικροί και μεγάλοι ετοιμάζαν τα άρματα μετατρέποντάς το σε πραγματικό εργαστήριο. Την Καθαρή Δευτέρα αν και βροχερός ο καιρός για 5^η συνεχή χρονιά, σεβάστηκε τους Καρναβαλιστές και τον πολύ κόσμο που είχε κατακλύσει την πλατεία και επέτρεψε να πραγματοποιηθεί η παρέλαση των αρμάτων και των πεζοπόρων καρναβαλικών τμημάτων χωρίς βροχή. Το τέλος του Καρναβαλιού σφράγισε ο βλάχικος γάμος και μεγάλος χορός που ακολούθησε από μεταμφιεσμένους και παρευρισκόμενους. Προσφέρθηκαν σαρακοσιανά εδέσματα και η καθιερωμένη καλομαγειρεμένη φασολάδα από τον Πρόεδρο κ.

ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ

Κ. Λαγανά και μέλη του Συλλόγου Φίλων του Βουνού «Λουσίνα». Την έναρξη της παρέλασης κήρυξε ο Πρόεδρος της Καρναβαλικής Επιτροπής κ. Βασίλης Λαγανάς και η Αντιπρόεδρος του Ν.Π.Π.&Π. του Δήμου Σπάρτης κ. Γεωργία Γαλανοπούλου απηύθυνε σύντομο χαιρετισμό. Την εκφώνηση των κειμένων και την παρουσίαση των αρμάτων και των πεζοπόρων τμημάτων έκανε η κ. Βίλυ Κακαφλίκα και ο κ. Άρης Κουρεμπίης. Παραβρέθηκαν ο Βουλευτής Λακωνίας κ. Αθ. Δαβάκης, ο Δήμαρχος Σπάρτης κ. Ευάγγελος Βαλιώτης, ο Αντιδήμαρχος κ. Ευαγγ. Νικολακάκης, ο

Δημοτικός Σύμβουλος κ. Μάριος Τζωρτζάκης, Δημοτικοί Σύμβουλοι άλλων Δημοτικών Διαμερισμάτων του Δήμου, τα μέλη του Τοπικού Συμβουλίου Καστορείου κ. Γ. Οικονομάκης και κ.κ. Β. Λαγανάς και Π. Βουρδούσης, ο Πρόεδρος του Τοπικού Συμβουλίου Περιβολίων κ. Γ. Κουρεμπίης, που έχει κάθε χρόνο ενεργή συμμετοχή στο Καρναβάλι και πολύς κόσμος από όλη την Λακωνία. Για την εξυπηρέτηση της μετακίνησης του κόσμου από και προς Σπάρτη πραγματοποιήθηκε έκτακτο δρομολόγιο με λεωφορείο του ΚΤΕΛ. Ε.Β.

ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ

Εικόνες απ' την Καστανιά του 1919

Από το ημερολόγιο του Νικόλαου Αντωνάκη

Το ημερολόγιο που τηρούσε επί δεκαετίες ο μακαρίτης συμπατριώτης μας Νικόλαος Αντωνάκης αποτελεί σημαντική πηγή πληροφοριών για την εποχή που έζησε. Ψήγματα σε αυτή τη σελίδα.

Το πλήρες χειρόγραφο κείμενο καλύπτει χρονικά την περίοδο από το 1878 μέχρι το 1941. Από το 1878 έως το 1906 γράφει ο Γεώργιος Αντωνάκης με κύριο μέλημά του την παρακολούθηση της αγροκτηνοτροφικής του παραγωγής. Μετά το θάνατό του (10/08/1906), συνεχίζει την καταγραφή ο γιος του Νικόλαος Αντωνάκης.

Δίνει και αυτός με τη σειρά του πληροφορίες για την παραγωγή αυτή, αλλά κατά κύριο λόγο καταγράφει την επαγγελματική του πορεία, αρχικά ως αγροτικός διανομέας, και εν συνεχεία, μετά την απόλυσή του λόγω πολιτικών φρονημάτων, ως κουρέας και αργότερα και ως παντοπώλης.

Επιπλέον καταγράφει διάφορα συμβάντα που έλαβαν χώρα κατά την περίοδο της επιστρατεύσεώς του, 1912-1915.

Στο παρόν απόσπασμα ο Νικόλαος Γ. Αντωνάκης μας δίνει πληροφορίες για την επαγγελματική του δραστηριότητα στο Καστόρι.

Χαρτοπωλείο- κουρείο

Το έτος 1919 ηργάσθην εις το κουρείο μου εις του Ιωάνν. Ν. Λάμπου ως κουρέυς και μικροπωλητής σιγαρέτων και διαφόρων άλλων ψιλικών, κουβαριστρών, βερνικίων και πολλών άλλων ειδών, είχαν δε εν τω κουρείω μου και οινοπνευματώδη ποτά ως και κρασί πρώτης τάξεως. Είχον δε πολύ μεγάλην

εργασίαν εις τε το κουρείο μου, υποστηριζόμενος και από το κόμμα Παναγ. Κ. Τζωρτζάκη Δημάρχου, Δ. Οικονομοπούλου φαρμακοποιού, Παναγ. Β. Μερεκούλια έχοντος το παραπλεύρως καφενείον και πολλών παντοπωλών κ.λπ. Καστανιάς, Δημ. Ν. Νικητάκη, Π. Ε. Μελά, Δημ. Ε. Μελά (των δύο τούτων το γένειον ήτο σκληρώτατον και το ξυράφι έπρεπε να είναι φρεσκοτροχιζόμενον, Ηλία Δ. Κραμποβίτη, Κ. Δ. Κραμποβίτη, σχεδόν δε εκ των χωρίων άτινα ήρχοντο εις Καστανιάν και εκαλλωπίζοντο είχαν την μεγαλύτεραν πελατείαν, πολλούς εκ Γεωργιτισίου ως τοιούτους δε, τον ιατρόν Λεωνίδα Διον. Αλούπην, Ιωάνν. Δήμον γαμβρόν Κ. Κραμποβίτη κ.λπ. Εξ Αλευρούς σχεδόν όλους, εν εις τους Ιωάννην Αθαν. Βούλγαρην, Ιωάννην Γ. Βαρναβέλιαν, Πατσατζαίους, Παπασταφιδάιους, Ηλιάν Νικολόπουλον, Ζαβραίους, Βλαχάκηδες εν εις και τον Γεωργ. Ν. Βλαχάκην ελθόντα εκ τινός επιστρατεύσεως ή ως κληρωτός, ως επιλογίας κ.λπ. Επίσης εκ Καλυβίων Πελλάνης, Χρήστον και Αναγνώστην Καραγιανναίους κ.λπ. εκ Παρδαλίου, εκ Καστρίου, Σερβεϊκων, Βορδωνιάς ως και πολλούς ξένους εισερχομένους εις Καστανιάν, κατά σύστασιν Τζωρτζάκη κ.λπ. του κόμματος υποστηριζόμενος παρά τούτου και ον ηγάπων εξαιρετικά μεταβαίνων προς καλλωπισμόν του

και των υιών του, Θάνου, Λεωνίδα και Κωνσταντίνου εις την οικίαν του ως και του αδελφού του Ευαγγέλου. Ως αγροτικός διανομέυς ελάμβανον μισθόν 60 εξήκοντα δραχμάς μηνιαίως, ενώ απολυθείς ως φιλοβασιλικός εκ της θέσεως ταύτης ως και πάντες οι υπάλληλοι την εποχήν ταύτην εκ του Κουρείου μου κ.λπ. ψιλικόν είχαν πενταπλάσιον εισόδημα και πλέον κατά μήνα 300 δραχμάς κ.λπ. δια τούτο και το ενοικίόν μου όπερ ευθύς εξ αρχής ήτο 5 δραχμαί μηνιαίως ήτοι 60 δρχ. κατ' έτος κατά τα διάφορα μετέπειτα χρόνια παρά του σπιτονοικοκύρη μου Ιωάννου Ν. Λάμπου όστις έβλεπε τας εργασίας μου, ξυριζόμενος και καλλωπιζόμενος και ούτος εις το Κουρείο μου, ελάμβανεν μεταβολάς αυξανόμενον κατ' έτος.

Κατά το έτος τούτο 1920, την εργασίαν μου εξηκολούθουν ως κουρέυς, καπνοπώλης και βιβλιοχαρτοπώλης συνεργαζόμενος με τα κεντρικά βιβλιοχαρτοπωλεία Αθηνών Δημ. Π. Δημητράκου, Ι. Κολλάρου και Σια, βιβλιοπωλείον της Εστίας, Σαλλίβερν, Πάλλη και Κοντζιά χαρτικά, καλτσικά ΕΒΕΠ εβέπ Εταιρεία με αδελφούς Καρρά εις ζαχαρωτά είδη και κουλούρια, Αβεζάπ καραμέλλα, λουκούμι κ.λπ. είδη, Δέδεν και Δρακούλη εκ Πειραιώς, Αδελφούς Λαμπροπούλου ερχόμενον ως παραγγελειοδόχου εν Καστανιά του εκ τούτων Αθανασίου. Με

τους Σπαρτιάτας βιβλιοχαρτοπώλας Νικόλαον Λεονταρίτην εξ Αγίου Ιωάννου Σπάρτης, Σαμπατάκον και Βαμβακάρην, Ιωάννην Μιχ. Παπαγιαννόπουλον κ.λπ., Δημ. Παππαγιαννόπουλον κ.λπ. Επανεδιωρίσθην δε ως αγροτικός Ταχ. διανομέυς δοθείσης εις εμέ της ημισείας κατά μήνα μισθοδοσίας μου κατά τα έτη άτινα διετελέσα εκτός υπηρεσίας λόγω της απολύσεως όλων των υπαλλήλων δια τα πολιτικά των φρονήματα, διετήρουν δε επανερχόμενος εκ της υπηρεσίας της διανομής της αλληλογραφίας το τε κουρείο μου κ.λπ. εργαζόμενος ευχάριστα με πολλά έσοδα. Κατά την 6 Δεκεμβρίου ημέραν της εορτής μου επανήλθεν και ο Βασιλεύς ότε του απήθυνα το κατωτέρω τηλεγράφημα με υπογραφήν μου και αδελφού μου Πανάγου.

Τοσαύτην εργασίαν είχαν εις τα βιβλιοχαρτικά είδη, όστε επανερχόμενος εκ του ταξειδίου μου ως Αγροτικού Διανομέως μη υπάρχοντος ετέρου εν Καστανιά Βιβλιοχαρτοπώλου εύρισκον 20 και πλέον μαθητάς του τε Δημοτικού και Ελληνικού Σχολείου εκ Καστανιάς περιχώρων και Γεωργιτισίου έξωθι του καταστήματός μου, να περιμένουν να επανέλθω δια να αγοράσουν τα βιβλία των, χαρτικά είδη, είχαν δε και καραμελικά όλων των ειδών ως και κουφέτα αμυγδάλου, ροσολίου, σοκολάτας κ.λπ. φοντάν διάφορα και λουκούμι και λοιπά είδη.

Οι μαθητές γιόρτασαν την Τσικνοπέμπτη

Στις 3 Μαρτίου 2016, της Τσικνοπέμπτης, οι μαθητές του Μουσικού Γυμνασίου – Λυκείου Σπάρτης ήλθαν εκδρομή στο Καστόρι και αφού περιηγήθηκαν στα αξιοθέατα του χωριού μας, φιλοξενήθηκαν στο προαύλιο του Γυμνασίου-Λυκείου Καστορείου από τους δικούς μας μαθητές. Τσικνισαν ψήνοντας σουβλάκια και μαζί με άλλες νοστιμιές και αναψυκτικά γιόρτασαν όλοι οι μαθητές μαζί την ημέρα της Τσικνοπέμπτης, όπως απαιτεί η παράδοσή μας. Οι μαθητές του Μουσικού Σχολείου έπαιζαν μουσική και

τραγουδούσαν αξέχαστες δημιουργίες με αποτέλεσμα να γίνει ένα όμορφο γλέντι με πολύ κέφι και χορό. Τα σουβλάκια και τα αναψυκτικά ήταν προσφορά του Εμποροεπαγγελματικού Συλλόγου Καστορείου, το ψήσιμο είχαν αναλάβει ο Γιώργος Δαγριτζίκος (ο Τζακ) και ο Γιώργος Λιακόπουλος, στην ετοιμασία και το σερβίρισμα βοήθησαν τα παιδιά, οι καθηγητές τους, ο Σύλλογος Γονέων Γυμνασίου και μέλη του Εμποροεπαγγελματικού Συλλόγου.

E.B.

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Μετά από πρωτοβουλία του Πολυδεύκη και σε συνεννόηση με τον ιερείς Περιβολίων, μοναχό Νίκωνα, και Καστορείου πατέρα Δημήτριο, συμφωνήθηκε να γίνεται στο εξωκλήσι του Λουκά, που γιορτάζει στα εννιάμερα της Παναγίας, στον Πισαγιάννη ιερή λειτουργία για την Αγία Κυριακή, στις 7 Ιουλίου. Το εξωκλήσι ανήκει στην ενορία Περιβολίων. Η Ελένη Βλαχογιάννη, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Πολυδεύκη και συντάκτρια στο περιοδικό μας έκανε δωρεά την εικόνα της Αγίας. Ευχόμαστε να θεσμοθετηθεί η γιορτή και να ενώσει τα τρία χωριά Αλευρού, Καστόρι και Περιβόλια σε ένα κοινό πανηγύρι. Εξάλλου, οι μνήμες μας από το κολατσιό και το χορό στις πηγές μετά τη λειτουργία είναι πολύ αγαπημένες. Καλούμε όλους στη λειτουργία και μετά το ανάλογο τσιμπούσι.

ΕΛ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΤΑΪΓΕΤΟΥ «Η ΛΟΥΣΙΝΑ»

Σωματείο ανεγνωρισμένο. Αριθ. Απόφ. 247/2000
Πρωτοδικείου Σπάρτης.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ –ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Προς ενημέρωση τόσο μελών μας όσο και κατοίκων της περιοχής μας σχετικά με την υπ' αριθ. 698/20.11.2014 Απόφαση της Ρ.Α.Ε. Χορήγησης Άδειας Παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από αιολικό σταθμό ισχύος 48MW στη θέση "ΓΡΑΜΜΕΝΗ ΠΕΤΡΑ-ΞΕΡΟΒΟΥΝΑ-ΠΥΡΓΑΚΙ" στην εταιρία «ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Α.Ε & ΣΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΒΕΛΑΝΙΔΙΩΝ ΛΑΚΩΝΙΑΣ Ο.Ε.», σας γνωρίζουμε ότι με αφορμή σχετικό δημοσίευμα στην εφημερίδα των Αθηνών "ΕΣΤΙΑ" της 2/12/2015, και της εξ αυτού κατάθεσης της υπ' αριθ. 622/7.12.2015 Αναφοράς στην Βουλή των Ελλήνων του βουλευτή Λακωνίας κ. Αθ. Δαβάκη, ο αρμόδιος Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ. Σκουρλέτης με την με Αρ. Πρωτ. 1716/ 24.2.2016 απάντησή του στην αναφορά αυτή, ενημέρωσε τη Βουλή "ότι μέχρι σήμερα δεν έχουν υποβληθεί φάκελοι Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων στη Δ/ση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης ΥΠΕΝ για εγκατάσταση αιολικών πάρκων στον Ταΰγετο ενώ η αρμόδια αρχή για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης δεν θεωρεί επαρκή τα στοιχεία της Αναφοράς ώστε να ενημερώσει τη Βουλή. Σε κάθε περίπτωση η ανάπτυξη των ΑΠΕ υλοποιείται βάσει του ενεργειακού και χωροταξικού σχεδιασμού της χώρας καθώς και της κείμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Μέριμνα της κυβέρνησης είναι η προώθηση των ΑΠΕ να λαμβάνει χώρα με σεβασμό στο ιδιαίτερο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον της χώρας" Ο σύλλογός μας, για το σοβαρότατο αυτό θέμα που είναι ζωικής σημασίας για όλη της ευρύτερη περιοχή, θα παρακολουθεί συνεχώς και θα ενημερώνει για την πορεία του τους κατοίκους.

Καστόρειο 15 Απριλίου 2016
Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος   Ο Γ. Γραμματέας

Κων. Λαγανάς   Εμμ. Μαρκουράκης

Συνάντηση Συλλόγων Μελβούρνης και Σίδνεϋ

Ευχάριστες στιγμές χαράς αλλά και συγκίνησης έζησαν τα μέλη και οι φίλοι του συλλόγου Καστοριτών Μελβούρνης και τα μέλη και οι φίλοι του συλλόγου Βορειοδημοτών του Σίδνεϋ η «ΩΡΑΙΑ ΕΛΕΝΗ».

Οι δύο σύλλογοι σε συνεργασία διοργάνωσαν εκδρομή

και συναντήθηκαν στην πόλη ALBURY που βρίσκεται στο ενδιάμεσο μεταξύ Σίδνεϋ και Μελβούρνης με σκοπό να δοθεί η ευκαιρία να συναντηθούν και να διασκεδάσουν τα μέλη τους και να θυμηθούν παλιές αναμνήσεις από το μακρινό παρελθόν.

Το Σάββατο βράδι διοργάνωσαν, με πολύ επιτυχία, χοροεσπερίδα στο χωλλ της τοπικής Ελληνικής Εκκλησίας όπου το κέφι και η διασκέδαση ξεπέρασε κάθε πρόβλεψη. Συναντήθηκαν βορειοδημοτίες που είχαν πολλά χρόνια να συναντηθούν. Ξύπνησαν

αναμνήσεις από το παρελθόν. Από τα παιδικά χρόνια. Από τα χρόνια του σχολείου. Αναπόλησαν παλιές ιστορίες. Η συγκίνηση κορυφώνεται σε τέτοιες στιγμές και δάκρυα πλημμυρίζουν τα μάτια.

Ακόμα πιο συγκινητική ήταν η στιγμή όταν έφτασε η ώρα του αποχωρισμού. Αποχωρίστηκαν με στενοχώρια αλλά και με την ικανοποίηση ότι οι τρεις μέρες που έζησαν μαζί τους άφησαν μια γλυκιά ανάμνηση και έδωσαν μια υπόσχεση αυτές οι συναντήσεις να συνεχιστούν και στο μέλλον.

Η Ιωάννα Καρυστιάνη στη Σπάρτη

Στην ασφυκτικά γεμάτη αίθουσα της Πνευματικής Εστίας Σπάρτης, η αγαπημένη και πολυδιαβασμένη Ιωάννα Καρυστιάνη παρουσίασε, το βράδυ του Σαββάτου, 27 Φεβρουαρίου 2016, το νέο της βιβλίο: “Το φαράγγι”.

Τη συγγραφέα καλωσόρισε και προλόγισε η κ. Πηνελόπη Χριστάκου. Για το “Φαράγγι” μίλησε η κ. Ειρήνη Κοκορού, ενώ η κ. Στέλλα Γκίνη διάβασε το κείμενο της κ. Ιωάννας Σταθοπούλου, που κατέγραφε πρόσωπα και στοιχεία του μυθιστορήματος. Η παρουσίαση κράτησε για περισσότερες από δύο ώρες και η κ. Καρυστιάνη, με τον χειμαρρώδη, γοητευτικό και μεστό λόγο της, καθήλωσε το κοινό, που δεν χόρταινε να την ακούει.

Η εκδήλωση, που οργανώθηκε από τη Λέσχη Ανάγνωσης Σπάρτης, ολοκληρώθηκε με την υπόσχεση της συγγραφέως ότι πολύ σύντομα θα ξαναεπισκεφτεί την πόλη μας.

Έκθεση ζωγραφικής της Κατερίνας Παπαναστασίου στην Πνευματική Εστία Σπάρτης

Μια νέα καλλιτέχνηδα ξαφνιάζει ευχάριστα με την πρώτη της έκθεση στη Σπάρτη, εμπνευσμένη, όπως λέει η ίδια, από το άγνωστο, μέσα στο οποίο αποφασίζει να ταξιδέψει και να μας ταξιδέψει με τον δικό της τρόπο.

Την Κυριακή 3 Απριλίου 2016 και ώρα 19:00 εγκαινιάστηκε στην αίθουσα “Αλέξανδρος Κουρής” στο κτίριο της Πνευματικής Εστίας Σπάρτης η ατομική έκθεση ζωγραφικής της Κατερίνας Παπαναστασίου, με τίτλο «ωραίο... το άγνωστο» που περιλαμβάνει 19 έργα. Η έκθεση διήρκεσε από 1 έως 6 Απριλίου 2016.

Στο έργο της αναδύονται, από το υποσυνείδητο, μνήμες μορφοποιημένες σε εικαστική δημιουργία. Ολόκληρη η συλλογή είναι η τέχνη που μορφοποιεί και ζωντανεύει πράγματα που το μάτι προσπερνά.

Παρουσίαση του ΛΑΚΩΝΙΚΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ 2016

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ ΣΠΑΡΤΗΣ και οι εκδόσεις ΙΔΙΟΜΟΡΦΗ, παρουσίασαν τη Δευτέρα 15/2/2016 το Λακωνικό Ημερολόγιο 2016, αφιερωμένο στον Πάρνωνα.

Πρόκειται για μια έκδοση 320 σελίδων που παρουσιάζει το βουνό στο σύνολό του, τη λακωνική, και την αρκαδική πλευρά του (τη γλωρίδα και την πανίδα του, τα σπήλαια, τις περιοχές Natura) αλλά και πώς το είδαν οι άνθρωποι που έζησαν πάνω του ή κοντά του από τους αρχαίους χρόνους έως σήμερα.

Μίλησαν:

η Ειρήνη Κοκορού, από τη Λέσχη Ανάγνωσης,
η Δανάη Χαραλάμπους, Δρ. Αρχαιολόγος,
ο Αντώνης Τάντουλος, για την χαρτογραφία του βουνού,
ο ιστορικός Παρασκευάς Ματάλας
και ο Βασίλης Γεωργιάδης από τον Ορειβατικό Σύλλογο Σπάρτης.

Ο ετήσιος χορός του Πολυδεύκη

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Καστορείου "Πολυδεύκης" πραγματοποίησε και φέτος με μεγάλη επιτυχία τον ετήσιο χορό του και την κοπή της πίτας στις 6 Φεβρουαρίου 2016 στο κέντρο "Νέο Κάστρο" στη Δάφνη μαζί με τον Σύλλογο των εν Αττική Γεωργιτσιάνων, που πραγματοποίησαν ταυτόχρονα και τον δικό τους χορό. Η Συμμετοχή ήταν μεγάλη και για πρώτη φορά Καστανιώτες και Γεωργιτσιάνοι συνδιασκέδασαν όλοι μαζί στην Αθήνα μέχρι τις πρωινές ώρες, εκμηδενίζοντας την απόσταση των 10 χιλιομέτρων που χωρίζει τα δύο χωριά μας. Ο Συμπατριώτης Γεωργιτσιάνος και πρόεδρος του Συλλόγου των Γεωργιτσιάνων Βενής Μπολάνης και ο γνωστός

τραγουδιστής Γιώργος Σαλαμπάσης, που συμμετείχε αφιλοκερδώς, ερμήνευσαν αξέχαστες λαϊκές δημιουργίες. Στα δημοτικά τραγούδια το πρόγραμμα κράτησε ο γνωστός Γιώργος Δημητρόπουλος με το κλαρίνο του και η καταπληκτική τραγουδίστρια Αγάθη. Η Πρόεδρος του Συλλόγου κ. Ευγενία Λαμπή απηύθυνε χαιρετισμό στους παρευρισκόμενους και έκοψε την πίτα του Συλλόγου μας. Για άλλη μια φορά φίλοι και συμπατριώτες πρόσφεραν πολλά δώρα στη διενεργηθείσα λαχειοφόρο αγορά. Ο Σύλλογός μας τους εκφράζει τις θερμές ευχαριστίες του. Δωροθέτες στη Λαχειοφόρο του χορού μας ήταν:

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝ-

ΝΗΣ Γκανογιάννη 53-55 Γουδή Ζωγράφου, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ Δαμασίππου 35 ;Ανω Ιλίσια, Ζωγράφου, ΕΛΜΗ SYSTEMS ΑΕ-ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ, ΑΦΟΙ ΚΙΟΥΡΤΖΟΓΛΟΥ ΑΕΒΕ-Θεσσαλονίκης 100 Μοσχάτο, ΠΑΙΔΙΚΑ ΡΟΥΧΑ ELVIRANαρκίσσου 18 Γαλάτσι, ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΡΟΥΧΩΝ ΚΕΜΟΣ-25 Μαρτίου Πετρούπολη, ΣΜΥΡΝΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ. Από το Καστόρειο: ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΜΑΝΙΑΤΗΣ Αρτοποιείο, ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΟΥΜΑΡΗΣ Super-Market, ΜΠΑΜΠΗΣ ΜΠΑΣΚΟΥΡΕΛΟΣ Φαρμακείο, ΑΦΟΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΙ Super

Market, Ζαχαροπλαστείο «ΛΙΧΟΥΔΗΣ», ΝΙΚΟΣ ΛΑΓΑΝΑΣ Super Market, ΜΑΡΙΑ ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗ Αρτοποιείο, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ- Πρατήριο Υγρών Κανσίων, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΛΑΜΠΗΣ Καφενείο, ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ-Εμπορικό Κατάστημα, «North» ΑΦΟΙ ΑΛΑΦΟΓΙΑΝΝΗ- Καφέ-Μπαρ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗΣ Super market, «ΔΙΠΟΡΤΟ» Ταβέρνα -Καφενείο ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΟ ΑΦΟΙ ΓΕΡΟΝΤΙΔΗ, ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗ -ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΑΚΗ.

E.B.

Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις και δρώμενα για τα παιδιά αλλά και για τους μεγάλους πραγματοποιούνται στο Πολιτιστικό Κέντρο Μπακή από την ΜΚΕ «ΜΥΣΤΡΑΣ»

με την ευθύνη του Διαχειριστή και υπευθύνου κ. Γεωργίου Αντωνάκη. Στις 28 Μαρτίου ο σκηνοθέτης Πέτρος Αυγερινός με τα παιδιά του Λυκείου Καστορείου προσέγγισαν

σκηνοθετικά την τραγωδία του Σοφοκλή «Αντιγόνη» και στις 18 Απριλίου πραγματοποιήθηκε μουσική βραδιά από το Ωδείο «Μελοποιία» στην οποία ερμήνευθηκαν αξέχαστες ελληνικές δημιουργίες. Αξιοσημείωτο είναι ότι σε όλες τις εκδηλώσεις ο κ. Αντωνάκης, σκηνοθέτης αλλά και εκπαιδευτικός, επιχειρεί πάντα με την ενεργή συμμετοχή και των παιδιών των Σχολείων μας. Και οι δύο εκδηλώσεις ήταν υπέροχες και καταχειροκροτήθηκαν από τον κόσμο που είχε την τύχη να τις παρακολουθήσει. E.B.

Αγαπητοί φίλοι και μέλη του «Πολυδεύκη»
Θέλω να σας γνωρίσω ότι ο Σύλλογός μας έχει λογαριασμό στην ALPHA BANK με αριθμό 112-002101-399452.
IBAN .GR90 0140 1120 1120 0210 1399 452
Δικαιούχοι: Ευγενία Λαμπή, Πρόεδρος, Αικατερίνη Σμυρνίου, Ταμίας.
Σας προτείνουμε να καταθέτετε τη συνδρομή σας, την διαφήμισή σας ή τη χορηγία σας σ' αυτόν το λογαριασμό αναγράφοντας στο έντυπο κατάθεσης τ' όνομά σας.
Μην στέλνετε επιταγές στο όνομα Πολυδεύκης διότι δεν μπορούν να εισπραχθούν.
Σας ευχαριστώ θερμά
Καίτη Σμυρνίου

Επιστολή-Καταγγελία

ΕΜΠΟΡΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΥ

Τηλ.2731057344-6932619014

Αρ.Πρωτ. 4 / 26-5-2016

e-mail : ab_3941@otenet.gr

Προς την Διοίκηση του ΚΤΕΛ ΛΑΚΩΝΙΑΣ Α.Ε. (Με κ οينوποίηση στον Δήμο Σπάρτης και τα τοπικά ΜΜΕ)

Κύριοι,

Με ανακοίνωση που αναρτήθηκε σε ορισμένα καταστήματα του Καστορείου, πληροφορηθήκαμε για τις αλλαγές που αποφασίσατε, ερήμην της τοπικής κοινωνίας και των φορέων της, στα δρομολόγια ΚΤΕΛ προς Λογγανίκο και Πελλάνα.

Επειδή η απόφαση σας είναι αυθαίρετη, αψυχολόγητη και εχθρική τελικά προς όλη την περιοχή των βορείων δήμων και των κατοίκων της, θα θέλαμε να σημειώσουμε τα εξής:

1. Όλη η περιοχή της Επάνω Ρίζας Ταυγέτου, γνωστή σαν Βόρειοι Δήμοι Λακωνίας, από την εποχή της Τουρκοκρατίας και μέχρι σήμερα αποτελούσε οικονομική , κοινωνική και πολιτισμική ενότητα, με επίκεντρο την κωμόπολη Καστορείου, έδρα της ομώνυμης κοινότητας αρχικά, και του Δήμου Πελλάνας αργότερα.
  2. Στο Καστόρειο υπάρχουν οι εξής υπηρεσίες: Κέντρο Υγείας,Κτηνιατρείο, ΚΕΠ και Δημοτικό Κατάστημα, Σχολεία (Νηπιαγωγείο, Δημοτικό και Λύκειο), Υποθηκοφυλακείο/Συμβολαιογραφείο, Κατάστημα Ταχυδρομείου και Ταχυδρομικού Ταμειυτηρίου, ενώ λειτουργεί επίσης Φαρμακείο, ΑΤΜ, και διοργανώνεται ανελλιπώς Λαϊκή Αγορά κάθε Δευτέρα.
  3. Ο πληθυσμός, στη συντριπτική του πλειοψηφία αποτελείται από ανθρώπους ηλικιωμένους, τα παιδιά των οποίων ζουν και εργάζονται κυρίως στη Σπάρτη, και χρειάζεται να έρχονται συχνά στα χωριά για να φροντίζουν τους οικείους τους.
  4. Η τουλάχιστον- άστοχη επιλογή σας να καταργήσετε τη συγκοινωνιακή σύνδεση των δημοτικών διαμερισμάτων μεταξύ τους και με το Καστόρειο, μεταφέροντας τα περισσότερα δρομολόγια στο νέο τμήμα του δρόμου Σπάρτη-Λεύκτρο, θα δημιουργήσει πολλά και σοβαρά προβλήματα στους κατοίκους της περιοχής. Θα είναι πλέον αδύνατη η κίνηση τους από τη Σπάρτη και προς τα χωριά, ενώ το μόνο που πριμοδοτείτε είναι η πρόσβαση προς την πρωτεύουσα του νομού, και μάλιστα με μεμονωμένο τρόπο, από και προς τους οικισμούς α.Πελλάνα- Παρδάλι και β. Λογγανίκο. Ενώ παραβλέπετε και καταργείτε την λειτουργία του Καστορείου ως κέντρου παροχής υπηρεσιών της ευρύτερης περιοχής.
  5. Τα πιο σοβαρά προβλήματα που θα προκαλέσετε, έχουν τόσο κοινωνικό, όσο και οικονομικό χαρακτήρα. Σας υπενθυμίζουμε δε ότι ήδη οι προηγούμενες επιλογές σας, για τις οποίες είχαμε εκφράσει την αντίθεση μας αλλά απάντηση δεν πήραμε, έχουν συρρικνώσει δραματικά τα δρομολόγια της περιοχής μας, με κατάργηση των βραδυνών δρομολογίων από Σπάρτη, εκτός της Δευτέρας και Παρασκευής, με την κατάργηση δρομολογίων των αργιών, και πολλών από τα τοπικά δρομολόγια που έχουν περιοριστεί σε ελάχιστες μέρες και ώρες της εβδομάδας.
- Θα θέλαμε να σας τονίσουμε ότι η ελεύθερη κυκλοφορία και επικοινωνία των κατοίκων, προς εξυπηρέτηση των βασικών τους αναγκών κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα της Ελλάδας, και οιαδήποτε υπονόμευσή τους θα μας ωθήσει να κινήσουμε κάθε νόμιμη διαδικασία ενάντια σε όποιον τις επιβουλεύεται.
- Καλούμε τη Διοίκηση της ΚΤΕΛ Α.Ε. να αναθεωρήσει την άδικη απόφαση της τροποποίησης των δρομολογίων προς τους Βόρειους Δήμους, και ζητούμε τη συμπάρασταση του Δήμου Σπάρτης, του οποίου είμαστε ισότιμοι δημότες, των δημοτικών συμβούλων της περιοχής, των βουλευτών όλων των πολιτικών κομμάτων, και συνολικά της τοπικής κοινωνίας και των φορέων της.

Με εκτίμηση

Για το Δ.Σ. του ΕΜΠΟΡΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΥ

Ο Πρόεδρος: Θανάσης Δημητρακόπουλος

Η Γραμματέας Άβα Μπουλούμπαση

Ίσως κάποτε θα πρέπει και επίσημα να αναγνωρίσουμε την διαχρονική προσφορά στο χωριό μας μερικών ανθρώπων: Δεν έχουμε ασχοληθεί με τον Δήμαρχο Θεοφιλόπουλο και το έργο του, πότε θήτευσε, πότε έζησε κ.λπ., με τους γιατρούς μας Σταμάτη Αλειφέρη (ειδικά) και Αριστείδη Σκρουμπέλο. Όπως επίσης για να κατανοήσουμε το μέγεθος της προσφοράς και του συμπατριώτη μας Δημητρίου (Μάκη) Πανταζή που πρόσθεσε στο χωριό μας μερικά εξαιρετικά οικοδομήματα. Είναι δε κρίμα να γίνεται σκουπιδότοπος ο ξενώνας της φωτογραφίας μας.

Το ΚΑΠΗ Σπάρτης στο Καστόρι

Στις 6 Μαρτίου τα μέλη του ΚΑΠΗ Σπάρτης πραγματοποίησαν ολοήμερη εκδρομή στο φιλόξενο χωριό μας. Το πρωί παρακολούθησαν τη Θεία Λειτουργία στην οποία χοροστάτησε ο Μητροπολίτης Μονεμβασίας και

Σπάρτης κ.κ. Ευστάθιος και θαύμασαν το τέμπλο και τις αγιογραφίες του Μητροπολιτικού Ναού μας. Μετά τη Θεία Λειτουργία στο πολιτιστικό Κέντρο Μπακή και στο Γραφείο του Συλλόγου «Λουσίνα», τους παρατέθηκαν βουτήματα, γλυκίσματα πολλά εκ των οποίων ήταν φτιαγμένα από τις κυρίες του χωριού, καφές και αναψυκτικά, προσφορά του Πολιτιστικού Συλλόγου «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ» και του Συλλόγου Φίλων του Ταυγάτου «ΛΟΥΣΙΝΑ» στη μνήμη του συμπολίτη μας Δημητρίου Ιωάννη Δημητρακάκη, που πέθανε πρόσφατα. Στη συνέχεια περιηγήθηκαν στα όμορφα σοκάκια του χωριού μας με τα τρεχούμενα νερά, στις πηγές του Αγίου

Μάμα και στα όμορφα τοπία του ποταμού Κάστορα για να καταλήξουν σε γεύμα, στα καφενεία και στις ταβέρνες. Τα μέλη του ΚΑΠΗ συνόδευαν ο Πρόεδρος του Ν.Π Πρόνοιας και Αλληλεγγύης του Δήμου Σπάρτης κ. Θέμις Πατσιλίβας και ο υπεύθυνος του ΚΑΠΗ Σπάρτης, Βοήθειας στο Σπίτι και Βρεφονηπιακών Σταθμών κ. Κώστας Τσίπουρας. Παραβρέθηκαν επίσης ο Βουλευτής Αθανάσιος Δαβάκης, ο Αντιδήμαρχος κ. Βαγγέλης Νικολακάκης, ο Πρόεδρος του Τοπικού Συμβουλίου Καστορείου κ. Γ. Οικονομάκης, ο Τοπικός Σύμβουλος κ. Βασίλης Λαγανάς και εκπρόσωποι των Συλλόγων. Ε.Β.

ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗ ΣΕΑ ΠΕΛΛΑΝΑΣ

Μετά από πρόσκληση του Τοπικού Συμβουλίου Καστορείου έγινε διαβούλευση στην αίθουσα του πολιτιστικού κέντρο Μπακή σχετικά με την υδροδότηση της ΣΕΑ Πελλάνας. Η συνέλευση των κατοίκων αποφάσισε και επικύρωσε ομόφωνα την απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της ΔΕΥΑΣ να μη δοθεί νερό από το δίκτυο του Καστορείου. Η απόφαση αυτή βασίζεται και στα γεγονότα ότι η ΣΕΑ βρίσκεται εκτός των ορίων του τοπικού διαμερίσματος και επίσης λόγω του επικλινούς του εδάφους η υδροδότησή της από το δίκτυο του Καστορείου θα προκαλέσει ελλείψεις στις περιοχές που βρίσκονται ψηλότερα.

ΕΛ

Μία νέα διμηνιαία τοπική ενημερωτική εφημερίδα κυκλοφόρησε στο χωριό μας με τίτλο «Το Εξπρές του Καστορείου» συμβάλλοντας στην πολυφωνία και την πλουραλιστική ενημέρωση της τοπικής μας κοινωνίας. Η Νέα εφημερίδα είναι ιδιοκτησία του τουριστικού καλλιτεχνικού καταστήματος «το Αγλάϊσμα» της οικογένειας Φασουλοπούλου. Ευχόμαστε να είναι καλοτάξιδη και να συμβάλει και αυτή στην ενημερωτική και πολιτιστική διαδρομή του χωριού μας. Ε.Β.

Τα Λακωνικά προϊόντα στο Μετρό του Συντάγματος

Από τις 7 έως και τις 12 Μαρτίου στην 9^η Έκθεση Λακωνικών Προϊόντων, που διοργάνωσε η Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «Γιορτή της Ελιάς και Λαδιού», οι Αθηναίοι είχαν την ευκαιρία και αυτή τη χρονιά να γευθούν και να προμηθευτούν στο μετρό του Συντάγματος τα βιολογικά και παραδοσιακά προϊόντα από τους Λάκωνες εκθέτες αλλά και να ενημερωθούν για τους τουριστικούς προορισμούς του νομού μας από τα περίπτερα των Δήμων. Στην έκθεση εκτέθηκαν ακόμη βιβλία Λακώνων συγγραφέων με θέματα όπως πολιτισμός, ιστορία του νομού, τα ήθη και έθιμα, παραδοσιακές συνταγές κ.λπ.. Από τη δική μας περιοχή συμμετείχε το Ιχθυοτροφείο Αφοί Γεροντίδη. Ε.Β.

Δημήτρης Ιω. Δημητρακάκης 1929-2016

Στις 28 Φεβρουαρίου 2016 έφυγε από τη ζωή ο Δημήτρης Δημητρακάκης. Ο Δημήτρης γεννήθηκε στο ηρωικό Καστρί, τόπο στον οποίο αντιστάθηκαν και θυσιάστηκαν παλικάρια με αρχηγό τον Πρινοκοκκά. Το σπίτι του ήταν κοντά στον Αι-Γιώργη, στο κελί του οποίου λειτουργούσε το πρώτο Δημοτικό Σχολείο. Τότε το Καστρί είχε πολλά παιδιά και επειδή δεν εξυπηρετούσε το κελί, φτιάχτηκε Σχολείο στην Αγία Βαρβάρα, εκεί που είναι σήμερα και φοιτούσαν εκεί οι μαθητές από τη Νέα Λιβερά, τα Σερβέικα και το Καστρί. Δάσκαλος ήταν ο κ. Γιαννακόπουλος. Εκεί πήγε ο Δημήτρης από την πρώτη Δημοτικού και αυτός και οι αδερφές του τις οποίες φρόντισε με αγάπη μετά τον θάνατο του πατέρα τους. Μετά την Τετάρτη Δημοτικού πήγε στο τριτάξιο Γυμνάσιο της Σπάρτης το 1943, μέσα στην Κατοχή (το Γυμνάσιο Καστορείου φτιάχτηκε το 1954). Εκεί φοιτούσαν χωριστά τα αγόρια από τα κορίτσια και μάλιστα οι διευθυντές συνεννοούνταν για το σχόλασμα, ώστε να μην συναντιούνται αγόρια με κορίτσια. Στη συνέχεια γράφτηκε στη Νομική Αθηνών, από όπου πήρε το πτυχίο του. Έκανε άσκηση 22 μήνες. Ορκίστηκε δικηγόρος στις 14-4-1963 και άσκησε τη δικηγορία έως τις 5-1-1995, οπότε και συνταξιοδοτήθηκε. Σαν δικηγόρος έφτιαξε το καταστατικό του Συλλόγου των

εν Αττική Καστριτών, ο οποίος διαλύθηκε σε λιγότερο από τρία χρόνια. Η αρχική σκέψη ήταν να ονομαστεί Αγία Βαρβάρα που ήταν η ενορία και θα έωνε Νέα Λιβερά, Σερβέικα και Καστρί. Ήταν ενεργός πολίτης και θερμός συμπαραστάτης στο Δήμο Νέας Σμύρνης όπου κατοικούσε και ήταν δημότης. Για τρεις τριετίες ήταν δραστήριο μέλος του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου των εν Αττική Λακεδαιμονίων. Η ψυχή του όμως ήταν δοσμένη στο Καστρί που το λάτρευε. Όταν ερχόταν από την Αθήνα στο χωριό, πήγαινε πρώτα στο χωριό, πηγαίνει πρώτα στον Αι-Γιώργη, καθότανε στα «καθισιά», αγνάντευε τον κάμπο και μετά πήγαινε στο σπίτι του. Εκεί στον Αι-Γιώργη είναι το κοιμητήριο των προγόνων του. Ο Δημήτρης δεν παντρεύτηκε, δεν υπάρχουν άρρενες απόγονοι από τη στενή οικογένεια με το επώνυμο Δημητρακάκη και με τον θάνατό του κλείνει ο κύκλος του ονόματος. Όπως εμπιστεύτηκε τελευταία ο ίδιος σε φιλικό του πρόσωπο, ευρισκόμενος στο κοιμητήριο του Αι-Γιώργη και μπροστά στον οικογενειακό τάφο: «ο τελευταίος Δημητρακάκης που θα μπει εκεί, θα είμαι εγώ». Ήτανε πολύ συναισθηματικός άνθρωπος, ευγενής, συνετός, καλός φίλος, αγαπούσε τους πατριώτες. Ο Δημήτρης είχε την «αγαθή τύχη» να φθάνουν οι ρίζες του βαθιά στην ιστορία και οι

πρόγονοι του ανάλογα με την ιστορική στιγμή έδιναν το παρόν στα κοινά (ο Γιαννάκης Δημητρακάκης στα Ορλωφικά, ο Γιωργάκης στην Επανάσταση του '21, ο Δημήτρης στην Αυτοδιοίκηση, σε διοικητικές θέσεις, σε υπουργεία και τέλος σαν βουλευτής, ο δε αδελφός του βουλευτή Ιωάν. Γ. Δημητρακάκης χρημάτισε Δήμαρχος Καστανιάς). Μετά τον θάνατο του βουλευτή Δημ. Δημητρακάκη το 1888, οι Δημητρακάκηδες φύλαξαν σαν κόρη οφθαλμού τα χειρόγραφα απομνημονεύματά του. Λίγο πριν το 1929, ο γιατρός και δήμαρχος Καστανιάς Παναγιώτης Κ. Τζωρτζάκης (συγγενής των Δημητρακάκηδων), φρόντισε να φθάσει το έργο στα χέρια του Αγ. Σγουρίτσα και του Γιάννη Βλαχογιάννη ο οποίος δημοσίευσε αποσπάσματα διασκευασμένα. Με τον «Πολυδεύκη» συνδέθηκε ο Δημήτρης όχι μόνο γιατί τον στήριξε ηθικά και υλικά αλλά γιατί του εμπιστεύτηκε την έκδοση των Απομνημονευμάτων. Στην κίνηση αυτή, καίρια ήταν η συμβολή του γιατρού Μάριου Τζωρτζάκη που συγκέντρωσε το υλικό και στήριξε γενναία την έκδοση. Ο Δημήτρης εκπλήρωσε το καθήκον του απέναντι στους προγόνους του και στον τόπο του, παραδίδοντας το έργο στην Ιστορία και τον Πολιτισμό.

Θ.Π.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΑΚΗΣ

ΒΙΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ

Ήταν φίλοι παιδικοί κι από το Καστρί κι οι δυο τους και τα πρώτα γράμματά τους απ' τον ίδιο δάσκαλό τους. Στον Αι-Γιώργη ο Δημήτρης και στη Δημοσιά ο Γιάννης.

Το Γυμνάσιο τελειώσαν κι άρχισαν αναζητήσεις. Η ξεγνοιασιά τελείωσε. Πρέπει ν' αποφασίσεις. Δική σου είναι η ζωή, σκέψου το τι θα κάνεις!

Δύσκολη η απόφαση. Πάμπολλα τα προβλήματα. Δε συμβαδίζει η θέληση ποτέ με τα αισθήματα, αφού παράγοντες πολλοί αλλού σε κατευθύνουν.

Οι φίλοι αυτοί απ' το Καστρί της κολλητής παρέας ο ένας βγήκε νομικός κι ο άλλος ιερέας. Κι οι δυο τους τα κατάφεραν ωφέλιμοι να γίνουν.

Ο Δημήτρης με τα έργα του και με την προσφορά του βοήθησε τον συνάνθρωπο στην κάθε συμφορά του καλή κουβέντα έβγαине απ' τα δικά του χείλη.

Ο Παπα-Γιάννης ευλαβής με ψαλμοδία αηδονιού και λειτουργού υπόδειγμα, μα και καλού γονιού το ιερό, επάξια, τίμησε πετραχίλι.

Ήταν καρδιακοί, αλήθεια, και οι δύο οι Καστρίτες κι ο θεός π' αποφασίζει μονομιάς και δίχως ρήτρες στα ουράνια και τους δύο την αυτή ημέρα πήρε.

Φίλατοι, Δημητρακάκη και Παπαγιαννούλη Γιάννη και των δύο σας τις πράξεις στο επίγειο σεργιάνι με τιμή κι ευγνωμοσύνη κάθε σας γνωστός εξήρε.

Ο καθένας τη ζωή του κι αν παράλληλα τραβούσε, η καρδιά του στο χωριό του μόνιμα στριφογυρνούσε και την Αγία τη Βαρβάρα για καλό παρακαλούσε.

Στην ουράνια τη ζωή σας το Καστρί έχετε μπροστά σας και στα άγια χώματά του έχουν θέση τα οστά σας, όπου οι ντόπιοι και οι φίλοι θα ανάβουν το καντήλι.

Ντίνος Αλεξάκος

Ιωάννης Γιαννούλης

Στο μακροβιότερο ελληνικό Αλφαβητάριο (1955-1974) η δεύτερη εικόνα παρουσιάζει όψεις από την καθημερινή ζωή μιας ημιαστικής αγροτικής πόλης. Ένας παπάς κάθεται έξω από την εκκλησία. Ο παπάς που ήταν πηγή ζωής και φροντίδας. Είναι σαν να βλέπω τον παπα-Γιάννη, ο οποίος συνήθιζε να είναι εκεί ακόμα και όταν δεν είχε λειτουργία. Όλη του η ζωή ήταν η ιεροσύνη και η εκκλησία. Υπηρέτησε με ζήλο και διακρινόταν για την πίστη και την αγάπη του προς την Ορθοδοξία. Είχε ευσέβεια και διάθε-

ση να υπηρετήσει το ποιμνίο του. Η διακονία του μοιράστηκε σε δύο ναούς, στην Αγία Βαρβάρα από το 1959 μέχρι το 1981 και στο ναό της Γέννησης της Θεοτόκου στο Καστόρειο από το 1981 μέχρι το 1999. Έφυγε από κοντά μας την πρώτη του Μάρτη 2016 και μας άφησε ανάμνηση αγαθή. Υπήρξε ευγενής και ακούραστος λειτουργός. Υπόδειγμα οικογενειάρχη και ιερέα. Δεν ξεχνάμε που γύριζε όλο το χωριό, από το ένα σπίτι στο άλλο, για να αγιάσει την Παραμονή των Φώτων. Ο παπα-Γιάννης δεν έμελνε

απλώς αλλά είχε το χάρισμα άνωθεν. Η φωνή του είχε έκταση και ποιότητα, ίδια και ύστερα από 40 χρόνια. Η ξαδέρφη του Ανθούλα τον θυμάται να τραγουδάει, όταν ήταν ακόμη μαθητής. Τον αποχαιρετούμε με αγάπη και ευγνωμοσύνη. Αιώνια η μνήμη του.

Παραθέτουμε σύντομο βιογραφικό σημείωμα που έδωσε στον "Π" η μικρή του κόρη Άννα και την ευχαριστούμε.

Ο π. Ιωάννης Γιαννούλης γεννήθηκε στο Καστρί Λακωνίας το 1928. Αποφοίτησε από το Ανώτερο Εκκλησιαστικό Φροντιστήριο Καλαμάτας. Παντρεύτηκε το 1959, την Ειρήνη Σκαρλατίνη, με την οποία απέκτησαν τρεις κόρες, τη Γεωργία, την Ευγενία και την Άννα. Χειροτονήθηκε διάκονος στις 07-06-1959 και πρεσβύτερος στις 21-07-1959 στον Ιερό Ναό Αγίας Βαρβάρας

Καστρίου, από τον μακαριστό Μητροπολίτη Μονεμβασίας και Σπάρτης Κυπριανό.

Από το 1959 έως το 1981 διετέλεσε εφημέριος της ενορίας Αγίας Βαρβάρας Καστρίου και από το 1981 έως τη συνταξιοδότησή του, διετέλεσε εφημέριος της Ενορίας Καστορείου.

Ήταν πνευματικός από το 1973, ενώ διατέλεσε Αρχιερατικός Επίτροπος Καστορείου από το 1982 έως το 1999. Συνταξιοδοτήθηκε την 01-01-1999.

Στις 5 Ιανουαρίου 2003 ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Ευστάθιος του απένειμε το οφίκιο του πρωτοπρεσβύτερου.

Απεβίωσε την 01-03-2016 στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο Καστόρι. Της νεκρώσιμης ακολουθίας προέστη ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μονεμβασίας και Σπάρτης κ.κ. Ευστάθιος.

B.K.

Κάλαντα για την Ανάσταση του Λαζάρου

Μεσημεράκι Παρασκευής 22 Απριλίου στην Αγορά., Παραμονή της Ανάστασης του Λαζάρου. Παιδικές φωνούλες ακούγονται στην είσοδο της Αγοράς και ολοένα πλησιάζουν. Είναι τα παιδιά από το Προ-νηπιαγωγείο και του Νηπιαγωγείου με τις κυρίες Ελένη Βλαχολιά και Γεωργία Βεργοπούλου. Σ' ένα πανεράκι, στολισμένο με λουλούδια, έχουν ένα ομοίωμα του Λαζάρου πλασμένο με ζυμάρι, και το περιφέρουν στην Πλατεία ψάλλοντας τα κάλαντα του Λαζάρου.

Ήρθε ο Λάζαρος, ήρθαν τα Βάγια ήρθε η Κυριακή που τρώμε ψάρια. Βάγια, βάγια των Βαγιών, τρώμε ψάρια και κολιό και την άλλη Κυριακή τρώμε το κόκκινο αυγό.

Πού σουν Λάζαρε; Πού είναι η ταφή σου; Πού είναι η μάνα σου Κι η αδελφή σου; Βάγια, βάγια των Βαγιών τρώμε ψάρια και κολιό και την άλλη Κυριακή τρώμε το κόκκινο αυγό.

Ήταν μια πολύ ευχάριστη νότα. Συγχαρητήρια στις δασκάλες για την αναβίωση του εθίμου. Τα παιδιά μαθαίνουν βιωματικά μέσα από τις κατασκευές. Παλιότερα έλεγαν «Λάζαρο δεν πλάσεις, ψωμί δε θα χορτάσεις». Στην Ορθόδοξη Πίστη, η ανάσταση του Λαζάρου θεωρείται η «πρώτη Λαμπρή» και πρόδρομος της Ανάστασης του Χριστού.

B. K.

Οι κυνηγοί

Το Σάββατο στις 6 Μάρτη, με τη λήξη της κυνηγετικής περιόδου έγινε από τον Κυνηγετικό Σύλλογο, η καθιερωμένη εδώ και τρία χρόνια γιορτή της τσίχλας. Ο Κυνηγετικός Σύλλογος Βορείου Λακεδαιμόνος με έδρα το Καστόρι, ιδρύθηκε στις 17 Νοέμβρη του 1996. Είναι ένας μικρός κυνηγετικός σύλλογος σε σχέση με άλλους και αριθμεί 500 μέλη. Τα μέλη του συλλόγου είναι στην πλειοψηφία τους Βορειοδημότες αλλά έχει και μέλη από τη Σπάρτη και το Γεράκι, φίλους που τους αρέσει το κυνήγι εδώ. Είναι αμιγώς ανδρικός σύλλογος και δεν έχει στις τάξεις του γυναίκες σαν την τοξεύτρια Άρτεμη και την Αταλάντη. Είναι γραμμένος στην Γ' Συνομοσπονδία Πελοποννήσου, με όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτήν τη συμμετοχή (π.χ. δικαίωμα ψήφου στο όργανο πανελλαδικής εμβέλειας κ.λπ.). Στο σημερινό Δ.Σ. πρόεδρος είναι ο Βασίλης Καλαμαράς, αντιπρόεδρος ο Γιώργος Αρβανίτης, γραμματέας ο Δημήτρης Μιχαλόπουλος, ταμίας ο Κώστας Αρβανίτης και μέλη ο Γιάννης ο Τσάκωνας και ο Γιώργος ο Βουραντώνης.

Άνθρωποι νέοι, δυνατοί, άνθρωποι που στύβουν την πέτρα.

Το κυνήγι είναι μια δραστηριότητα που υπάγεται σε κανόνες. Η κυνηγετική περίοδος αρχίζει στις 20 Αυγούστου και λήγει στο τέλος Φλεβάρη, ανάλογα με το θηρευόμενο είδος. Κάθε εποχή δηλαδή έχει διαφορετικό θήραμα. Με την έναρξη αρχίζει το τρυγόνι, μετά η φάσα, η πέρδικα και ο λαγός (15 Σεπτ. -10 Γενάρη), 20 Γενάρη το αγριογούρουνο, τέλη Οκτώβρη η μεκκάτσα, μέχρι τέλους της σεζόν το κυνήγι της τσίχλας και του κότσυφα. Στο τέλος του Φλεβάρη, τελειώνει ο κυνήγι και πάλι αρχίζει στις 20 Αυγούστου.

Το κυνήγι γίνεται ατομικά (πουλιά) ή ομαδικά (λαγός και αγριογούρουνο) από ανατολή σε δύση του ήλιου και απαιτεί κατάλληλο εξοπλισμό. Βασικό εργαλείο είναι το όπλο, η φυσιγγιοθήκη και η άδεια κυνηγιού που ανανεώνεται κάθε χρόνο. Κατάλληλα ρούχα ανθεκτικά και το γνωστό πορτοκαλί γιλέκο για να ξεχωρίζουν στο δάσος και να διακρίνονται καθαρά από τους άλλους κυνηγούς. Το γιλέκο είναι πολύ

πρακτικό με τις πολλές τσέπες που διαθέτει και ασφαλίζουν εκεί οι κυνηγοί τα προσωπικά τους αντικείμενα που είναι απαραίτητα, όπως κινητά και ασύρματοι. Καπέλο για να μη τους θαμπώνει ο ήλιος και να έχουν καλή σκόπευση, και ανάλογα με την εποχή, γαλότσες το χειμώνα, άρβυλα για την ξηρασία.

Ανάλογα με το θήραμα, έχεις και το κατάλληλο σκυλί. Πουλόσκυλο, λαγόςκυλο, γουρουνόσκυλο. Ο κάθε σκύλος εκπαιδεύεται διαφορετικά και ο κάθε κυνηγός εκπαιδεύει το σκύλο του. Και οι κυνηγοί χωρίζονται σε ομάδες αντίστοιχα, λαγοκυνηγοί, πουλοκυνηγοί, γουρουνόκυνηγοί. Παλιά κυνηγούσαν μόνο με ελληνικά σκυλιά, τα Γκέκινα. Τώρα φέρνουν διάφορες ράτσες από το εξωτερικό. Οι κυνηγοί όταν έχουν μεγάλα θηράματα χαρίζουν κρέας σε ιδρύματα, όπως γηροκομεία και ορφανοτροφεία.

Ενδημικά θηράματα είναι ο κότσυφας, η πέρδικα, ο λαγός, το αγριογούρουνο, η αλεπού. Αποδημητικά είναι το ορτύκι, το τρυγόνι, η φάσα, η μεκκάτσα, ο τσίχλα και ο κότσυφας.

Γενικά όλα τα αποδημητικά έρχονται από τις βόρειες χώρες. Έρχονται και από την Κριμαία που ονομαζόταν “νησί του κυνηγετικού παραδείσου”. Ο λαγός είπαμε αρχίζει από 15 Σεπτέμβρη και τελειώνει στις 10 Γενάρη.

Ο κυνηγός δε λείπει ποτέ από το βουνό ή τον κάμπο, ανάλογα. Όταν σταματάει το κυνήγι αρχίζει η εκπαίδευση των σκυλιών. Ο εκπαιδευόμενος σκύλος έρχεται σιγά-σιγά σε επαφή με το θήραμα, να το μυρίσει, να ανακαλύψει τις φωλιές, να βελτιώσει τις ικανότητές του. Όλο το χρόνο, κάθε Τετάρτη, Σάββατο και Κυριακή επιτρέπεται να εκπαιδεύονται τα σκυλιά στο κυνήγι του λαγού και της πέρδικας μόνο με τη γκλίτσα χωρίς όπλο. Αφήνεις το σκυλί, να ιχνηλατεί και να κυνηγάει το ζώο, χωρίς να πυροβολείς. Ο σεβασμός στους κανόνες προστατεύει τη συνέχεια και την ισορροπία στη φύση.

Ο κυνηγός είναι φύλακας της φύσης και του δάσους. Ξέρει τις περιοχές, ξέρει τα περάσματα, ξέρει τα πάντα στον Ταύγετο. Πριν λίγα χρόνια, ο Καστανιώτης κυνηγός Χρήστος Β. Κορτζής, στο ίσιωμα με τους μωβ κρόκους λίγο πριν τον Αι Γιάννη στο βουνό, έλεγε στους συνοδοιπόρους του και προσκυνητές, πως εκεί στο μέρος αυτό είναι πέρασμα πέρδικας. Δεν πρόλαβε να το πει και να, πέταξαν πέρδικες μπροστά τους. Επίσης, όταν οι ντόπιοι χάνουν κάποιο παλιό μονοπάτι, ζητάνε από τους κυνηγούς να τους το υποδείξουν.

Αφού όλο το καλοκαίρι ο κυνηγός είναι στο βουνό και εκπαιδεύει τα σκυλιά του, κατά κάποιο τρόπο προστατεύει το δάσος από πυρκαγιές, αφού ειδοποιεί έγκαιρα. Επίσης εντοπίζει το δρόμο που χάλασε, το μονοπάτι που έκλεισε, την πηγή που στέρεψε, τον παράδεισο που έγινε σκουπίδοτοπος. Είναι λάτρης της

φύσης, γι αυτόν το βουνό είναι τρόπος ζωής, είναι ο καθαρός αέρας, το λάλημα της πέρδικας... Ξεκινούν παρέες από το χωριό το γλυκοχάραμα, στις 5 η ώρα. Μερικές φορές πάνε από το βράδυ στην αρχή του κυνηγιού, με μεξέδες, κρασιά, ιστορίες, ψέματα, υπερβολές και κοιμούνται σε καλύβες στο βουνό.

«Περπατάμε, ξεφεύγουμε από την καθημερινότητα, είμαστε ελεύθεροι. Σκοπός δεν είναι η κάρπωση του θηράματος, για να φάμε, είναι η ευχαρίστηση. Έχουμε 3-4 κυνηγετικούς σκύλους. Δεν είμαστε φονιάδες της φύσης, με τα λεφτά που ξοδεύουμε για τους σκύλους θα παίρναμε ότι θέλαμε. Είναι χόμπι, διασκέδαση, ψυχαγωγία».

«Γίναμε κυνηγοί είτε από βιώματα από το στενό περιβάλλον ή και από το ευρύτερο φυσικό περιβάλλον. Δεν νομίζω ότι κυνηγεί κανείς για το θήραμα δηλ. για να φάει. Αλλά για αυτά που αποκομίζει από τη φύση. Μέσα από το κυνήγι εξερευνάς τη φύση, ανακαλύπτεις, άγρια φρούτα, βότανα, αρωματικά φυτά... Με το όπλο αγκαλιά νιώθεις ασφάλεια και σε ωθεί να ανακαλύψεις όλα τα υπόλοιπα. Μπορείς να διασχίσεις το φαράγγι της Μισοσπορίτισσας, χωρίς να φοβηθείς καθόλου. Το θήραμα άμα γίνει αυτοσκοπός και φανατιστείς, χάνεται η αξία του κυνηγιού. Καλό είναι να κρατάς τις ισορροπίες, να συντηρείται και η φύση, να υπάρχει μέριμνα για την ανανέωση του θηράματος, να μην εξαφανίζεται. Όχι μανία εξόντωσης. Αυτή η ανακάλυψη της φύσης είναι μοναδική και θεωρώ πως οι άνθρωποι στις πόλεις νομίζουν ότι ζουν. Κάθε μέρα και κάθε ώρα είναι διαφορετική. Πολλοί κυνηγοί κινούνται σε συγκεκριμένα μέρη. Σε κερδίζει το τοπίο. Οι ίδιοι κυνηγοί, στα ίδια μέρη. Σε τραβάει σαν τις σειρήνες, είναι μέθη το κυνήγι και η φύση. Καταλαβαίνω πολλούς κυνηγούς που το θεωρούν σαν χόμπι. Αποφορτίζομαι όταν είμαι εκεί, είμαι ελεύθερος, δεν με νοιάζει τίποτα».

Τις παραπάνω πληροφορί-

ες μας τις έδωσαν, ο Βασίλης Καλαμαράς, ο 21χρονος αντιπρόεδρος Γιώργος Αρβανίτης, ο Κώστας Ρουμेलιώτης φίλος των κυνηγών, ο Παναγιώτης Λυραντζής και ο Γιώργος ο Δαγριτζίκος ο Τζακ. Επί πλέον οι φίλοι κυνηγοί, μας είπαν δικές τους ιστορίες και πληροφορίες για τις συνήθειες των ζώων. Ο Λιάς ο Αποστολά(κος) είπε: «Είχαμε πάει με τον φίλο μου Τ.Π. και το γιο του 4-5 χρονώ στον Ευρώτα, εκεί που είχαν οι γεωπόννοι τα αγροκήπια. Πέτυχε αυτός μια πέρδικα και την μαζέψαμε. Μπαμ και δεύτερη φορά, είχε κτυπήσει πάπια που έπεσε μέσα στο γροθαρομάντρι. Τα γροθάρια ήσαν ξεπεταμένα. Πήγα να την πάρω και καθώς γύριζα μπροστά στο δρόμο μου, να, ένας κοντοστέρις. Σάστισα και θορυβήθηκα. Με τη φασαρία ευτυχώς έφυγε. Κρατούσα την πάπια από τα πόδια και έτσι απλωμένη όπως ήταν, έφτανε το ύψος του τετράχρονου παιδιού».

Ο Γιώργος ο Δαγριτζίκος, ο Τζακ, είπε: «Η αλεπού άμα σε δει πεζό πάει 500 μέτρα μακριά. Καταλαβαίνει από τη βουή του τρακτέρ πότε κινδυνεύει. Αν οργώνεις η αλεπού δεν φοβάται, έρχεται και σκάβει από πίσω με τα πόδια της για να φάει ποντικούς. Το ίδιο και ο κορατζίνος. Όταν οργώνεις έρχεται από μακριά για να φάει σπόρους. Ο λαγός όταν θέλει να γιατακώσει (να πάει στη φωλιά, στο γιατάκι του) διώχνει την αλεπού με τέχνασμα. Κτυπά το πίσω πόδι του, κάνει θόρυβο, η αλεπού τρέχει να δει τι γίνεται και ο λαγός το σκάει (γίνεται λαγός) και πάει να γιατακώσει. Μένει στο γιατάκι του όλη την ημέρα και βγαίνει τη νύχτα για τροφή. Ο λαγός δεν έχει τσίνουρα για να κλείσουν τα μάτια του γι' αυτό λένε λαγοκοιμάται. Ο λαγός ξεγελάει και τον σκύλο ο οποίος τον ακολουθεί με τη μυρωδιά του. Όπως τρέχουν, σε μια στιγμή ο λαγός κουλουριάζεται στο έδαφος, ο σκύλος τον προσπερνάει τρέχοντας και ο λαγός γίνεται καπνός».

Ο Παν. Λυραντζής είπε: «Η αλεπού είναι ωφέλιμη αλλά και πονηρή. Ο λαγός βοσκάει

τα βράδια. Κοροϊδεύει όλους τους διώκτες του (τον άνθρωπο, το σκύλο, την αλεπού). Για να κρυφτεί στο γιατάκι του, κάνει σταυρώματα, μπλέκει τα χνάρια του. Πατάει στα ίδια αχνάρια για να μπερδέψει τους διώκτες του, πάει κι έρχεται πριν κρυφτεί, όταν έχει χρόνο το κάνει».

Ο Βασίλης ο Καλαμαράς είπε: «Η πέρδικα είναι ζευγάρι, αν σκοτωθεί το ένα το άλλο δεν ζευγαρώνει. Κάποια φορά, ακούω να λαλάει πέρδικα. Ήταν μικρά κοντά της και πήγα να τα πιάσω. Τάχασα όμως βλέποντας την πέρδικα να χτυπάει αναστατωμένη τα φτερά της, προσποιόταν την τραυματισμένη, κύλαγε για να μου αποσπάσει την προσοχή. Όσο να γυρίσω, τα μικρά είχαν εξαφανιστεί. Γυρίζουν ανάποδα, παίρνουν ένα χορτάρι γίνονται ένα με τη γη και χάνονται. Έχω σκοτώσει πέρδικα με παλιές πληγές και είχε μέσα ρίγανη. Ο πατέρας μου δεν ήταν κυνηγός αλλά εγώ, την αρρώστια για το κυνήγι, την είχα από μικρός. Μου είχανε χαρίσει το πρώτο μου κουτάβι και το τάζα με το μπιμπερό. Κείνη τη χρονιά, τουμπάραμε με τον πατέρα μου και το τρακτέρ μου πλάκωσε το πόδι. Η πρώτη ερώτηση όταν ξύπνησα στο νοσοκομείο ήταν αν ζει το κουτάβι. Ήμουν 11 χρονώ παιδί, με λιωμένο το πόδι και δεν ρώτησα για τον πατέρα μου».

Αυτά ακριβώς που αφηγήθηκαν οι κυνηγοί μας για τα καμώματα της πέρδικας, τα πηγαίνελα του λαγού, την πονηριά της αλεπούς, για τη ρίγανη σαν βοτάνι στα πληγωμένα ζώα, αυτά και άλλα πολλά, αλήθειες ή ψέματα, περιγράφει ο Ρωμαίος σοφιστής Αιλιανός τον 3^ο αι. μ.Χ. στο έργο του, «Περί της ιδιότητας των ζώων» (de natura animalium). Να προσθέσουμε εδώ και ένα απόσπασμα από όσα έχει γάνει, πριν 35 περίπου χρόνια, και ο Γιάννης Κορζής, που υπήρξε κυνηγός κι αυτός:

«Καθίσαμε λίγο χαμηλά στις καστανιές για να κυνηγήσουμε «γαϊδουρότσιγλες». Το χορτάρι ξερό καλοκαιριάτικο, μου έδωσε την ευκαιρία να ζαπλώσω και

να απολαύσω ένα τρελό παιχνίδι των πουλιών αυτών, επάνω σε μια ηλιόλουστη κορυφή μιας βελανιδιάς που τα σκόρπιζε κάθε τόσο το πέταγμα της βραχνόφωνης κίσσας, για να ξαναγυρίσουν και πάλι σε λίγο και να επαναλάβουν τα τρελά παιχνίδια τους με το τσουρλ-τσουρλ, την παράξενη φωνή τους. Πού να τουφεκίσεις!!! Με ζαφνιάσανε όμως σαν βρέθηκαν από πάνω μου σε μια στιγμή και σαν ξύπνησε μέσα μου η επιθυμία του κυνηγού έριξα μια τουφεκιά, και πόσο ντράπηκα, που τάραξα την απέραντη γαλήνη του τόπου, που μου το κοπάνησε χαϊρέκακα ο αντίλαλος της Ξεροβούνας σαν να μου απαντούσε «ντροπή σου». Τα μάζεψα που λες... και ανέβηκα στο δρόμο και ξεκινήσαμε για τη Λουσίνα...».

Οι κυνηγοί λοιπόν της Απάνου Ρίζας του Ταΰγετου, αφού τελείωσε η κυνηγετική περίοδος στο τέλος του Φλεβάρη, κάλεσαν τον κόσμο στην ανοιχτή για όλους «Γιορτή της τσίγλας», το Σάββατο στις 6 Μάρτη 2016.

Νεαρά παιδιά πήρανε στην πλάτη τους τη γιορτή και τη φέρανε σε πέρας. Παιδιά που λόγω ηλικίας δεν δικαιούνται να έχουν άδεια, μικροί κυνηγοί, παιδιά κυνηγών που τους αρέσει το κυνήγι. «Παροτρύνουμε τους νέους να ασχοληθούν, κάπως έτσι ξεκινήσαμε κι εμείς», μας είπε ο Βασίλης.

Κουβάλησαν τεράστια κούτσουρα από νωρίς το μεσημέρι, άναψαν φωτιά, έπεσε θράκα και η ψησταριά πήρε φωτιά με αρχηγό τον Τζακ (Γιώργη Δαγριτζικό), έμπειρο κυνηγό από τη Βορδόνια. Αφθονα κρέατα, τσίγλες, σουβλάκια, μπριζόλες, κρασί, όλα δωρεάν. Όσο προχωρούσε η νύχτα το κέφι φούντωνε και καμαρώσαμε επιδέξιους χορευταράδες, τον Γιάννη τον Παπαδόπουλο, τον Νικόλα τον Κουμούτσο, τον Θεόκλητο τον Ρουμελιώτη, τον Τζακ, τον Αντώνη τον Τσίπουρα και άλλους που δεν γνωρίζω τα ονόματά τους. Τη γιορτή τίμησε με την παρουσία του ο Δήμαρχος Σπάρτης κ. Ευάγγελος Βαλιώτης με στελέχη της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Θ.Π.

Μύλος του Αϊ-Μάμα: Ηλικίας 200 χρόνων

«Ο παππούς μου δεν φόρεσε ποτέ του φράγκικα. Τον κηδέψανε με τη φουστάνελα. Ενενήντα χρονών πέθανε το '48. Ήτανε μυλωνάς, όπως ο πατέρας του και ο πατέρας του πατέρα του, στη δούλεψη του μοναστηριού της Ζωοδόχου Πηγής...» και παρακάτω γράφει «...την περηφάνια, όσες φορές απάντησα ακόμα κι εκεί στην άκρη του κόσμου ανθρώπους ένα σωρό που έτυχε στην Κατοχή να βρεθούν με τον άλφα ή βήτα τρόπο κατατρεγμένοι στα μέρη μας και μου διηγούνταν με δάκρυα στα μάτια, το πώς γλυτώσαν απ' την πείνα χάρη σ' ένα γέρο φουστάνελά που τους έδινε το αλεύρι χάρισμα. Όχι λίρες να τους γυρέψει, ούτ' ένα πράσινο φύλλο». Απόσπασμα από το διήγημα «Μύλος» του Διονύση Μενίδη

Ο μύλος ανήκε στο μοναστήρι. Ξεκίνησε να γίνεται το 1816 και τελείωσε το 1827 με τον Παγκράτιο. Υπάρχει και η πλάκα που το γράφει. Το 1916 ο παππούλης μου ο Διονύσης ο Μενίδης που ήταν μυλωνάς, πήρε το μύλο από το μοναστήρι και τον κράτησε μέχρι το 1926. Του είπαν να τον αγοράσει αλλά δεν δέχτηκε και είπε χαρακτηριστικά: «ευχή και κατάρα σας δίνω, κάλλιο υπηρέ-

της της Παναγίας παρά αφεντικό. Εγώ δεν κλέβω εκκλησιά». Μετά τον πήρε ο Αγγελής ο Διπλάρης μέχρι το 1934. Από τότε τον ανάλαβε ο πατέρας μου ο Γιώργης Μενίδης μέχρι το 1984 που πέθανε. Ούτε κι αυτός δέχτηκε να τον αγοράσει επειδή ήταν της Παναγίας. Το μύλο τον αγόρασε ο Μήτσος ο Καλλιάνης που ήταν στην Αμερική. Αυτός τον άφησε στον Δημητράκη τον Καλλιάνη (τον αγρότη) και στη Γιαννούλα Κραμποβίτη- Καλλιάνη. Μετά το 1984 ανέλαβα εγώ (ο Βασίλης Μενίδης) και τον κράτησα μέχρι το 1988-89. Το 1989 παρέδωσα τα κλειδιά στους ιδιοκτήτες. Συνιδιοκτήτες ήταν ο Δημητράκης ο Καλλιάνης (αγρότης) με τον Χαράλαμπο Κραμποβίτη, εκεί δίναμε εμείς τα ενοίκια.

Τώρα ο μύλος σχεδόν γκρέμισε και η νεροτριβή καθώς και η κρέμαση. Η δε κρέμαση που είναι ετοιμόρροπη να πέσει, έχει καμάρες. Οι δύο είναι με ξεροπεζούλες για τους σεισμούς. Στη δεύτερη την ανοικτή πολύ, παλιότερα που δεν το θυμόνται ούτε οι γονείς μου υπήρχε η νεροτριβή.

Ο μύλος δούλευε ασταμάτητα με βάρδιες μαζί με τη μητέρα μου σε εικοσιτετράωρη βάση, τα χρόνια της Κατοχής μέχρι το 1955.

Σταματούσε μόνο όταν ήθελε ο πατέρας μου να τον χαράξει, να κάνει δόντια για να αλέθει το στάρι (χάραγμα). Τον χάραζε με το μυλοκόπι που το πηγαίναμε κάθε τρεις μέρες στο γύφτο για να το τροχίσει. Ερχόντουσαν για άλεσμα από το Λιοντάρι, την Αγόριανη... τραγουδώντας ερχόντανε. Καθόντανε και δυο μέρες στο μύλο για να αλέσουν. Ο καθένας έφερνε ότι είχε (όπως πατάτες). Η μυλωνού έφτιαχνε εξήντα κιλά ελιές. Οι μύλοι είχανε σπίτι. (Ο πατέρας του Μήτσου όριζε το μισό μύλο του Τζελέπη). Ο μύλος είχε πολλή δουλειά.

Στην κατοχή ο μύλος άλεθε βελάνια, λούπινα, αγκόρτσα και αλάτι από την Καλαμάτα. Το άλεθε ο πατέρας μου και για αλεστικό κρατούσε αλάτι ενώ στα άλλα αλέσματα κράταγε το 8% (στάρι, καλαμπόκι, κριθάρι και βρώμη για τα ζώα). Αυτό γινότανε όλο το χρόνο. Τα κατοχικά χρόνια δεν μπόραγε να περάσει ούτε μικρό παιδί από τα πολλά ζώα. Η μεγάλη κρέμαση έκοβε 170-180 κιλά την ώρα, ενώ οι άλλοι με τη μικρή κρέμαση κόβανε το μισό, γι' αυτό είχαμε πολλή δουλειά.

Ακριβώς απέναντι από τον μύλο από τους ίδιους ιδιοκτήτες υπήρχε ελαιοτριβείο σύγχρονο για την

εποχή και δούλευε με νερό όπως ο μύλος όχι με ζώα. Το ελαιοτριβείο δούλευε, όταν δεν υπήρχε πολύ νερό, από τις 6 το απόγευμα μέχρι τις 4 το πρωί. Αυτό γινόταν σπάνια. Υπήρχε στην κόπια, στο καταστατικό, ήταν όλα γραμμένα, οι όροι δηλαδή (υπάρχει στο μοναστήρι). Από το λιτρουβίο υπάρχουν ακόμα τα δύο πιεστήρια, χειροποίητα φτιαγμένα από Καστανιώτες με μέταλλο και ξύλο. Το φαί των λιτρουβαριών ήτανε βακαλάος ή ρέγγα και πατάτες ψητές. Σ' ένα κεραμιδάκι τα ψένανε, καψαλίζανε ψωμί, κλέβανε λεμόνια, βάνανε πολύ λάδι. Το βακαλάο δεν τον πλέναν, τον χτυπάγανε σε καθαρή πέτρα να φύγει το αλάτι. Για νερό είχανε μόνο κρασί. Δίπλα από τον μύλο κοντά στο σπίτι του Τσουτσοουρα που ήταν του μοναστηριού, ήταν ρετσιγγιό (τσιπουράδικο) και πίναν τσίπουρο.

Το τσιπουράδικο ήταν μια απλή λόντζα που δούλευε για είκοσι μέρες ή ένα μήνα. Οι καζάνες ήταν του μοναστηριού, δεν τα είχε όποιος κι όποιος. Καλά καζάνια είχε ο Βαγγέλης ο Μελάς που τα νοίκιαζε, το μοναστήρι της Ζωοδόχου Πηγής και ο Δημητρακάκης. Μάλιστα μια από τα Σερβέικα πήγαινε για

τσιπούρο στον Δημητρακάκη και τη ρωτάγανε _Πού πας Γιωργίτσα; _Τρακάκη, Τρακάκη (δηλ. στον Δημητρακάκη). _Τι πας να κάνεις; _Φούσκωμα... πήγαινε να πιεί τσίπουρο για να ξεφουσκώσει το στομάχι της. ...Εμείς τα παιδιά κυλιόμασταν στα τσίπουρα. Και πόσους βρήκαμε το πρωί πά(νω) στα τσίπουρα! Εκεί παίζαμε, εμείς στο μύλο μεγαλώσαμε.

Αναστηθήκαμε στα νερά πάνω από τη χούρχουλη. Εκεί ζούσαμε μέχρι το '48 που πήγαμε στο σπίτι μας. Εκεί μέναμε χειμώνα-καλοκαίρι της Κατοχής τα χρόνια. Όταν σταμάταγε ο μύλος όλα τα παιδιά ξυπνάγαμε γιατί δεν ακουγόταν το βαρδάρι του μύλου που μας νανούριζε. Τότε, μαζεύανε το αλεύρι και το βάζανε στα σακιά. Η άλεση ήταν ολική και μετά γινόταν το κοσκίνισμα με κρισάρες. Το ψιλό, πάσπαλη, ήταν για χυλοπίτες ενώ για γλυκά μας -μελομακάρονα και κουραμπιέδες. Έπαιρνα το κόσκινο από τη Λυρατζού και τα έψηνα στο φούρνο της Τσουτσουρίνας. Μαγειρεύα στα ξύλα. Για να φτιάσω σκορδαλιά, στούμαπαγα το σκόρ-

δο και το έβαζα στο τηγάνι με λάδι. Πρόσθετα λίγο νερό, αλάτι και το άφηνα να πάρει βράση. Με ένα κουτάλι έριχνα αλεύρι και ανακάτευα μέχρι να γίνει σαν κρέμα. ...Εμένα και τη Νικολέτα μας ανέβασαν νύφες με σκάλα και μπήκαμε στο σπίτι από την μπαλκονόπορτα, γιατί είχαν πεθάνει οι πρώτες γυναίκες, η Ελένη πολύ όμορφη, Σμυρνιοπούλα και η Ευγενία, όνομα και πράγμα, η Αλειφερίτσα».

Για να δουλέψει ο νερόμυλος χρειάζεται πολύ νερό τρεχούμενο με πίεση. Το νερό έρχεται από την κρέμαση (αυλάκι) και πηγαίνει στο μυλοβάγενο.

Το μυλοβάγενο ήταν πάντα ξύλινο και λειτουργούσε σαν κλειστός καταρράκτης. Στο κάτω μέρος ήταν ένας χοντρός κορμός μεγάλου δέντρου, με σκάμμιμο στρογγυλό το κωλοσκάφιδο, για να μη σπάζει από την πίεση του βαγενιού. Το βάνανε με τάβλες που λεγόταντε πετσώματα.

Στο κάτω μέρος στο κωλοσκάφιδο υπήρχε το προχώνι που είχε διάμετρο 6 πόντους, στρογγυλό να βγαίνει με πίεση το νερό και να γυρίζει η φτερωτή. Το προχώνι ανάλογα με το νερό το χειμώνα είναι μεγαλύτερο και το καλοκαίρι μικρότερο. Με αυτό ρυθμίζεται η ροή του νερού για να βαράει με μεγάλη πίεση τη φτερωτή. Αυτή ρυθμίζεται με δυο βεργούλες που λέγονται νεροζύγια. Η φτερωτή συνδεόταν μ' ένα ξύλο το αδράχι που με τη σειρά

του ενωνόταν με το επάνω λιθάρι σε μια σιδερένια βάση ονόματι χελιδόνα. Έτσι όταν γύριζε η φτερωτή, από το αδράχι και τη χελιδόνα που ήταν βαλιμένα στο απάνου λιθάρι γύριζε και η μυλόπετρα. Υπάρχει το πανωλίθι και το κατωλίθι. Η κάτω πέτρα ήταν στρογγυλή, σταθερή και φτιαγμένη από πέντε μυλόπετρες που συνδέονταν απ' έξω με στεφάνι. Η επάνω ήταν ίδια με την κάτω αλλά γύριζε και έκοβε τον καρπό. Στο πάνω μέρος ήτανε μια τρύπα που τη λέγανε γούλα και κει έπεφτε το στάρι από τη σκαφίδα που ήταν στερεωμένη πάνω από την απάνω μυλόπετρα. Στο πάνω λιθάρι ήταν ένα τετράγωνο ξύλο που το λέγανε μανάρι και πάνω σε αυτό ήταν το πανωμύλι. Το πανωμύλι ήταν ένας ξύλινος τροχός γύρω από τη γούλα και οδοντωτές χαραγές. Στη σκαφίδα στερεωνόταν μια ξύλινη βεργούλα το βαρδάρι που ακούμπαγε τις χαραγές στο πανωμύλι και τικ-τικ κοσκινάει και πέφτει το στάρι λίγο-λίγο. Όσο δούλευε ο μύλος το βαρδάρι ακουγόταν ρυθμικά και ασταμάτητα γιαυτό και όταν κάποιος είναι πολυλογάς, λένε «το στόμα του πάει σαν βαρδάρι». Από μέσα από το βαρδάρι είναι ένας στριφτός άξονας που γυρίζει το λιθάρι και από κει ρυθμίζεται πού θα βγει το αλεύρι. Με μία ξύλινη σφήνα ρυθμίζανε την απόσταση που θα έχουν τα δυο λιθάρια. Αν δε γίνει το αλεύρι πάσπαλη δε

γίνεται καλό το ψωμί. Τα λιθάρι το σήκωναν για να βγει χοντρό άλεσμα. Εκτός από την απόσταση ανάμεσα στα δυο λιθάρια, σημασία είχε και το χάραγμα που γινόταν με το μυλοκόπι. Χαράζανε και το πάνω και το κάτω λιθάρι. Χαράζανε είκοσι πόντους και φτιάχνανε απέξω ένα καρέ, ενώ στον άξονα ίσια.

Σταμάταγε ο μυλωνάς το μύλο με μία τάβλα, τη σταματήρα, στο επάνω μέρος της φτερωτής, το έστριβε αριστερά και πήγαινε μια χοντρή τάβλα μπροστά στο προχώνι, το νερό χτύπαγε την τάβλα, δεν χτύπαγε τη φτερωτή και δεν δούλευε η πέτρα.

Βγαίνοντας το νερό από τη φτερωτή πήγαινε στη χούρχουλη και από κει στη νεροτριβή. Η νεροτριβή όπως είναι η σκεπή με καμάρα και από τα χρόνια έχει σταλακτίτες. Είναι όπως και ο μύλος. Έχει ένα βαθύ βαρέλι ξύλινο με δύο μέτρα βάθος. Η διάμετρος στο κάτω μέρος του βαρελιού είναι ογδόντα πόντοι (80), ενώ το άνοιγμα επάνω 1,80. Σαν σέκιο (κουβάς) να ρίχνουν τα ρούχα, τα χτυπάει με πίεση το νερό και ποτέ δεν μένουν στον πάτο, αλλά πάνω στην επιφάνεια, δουλεύει όπως το σημερινό πλυντήριο. Πέρναγε το νερό από τον μύλο και πήγαινε στο βαγένι της νεροτριβής. Δούλευαν και τα δύο ταυτόχρονα, μύλος και νεροτριβή. Στην αρχή δεν πληρώνονταν στη νεροτριβή, πήγαινε όλο το χωριό και έπλενε τα χοντρά ρούχα (ράσα). Όταν τα έβγαζαν από το βαγένι τα άπλωναν σε μια πεζούλα να φύγουν τα πολλά νερά και μετά τα φόρτωναν στα ζα τους και τα πήγαιναν στο σπίτι τους.

Ο πατέρας μου ήτανε ξυπόλητος χειμώνα-καλοκαίρι. Τα παντελόνια του τα έκοβε με το ψαλίδι, δεν τα άφηνε μακριά για να μη βρέχεται.

Η περιγραφή του μύλου έγινε από τον Βασίλη το Μενίδη που δούλεψε το μύλο, την κ. Κούλα σύζυγο του Π. Ξυδιά και αδερφή του Βασίλη, που θυμήθηκε πολλά και τον Παναγιώτη τον Ξυδιά που συνεργάστηκε πολλές φορές με τον πεθερό του τον μπάρμπα-Γιώργη το Μυλωνά και διαθέτει γερή και ξάστερη μνήμη.

Θ.Π.

Αποκριά

Η Αποκριά είναι μια περίοδος ανατροπής των πάντων και απελευθέρωσης. Συνδεδεμένη από τα παλιά χρόνια με το γλέντι και κυρίως με το έθιμο του μασκαρέματος, δηλαδή με το Καρναβάλι. Το έθιμο αυτό έχει την καταγωγή του στην αρχαία Ελλάδα και ιδιαίτερα στις διονυσιακές γιορτές. Ο Διόνυσος, θεός της βλάστησης και της ανάπτυξης των δυνάμεων της ζωής, ταξίδευε συνέχεια κι έμαθε στους ανθρώπους πώς να καλλιεργούν τα κλήματα και να φτιάχνουν το κρασί. Οι άνθρωποι τον λάτρευαν και προς τιμή του οργάνωναν γιορτές με εκστασιακό και οργιαστικό χαρακτήρα. Ο παραδοσιακός εορτασμός της Αποκριάς στην ύπαιθρο χαρακτηρίζεται από τις μεταμφιέσεις με συνθηθέστερους τύπους τον γαμπρό, τη νύφη, την καμήλα, την αρκούδα κ. λ.π. Παρά το Δ. Ν. Τ. και την Τρόικα-συνγνώμη, τους θεσμούς ήθελα να πω- σε κάθε γωνιά της χώρας οι

άνθρωποι γιόρτασαν την Αποκριά σύμφωνα με τις τοπικές παραδόσεις. Στην Καστανιά την Κυριακή της Τυροφαγού οι γυναίκες έφτιαχναν τα σουρτά μακαρόνια και τα κορίτσια μαντεύονταν με το μακαρόνι της Τυρινής τον άντρα που θα πάρουν. Αυτή την Κυριακή έψηναν στη φωτιά αυγά και τα μελετούσαν. «Όποιου το αυγό σκάσει, δε θα είναι γερός, όποιου το αυγό ιδρώσει, θα πει ότι είναι προκομμένος». Φροντίδα των γυναικών ήταν επίσης να βράσουν βρουβιά (βολβούς) και λούπινα για τη νηστεία της Καθαρής Δευτέρας. Σαράντα μέρες κράταγε η νηστεία μέχρι το Πάσχα. Πόσο αργά περνούσε η Σαρακοστή για όσους νήστευαν και νήστευαν οι περισσότεροι. Η Κυρά Σαρακοστή ήταν το ημερολόγιό τους. Ήπαιρναν μια κόλλα χαρτί και σχεδίαζαν μια γυναίκα. Δεν της έκαναν στόμα γιατί συνέχεια νήστευε και τα χέρια της ήταν σταυρωμένα γιατί όλο

προσευχόταν. Είχε 7 πόδια-τις 7εβδομάδες της Σαρακοστής. Κάθε Σάββατο έκοβαν και ένα πόδι. Το τελευταίο το έκοβαν το Μεγάλο Σάββατο. Στον Πόντο έπαιρναν μια πατάτα ψημένη ή ένα κρεμμύδι, έμπηγαν 7 φτερά κότας, το έδεσαν στο ταβάνι και κρεμόταν εκεί όλη τη Σαρακοστή. Κάθε εβδομάδα έβγαζαν και από ένα φτερό. Ο «κουκουράς ή κουκαράς», έτσι το έλεγαν, ήταν ο φόβος και ο τρόμος των παιδιών. Σε άλλα μέρη της Ελλάδας οι εκδηλώσεις της Αποκριάς κορυφώνονται την Κυριακή της Τυρινής με παρελάσεις αρμάτων και κάψιμο του Καρνάβαλου. Η Καθαρή Δευτέρα είναι η πρωτονήστιμη της Μεγάλης Σαρακοστής. Στην Καστανιά τη λέμε Μουτζουροδευτέρα, γιατί έθιμο πολύ παλιό των παππούδων μας ήταν να μουτζουρώνουν το πρόσωπό τους, παίρνοντας τη μουτζούρα από τα τηγάνια και τους τεντζερέδες. Μεταμφιεσμέ-

νοι περιφέρονταν στην Αγορά χορεύοντας και πειράζοντας ο ένας τον άλλο. «Όλη τη μέρα ο χορός και πόσα τα τσαλίμια στον τσάμικο και στο σουρτό. Τι χωρατά κι αστεία... Τη νύχτα το ξεφάντωμα σε κάθε γειτονιά, θυμάμαι συνηθίζαμε ν' ανάβουμε φωτιά. Χορεύαμε, πηδούσαμε όλοι μας μεθυσμένοι από χαρά κι από κρασί πιασμένοι χέρι-χέρι...» Αποκριές στο Καστόρι, Γιάννη Κορζή. Οι αποκριάτικες εκδηλώσεις του Δήμου Σπάρτης κλείνουν με το Καρναβάλι της Καστανιάς, με το Καρναβάλι της Μουτζουροδευτέρας. Ολοένα και πιο επιτυχημένο. Όλοι μικροί και μεγάλοι επιστρατεύουν κάθε χρόνο τη φαντασία τους, βάζουν τα δυνατά τους και προσπαθούν να διώξουν την κατήφεια. Γιατί ο κόσμος έχει ανάγκη, έστω για λίγες ώρες, να ξεχαστεί και να ηρεμήσει από τα προβλήματά του.

B.K.

Από το φίλο και αναγνώστη του Π.κ. Δημ. Καφεντζή λάβαμε και δημοσιεύουμε την παρακάτω επιστολή:

Προς το περιοδικό «Πολυδέυκτης»

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Αξιότιμοι κύριοι, στο τεύχος ΟΚΤ-ΝΟΕ-ΔΕΚ 2015 του περιοδικού σας, έγινε δημοσίευση κειμένου που αφορά στον Εξωραϊστικό Πολιτιστικό Σύλλογο Αγόριανης, γεγονός για το οποίο σας ευχαριστούμε. Ωστόσο, ως κάτοικος Αγόριανης, ως τέως πρόεδρος του Συλλόγου αλλά και ως εκπρόσωπος του Τ. Δ. Αγόριανης έχω την υποχρέωση να φροντίζω για την ομοψυχία, την αλληλεγγύη αλλά και τη διασφάλιση της αλήθειας σε ότι αφορά στο Τοπικό Διαμέρισμα. Για το λόγο αυτό λοιπόν και αναφορικά με την παράγραφο περί ίδρυσης του Συλλόγου, υπενθυμίζω σε όλους τους πατριώτες μου και γνω-

στοποιώ στους αναγνώστες του περιοδικού ότι ο Πολιτιστικός Σύλλογος Αγόριανης ιδρύθηκε το 1980 από κατοίκους του χωριού, κυρίως μεσήλικες και όχι από «μία παρέα νεαρών», όπως αναφέρεται στο δημοσίευμα. Διαπιστώνοντας ότι η ίδια αναφορά υπάρχει και στο site www.agoriani.org, γιατί, ενδεχομένως, οι υπεύθυνοι δεν γνωρίζουν τα ακριβή γεγονότα και τα πρόσωπα που δημιούργησαν το Σύλλογο, θεωρώ καθήκον μου να παραθέσω προς δημοσίευση απόσπασμα του Καταστατικού του Συλλόγου με τα ονόματα και τις υπογραφές εκείνων που συνέβαλαν στην ίδρυσή του αποτιμώντας φόρο τιμής σε αυτούς που πλέον δεν βρίσκονται εν ζωή. Παράλληλα συνιστώ στους υπευθύνους του site www.agoriani.org να προβούν στη σχετική διόρθωση και εφεξής να είναι πιο προσεκτικοί και κυρίως ενήμεροι για θέματα που αφορούν το

Σύλλογο και το χωριό.

Κοινοποίηση:-Δ.Σ. Εξωραϊστικού- Πολιτιστικού Συλλόγου Αγόριανης
Μετά τιμής
Δημήτριος Καφεντζής
(Εκπρόσωπος Τ. Δ. Αγόριανης)

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ
ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΚ-
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟ-
ΓΟΥ ΝΕΩΝ ΑΓΟΡΙΑΝΗΣ
ΛΑΚΩΝΙΑΣ

Άρθρον 1ον: Συνιστάται σύλλογος υπό την επωνυμία «ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΚ-ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟ-ΓΟΣ ΝΕΩΝ ΑΓΟΡΙΑΝΗΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ». Ως έδρα του Συλλόγου ορίζεται η κοινότης Αγόριανης Λακωνίας.

Τελική Διάταξις

Άρθρον 29ον: Το παρόν καταστατικόν συγκείμενον εξείκοσι εννέα (29) άρθρων

εγκρίνεται σήμερον υπό των ιδρυτών και υπογράφεται ως έπεται:

Εν Αγόριανη Λακωνίας τη 1η Νοεμβρίου 1980

Ακολουθούν υπογραφές.

- 1) Δαρβύρης Δημήτριος
- 2) Βέργαδος Χρήστος
- 3) Παπακαλός Χρήστος
- 4) Ψαθάς Νικόλαος
- 5) Παπαδόπουλος Αθανάσιος
- 6) Κυριακούλακου Μαρία
- 7) Αρβανίτης Παναγιώτης
- 8) Παπαδόπουλος Γεώργιος
- 9) Γεωργακούλιας Χρήστος
- 10) Καφεντζής Γεώργιος
- 11) Βέργαδος Γεώργιος
- 12) Βέργαδος Νικόλαος
- 13) Τσιάγκρας Παναγιώτης
- 14) Νικολακάκης Παναγιώτης
- 15) Γεωργακούλιας Παναγιώτης
- 16) Βέργαδος Αθανάσιος
- 17) Βέργαδος Ηλ. Αθανάσιος
- 18) Παπαδόπουλος Ευθύμιος
- 19) Δεμπέλης Επαμεινώνδας
- 20) Παπαδόπουλος Κωνσταντίνος

Η ιστορία ενός ντοκουμέντου

Με ιδιαίτερη συγκίνηση λάβαμε από την Καλίσα Χιώτη αυτό το υπέροχο ντοκιμαντέρ της Δανέζικης TV, παράγωγης 1980 την ευχαριστούμε από τα βάθη τις καρδιάς μας, υπενθυμίζοντάς της ότι οι καρδιές μας και τα σπίτια μας είναι πάντα ανοιχτά στην Καστανιά, στο χωριό τους.

Βλέποντας ξανά και ξανά την καταγραφή του χωριού μας στην όχι και τόσο μακρινή αυτή εποχή, διαπιστώνουμε την Προτόγονη αυτή οργάνωση της αγροτιάς μας, χωρίς να γνωρίζαμε αν η είσοδος στην ΕΟΚ θα ήταν ο Παράδεισος ή η Ζούγκλα.

Βλέπουμε όλους τους παλιούς και φευγάτους πλέον συμπατριώτες μας, καθώς και τα μικρά παιδιά, σήμερα οικογενειάρχες, τον τότε πρόεδρο και δάσκαλό μας Νικ. Μενίδη και σύσσωμο το κοινοτικό συμβούλιο, καθώς και τον καθηγητή μας τον Βασίλειο Μπόνο, και τόσους άλλους στην ιστορική ταβέρνα του Χριστόφορου του Οικονομάκη καθώς και τον ευθυτενή καβαλάρη, φίλο Νικόλα.

Όμως βλέπουμε και την ελληνίδα αγρότισσα σένα απομονωμένο και ήσυχο περιβάλλον, σε μια διαρκή υπερένταση, σαν ναυαγός με δεμένα χέρια και πόδια πάνω σε μια σχεδία - χωραφιού και σπιτιού -, που αντιμετωπίζει δυο λύσεις, μια να βουλιάξει στη θάλασσα και να πνιγεί ή να περιμένει δεμένη ώσπου τα δεσμά της να σαπίσουν και να τα κόψει κάποιος που την περιμένει αλλά και αυτός δεν φαίνεται πουθενά. Και με αυτό το δίλημμα περιστρέφεται στον άξονα της ύπαρξής της, Μέρα- Νύκτα, Γιορτή-Καθημερινή, Χειμώνα- Καλοκαίρι, τις περισσότερες φορές αργά μέχρι που εξουθενωμένη και τσακισμένη πλέον σαν κουρέλι, πέφτει πάνω στο αχυρένιο στρώμα για να ξαναπάρει δύναμη για την επομένη μέρα, αρχίζοντας ξανά να γράφει τον ίδιο κύκλο, το ίδιο δίλημμα περιμένοντας και αυτή τον Μεσσία, έναν Χριστό... την ΕΟΚ.

Παράλληλα η Ευλογημένη μορφή του παπα Γιώργη, χωρίς να μασάει τα λόγια του εκθέτει τους προβληματισμούς του, δίνοντάς μου την ευκαιρία να θυμηθώ δυο γεγονότα.

Όταν κάποτε έπιασε φωτιά στον Αγιάννη από κεραυνό, πάνω από το μοναστήρι, οι καλόγριες θέλανε να μαζευτεί κόσμος βαρώντας τις

καμπάνες για λιτανεία για να σωθεί το Μοναστήρι από τη φωτιά. Τότε ο παπα Γιώργης, έβαλε τις φωνές και τα πράγματα στην θέση τους, προτείνοντας ότι καλή είναι και η λιτανεία αλλά προηγείται να πάρουμε τα κλαδευτήρια και να πάμε όλοι στο μέτωπο της φωτιάς, όπως και έγινε και σώθηκε το Μοναστήρι. Και το δεύτερο περιστατικό, όταν σε συμπατριώτη μας του συνέβη ανεπάντεχα μεγάλο κακό, ο παπα Γιώργης με την Εκκλησία προσέφερε βοήθεια αλλά αντιμετώπισε την άρνηση του ενορίτη, για να βάλει και πάλι όμως τις φωνές λέγοντας, ότι η εκκλησία και το παπαδαριό δεν είναι μόνον για μνημόσυνα και τρισάγια αλλά και να συμπαρίσταται στα προβλήματα των κατοίκων, και να αφήσει τους εγωισμούς και τα καθεκαστα, και να δεχτεί τη βοήθεια, αμήν.

Συνεργείο Τηλεόρασης 4 απόμων από τη Δανία με Διευθυντή τον κ. SALTO ήλθε στο Καστόρι για να κάνει έρευνα γύρω από τη ζωή, τις ασχολίες και τη διατύπωση της γνώμης των αγροτών πάνω σε διάφορα θέματα.

Η προτίμηση αυτή προς το Καστόρι οφείλεται στην πρεσβυτέρα κυρία Καλίσα σύζυγο του εφημέριου αιδεσιμότατου κ. Γεωργίου Χιώτη η οποία κατάγεται από τη Δανία.

Η κ. Καλίσα υποβοήθησε πάρα πολύ στην εκτέλεση του προγράμματος ως διερμηνέας στις συνεντεύξεις. Τρεις μέρες εργάστηκε το συνεργείο για να ολοκληρωθεί η έρευνά του. Πήγαν στον κάμπο και ήλθαν σε επαφή με πολλούς αγρότες μας από τους οποίους πήραν συνεντεύξεις. Την Κυριακή 26 Οκτωβρίου γιορτή του Αγίου Δημητρίου γύρισαν στιγμιότυπα από την τέλεση της Θείας Λειτουργίας. Τη Δευτέρα τράβηξαν στιγμιότυπα από την κίνηση της αγοράς και πήραν συνεντεύξεις από πολλούς κατοίκους. Το απόγευμα της ίδιας μέρας στο Γραφείο της Κοινότητας πήραν συνέντευξη από τον Πρόεδρο της Κοινότητας κ. Ν. Μενίδη. Την Τρίτη 28 Οκτωβρίου τράβηξαν αρκετά στιγμιότυπα από τον εορτασμό της Εθνικής Εορτής και το μεσημέρι προς τιμήν των φιλοξενουμένων παρατέθηκε γεύμα από την Κοινότητα στο κέντρο του Ιωάννη Κακούνη στο Καστρί.

Η έρευνα του συνεργείου της

Δανέζικης τηλεόρασης έκλεισε με συνέντευξη που πήραν από τους εξ Αμερικής παλλινοστήσαντες συνταξιούχους ομογενείς μας σε συγκέντρωση που έγινε στο καφενείο του κ. Νικ. Λαμπή.

«Η Φωνή του Βορειοδημότη» - Νοέμβριος 1980

Η Κάρεν- Καλίσα Χιώτη γεννήθηκε στην Κοπεγχάγη το 1945 και σπούδασε στην Εμπορική και Λογιστική Κοπεγχάγης «Διοίκηση ξενοδοχειακών και Τουριστικών Επιχειρήσεων». Μετά την αποφοίτησή της και το γάμο της με τον παπιά Γεώργιο Χιώτη το 1967 μετακόμισε στην Ελλάδα. Ο παπιά Γιώργης διορίστηκε ως κληρικός στην Ιερά Μητρόπολη Μοναστιάς και Σπάρτης το 1970 και η τριμελής τότε οικογένεια εγκαταστάθηκε στο Καστόρι, όπου ο π. Γιώργης υπηρέτησε μέχρι το 1981. Εκεί εκτός από τον Παναγιώτη που είχαν ήδη, απέκτησαν και άλλα τρία παιδιά, την Άννα, το Λευτέρη και το Θωμά.

Το ενδιαφέρον της για την ελληνική Ιστορία και Λογοτεχνία και η επιθυμία για μία επιστημονική προσέγγιση στα θέματα αυτά, την παρακίνησαν να γραφτεί στο τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κοπεγχάγης, όπου ήταν δυνατόν να σπουδάσει εξ αποστάσεως, συμμετέχοντας με τη φυσική παρουσία μόνο στις γραπτές και προφορικές εξετάσεις. Το πτυχίο το πήρε το 1980 και αμέσως μετά της προσφέρθηκε ένα «stage» (πρακτική άσκηση για πτυχιούχους) στη Γενική Διεύθυνση Διεθμηνείας και Συνεδρίων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Μετά την επιτυχή αποπεράτωση του «stage» προσελήφθη το 1981 σαν συμβασιούχος διερμηνέας στο

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις

Βρυξέλλες, όπου και εγκαταστάθηκαν οικογενειακώς, καθώς ο παπιά Γιώργης πήρε μετάθεση σε ενορία της Ιεράς Μητροπόλεως Βελγίου και Εξαρχίας Κάτω Χωρών και Λουξεμβούργου.

Μετά από επιτυχή συμμετοχή σε διαγωνισμό διορίστηκε μόνιμη υπάλληλος στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο Λουξεμβούργο το 1985. Εργάστηκε εναλλακτικά στη Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης, τη Γενική Διεύθυνση Συνεδριάσεων Ολομέλειας και τη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Πολιτικών. Το 2004 μετατέθηκε στις Βρυξέλλες, όπου διετέλεσε ανώτερος διοικητικός υπάλληλος στην Επιτροπή Αναφορών και ειδικός σύμβουλος στη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών πολιτικών μέχρι τη συνταξιοδότησή της το 2012. Στα πλαίσια των επαγγελματικών δραστηριοτήτων της πήρε μέρος σε ποικίλα μετεκπαιδευτικά σεμινάρια στα κράτη μέλη της ΕΕ. Παράλληλα από προσωπικό ενδιαφέρον παρακολούθησε κύκλους πανεπιστημιακών μαθημάτων σε διάφορες χώρες της Λατινικής Αμερικής (πολιτικά και κοινωνικά θέματα), στην Ολλανδία (Εβραϊκή ιστορία) και στην Πολωνία γλώσσα και ιστορία. Το ενδιαφέρον για την Πολωνία και την ιστορία των Εβραίων της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης είχε σαν αποτέλεσμα να ξαναγραφτεί άλλη μία φορά στο Πανεπιστήμιο, ώστε το 2008 να πάρει ένα bachelor από το Τμήμα των Διαπολιτισμικών και Περιφερειακών Μελετών του πανεπιστημίου Κοπεγχάγης με την πολωνέζικη γλώσσα και ιστορία σαν προαιρετικά μαθήματα.

Αναμνήσεις από τη Μ. Εβδομάδα

Το Μεγάλο Σάββατο ήταν αφιερωμένο στον ασβέστη, οι άντρες με τις ψεκασθήρες και οι γυναίκες με τον κουβά και τη βούρτσα έπρεπε να ασπρίσουν. Όλες οι αυλές, οι πεζούλες ακόμη και οι πέτρες. Την ημέρα της Ανάστασης το απόγευμα στην Αγάπη ερχόταν όλος ο κόσμος από το πάνω και κάτω Καστρί από την Νέα Λιβερά και από τα Σερβέικα όλοι με τα καλά τους και προπάντων με παπούτσια... Από τα Σερβέικα ερχόταν και ο μπάμπια Γιάννης με το κλαρίνο του και μετά την δεύτερη Ανάσταση άρχιζε ο χορός. Πρώτος ο παπάς και μετά όλος ο κόσμος. Εκεί θυμάμαι και τον πατέρα μου που χόρευε το αγαπημένο του τραγούδι (*τζάνε ποταμέ μου πάρε με στα κύματά σου...*) το κρασί ερχόταν από τα γύρω σπίτια με τους κουβάδες, τότε όλα τα σπίτια στα κατώγια τους είχαν το βαγένι με το κρασί. Ο χορός κρατούσε όλη τη νύχτα και το πρωί ανάβανε τους φούρνους και βάζανε τα ψητά με τη φρέσκια ρίγανη και μοσχοβολού-

σε όλο το χωριό. Στον Αϊ-Γιώργη έγιναν και οι κηδείες των πρώτων ανταρτών, των αδελφών Σαραντάκη του Παναγιώτη και του Λάμπρου, ο Παναγιώτης σκοτώθηκε στο βουνό και ο Λάμπρος στη Βορδώνια στη βρύση του Κάντζα. Κηδεύτηκαν με όλες τις τιμές, με επικηδείους, στεφάνια και πολύ κόσμο. Τώρα ο Αϊ-Γιώργης ανοίγει μόνο στη γιορτή του και με πρωτοβουλία του Θόδωρου Αλαφόγιαννη, παιδί του εξαίρετου παπα-Γιώργη. Ανοίγει και στις 5 Αυγούστου και εμείς οι Καστρίτες το περιμένουμε με μεγάλη χαρά.

Υ/Γ1 Στον επιτάφιο και σε όλες τις γιορτές τα κεριά που κρατούσε ο κόσμος ήταν από πραγματικό κερύ από τα μελίτσια της θείας Γκιτούς της Ζάβραινας που 10 ημέρες πριν τις γιορτές έφτιαχνε κάθε ημέρα κεριά στην αποθήκη του Αϊ-Γιώργη.

Υ/Γ2 Κάθε Πάσχα τα κορίτσια ζυγίζονταν με το καντάρι, του Αγιωργιού, κάνανε κούνιες, και οι μεγαλύτερες γυναίκες ιδιάζανε τα γνέματα για τους αργαλειούς.
Γεωργία Κορζή

Με τη ρόκα και τον αργαλειό

Τα παλιά τα χρόνια υφαίναμε με μετάξι, μαλλί, μπαμπάκι, λινάρια, σπάρτα. Τα κόβαμε, τα βράζαμε, τα βάζαμε στο νερό στο ποτάμι και τα γυρνάγαμε πάστες-πάστες. Τα κοπανάγαμε με τον κόπανο και βγαίναμε τα μαλλιά, τα βάναμε στον ήλιο και τα γνέθαμε. Το μαλλί το πλένεις, το ξαίνεις, το λαναρίζεις για βελόντζες και το γνέθεις δύο λογιών, στημόνι και υφάδι. Τα εργαλεία γ' αυτή τη δουλειά ήταν η ρόκα, το αδράχτι, το σφοντύλι. Τα λινάρια τα σπέρναμε σπόρο στο χωράφι κι άμα είχαν σπόρους τα χωρίζαμε στο νερό και τ' αφήναμε. Το φέρναμε στον ήλιο λιαζότανε πολύ και είχαμε ένα μαγκάνι και το βαράγαμε και έβγαине το νήμα. Το στημόνι το γνέθαμε φιλούλι και μπήγαμε παλούκια και μετράγαμε τις οργιές, μετά το τυλίγαμε στο αντί, το μιτώναμε με τα μιτάρια, το κομποδέναμε στον αργαλειό και το υφαίναμε πλια ότι λογής θέλαμε. Μόνο τη νύχτα δεν έκανε να υφαίνουμε. Άμα λαλήσει ο κόκορας μπαίναμε στον αργαλειό, γιατί είναι

νεραϊδικό ο αργαλειός. Όταν ξυφαίναμε βαίναμε το χτένι δίπλα και λέγαμε «να κλείσουν τα στόματα του κόσμου». Άμα ήταν μια κοπέλα, της λέγαμε «πάρ' το γκάρδιο με τα δόντια να βγεις έξω να μιλήσουμε κι όποιο όνομα ακούσεις, κείνον θα πάρεις άντρα». Στο τύλιγμα στο τέλος αφού θα φύγει η τριχιά με το πανί μαζί, ντου μαζεύεται ο κόμπος, το πανί κατά πάνω, όποια είναι γκαστρωμένη λέμε ότι θα κάνει αγόρι, αν πάει κατά κάτω θα κάνει κορίτσι. Τα μπαμπακερά υφαντά τα πηγαίναμε στο ποτάμι και τα κοπανάγαμε με τον κόπανο και μετά τα απλώναμε. Τα μάλλινα τα πηγαίναμε στη νεροτριβή. Τέλος τα βάναμε στο χαρανί (=καζάνι) και τα βάφαμε με μογιές. Όταν δεν υπήρχανε μογιές βάφαμε τα μαύρα με ροδόφυλλα (φύλλα ροδιάς) και τα καφέ με καρυδόφυλλα.

*Αφήγηση της Ελένης Τζαμουρή
Απόσπασμα από την λαογραφική εργασία της Φωτεινής Π. Σκιαδά*

Το σπάρτο στην Καστανιά

Ανάψαμε μια μέρα το τζάκι στο πατρικό μου σπίτι και καθίσαμε με την μάνα μου να πιούμε ένα καφεδάκι, εκείνη σηκώθηκε και έφερε ένα χαλάκι φτιαγμένο από σπαρτόνημα και το έβαλε μπροστά στο τζάκι για να μην πέσουν στο πάτωμα οι σπίνθες και τότε θυμήθηκε και μου είπε:

Ο σπάρτος στα παλιότερα χρόνια στην Καστανιά Αυτός ο θάμνος στα παλιότερα χρόνια ήταν πολύ χρήσιμος στους κατοίκους. Μετά από κατάλληλη επεξεργασία των βλαστών του έφτιαχναν υφαντική ύλη, την οποία υφαίναν και κατασκεύαζαν σακούλια, σακιά, «ματαράτσια» και χαλιά. Τα «ματαράτσια» ήταν μεγάλοι σάκοι τους οποίους γέμιζαν με ξεραμμένα φύλλα καλαμποκιού ή άχυρα βρώμης και τα χρησιμοποιούσαν ως στρώματα για να κοιμούνται. Επίσης τα «μα-

ταράτσια» τα χρησιμοποιούσαν για να αποθηκεύουν σιτηρά. Τα χαλιά που έφτιαχναν τα έλεγαν «σαλαπλάδες». Κατά τη περίοδο της Κατοχής έφτιαχναν από το νήμα του σπάρτου ακόμα και ρούχα για να ντυθούν. Ότι κι αν κατασκεύαζαν από το νήμα του σπάρτου, ήταν ιδιαίτερος ανθεκτικό. Επεξεργασία του σπάρτου: Η επεξεργασία του σπάρτου γινόταν με τον τρόπο που θα περιγράψω στη συνέχεια: Πρώτο στάδιο ήταν το μάζεμα των πράσινων ιδιόμορφων μυτερών βλαστών του σπάρτου και το δέσιμο σε χερόβολα. Η εργασία αυτή γινόταν τον μήνα Αύγουστο. Λέγανε χαρακτηριστικά: «Θα πάμε να βγάλουμε σπάρτο». Κατόπιν, ξεκίναγαν πολύ πρωί και πήγαιναν, συνήθως κατά ομάδες, σε ρέμα με μπόλικο νερό, (Ο πισταγιάννης ήταν ένα από αυτά) άναβαν φωτιά

και έβραζαν το σπάρτο μέσα σε χαρανιά για πολλές ώρες. Μετά το βράσιμο το τοποθετούσαν μέσα σε λίμνες που κατασκεύαζαν στη κοίτη του ρέματος και το άφηναν εκεί για να μαλακώσει από 4 έως 10 ημέρες. Παρασκεύαζαν μεγάλη ποσότητα σπάρτινης υφαντικής ύλης στα ρέματα γύρω από το χωριό. Αφού μαλάκωνε το σπάρτο μέσα στο νερό, το τοποθετούσαν πάνω σε μια πέτρα πλακοειδή και το χτυπούσαν με τον κόπανο μέχρι να πάρει τη μορφή μαλλιού. Στη συνέχεια το έπλεναν και το στέγνωναν. Ύστερα το επεξεργάζονταν όπως το μαλλί, δηλαδή το λαναρίζαν, το έγνεθαν, το έβαφαν και το υφαίναν. Όλα αυτά που περιέγραφα γίνονταν μέχρι τη δεκαετία του '60. Αλλά τι μπορεί να πει κανείς για τον αγώνα εκείνων των ανθρώπων;

Μόνο σεβασμό πρέπει να εκφράσουμε και να υποκλινόμαστε. Συνομιλώντας με την μητέρα μου και άλλες γυναίκες της ηλικίας της που είχαν δουλέψει πολύ στην επεξεργασία του σπάρτου, μου είπαν: -Αχ παιδάκι μου! Η φτώχεια τέχνης μάθαινε και η αρχοντιά καμάρι! Όποιος είναι τυχερός και κάνει ένα ταξίδι αυτή την εποχή στην ορεινή Καστανιά, θα νοιώσει την Άνοιξη σ' όλο της το μεγαλείο. Η φύση θα τον αποζημιώσει δεόντως. Δεν χορταίνει το μάτι να θαυμάζει το γλυκό και λαμπερό κίτρινο του ανθισμένου σπάρτου που στολίζει τις πλαγιές των βουνών και τις άκρες των δρόμων, όπου το κατακίτρινο λουλούδι του σπάρτου ενώνεται με το λευκό λουλούδι των ακακιών σε μια υπέροχη εικόνα της φύσης που μαγεύει.

Καίτη Σμυρνοιού

Πάσχα

Ότι μούχει μείνει από παιδί, αυτές τις μέρες ζωντάνευε ξανά και θυμάμαι... Εκείνο το Πάσχα που θυμάμαι εγώ ήταν διαφορετικό και πολύ ..... μεγάλο. Από τις Απόκριες και μετά άρχιζε η αγωνία και το τρέξιμο της νοικοκυράς. Το σπίτι, οι αυλές και οι δρόμοι που έπρεπε να λάμπουν από καθαριότητα και πάστρα. Κι αρχίζανε ένα ένα δωμάτιο έβγαине στην αυλή και όλα εκείνα τα στρωσίδια (και ήτανε πολλά, δεν υπήρχαν οι μοκκέτες και χαλιά) τα άπλωναν στα μπαλκόνια και στα πεζούλια. Κι άρχιζε η μάχη με τον κορνιαχτό και το τρίψιμο με το clean και το zet. Έτριβαν τα πατώματα γονατιστές. Δεν θα ξεχάσω ποτέ το χτύπημα με τον κόπανο της μπαντανίας και των κουρελούδων. Κι ύστερα αφού είχε απολυμανθεί όλο το σπίτι και είχανε πλυθεί τα πάντα, έμπαινε ο ασβέστης ή το χρώμα σε πιο προχωρημένα νοικοκυριά. Λαδομπογιά κυρίως. Αργούσε να στεγνώσει και μύριζε για μέρες... Πάντα σχεδόν ο καιρός έκανε τα κόλπα του, αέρας, βροχή κ.τ.λ. Και τότε άρχιζαν οι δεήσεις στον Πανάγαθο, να μη ρίξει κοκκινόχωμα και τα κάνει όλα άχρηστα. Αν έπιανε, όσο ο ασβέστης ήτανε νωπός, τότε πάλι από την αρχή ασβέστωμα. Όλα στο τέλος πήγαιναν καλά και το Σαββάτο του Λαζάρου το σπίτι ήταν έτοιμο. Είχανε μπει και τα καλά μας πετσετάκια μαζί με τα σεμέν, τα καρεδάκια και τις καλές μας στρώσεις στη σάλα. Το δωμάτιο αυτό κλειδωνότανε ερμητικά κι άνοιγε μόνο τη μέρα της Ανάστασης. Ειδικά αν στο σπίτι υπήρχε εορταζόμενος... Σειρά είχαν οι δρόμοι. Η κάθε μια νοικοκυρά σκούπιζε και άσπριζε μέχρι το αγκωνάρι του σπιτιού της κι ύστερα αναλάμβανε η επόμενη. Έτσι άστραφτε όλη η γειτονιά και μύριζε ασβέστη. Και έπειτα οι κήποι, αυτοί που ήταν μέσα στο χωριό, γιατί περνούσε ο κόσμος και τους έβλεπε χορταριασμένους. Κι αφού τελειώνανε με την καθαριότητα, άρχιζε η προετοιμασία του φαγητού. Μεγάλη Βδομάδα

τα νηστίσιμα. Ότι είχε ο κήπος κάλυπτε απόλυτα το σαρακοστιανό τραπέζι. Κουκιά, άγκινάρες, κρεμμυδόφυλλο, πατάτα και σαλατικά. Με κάνα όσπριο, καλαμάρι κονσέρβα και χαλβά για γλυκό, πέραγε η νηστεία. Το Σάββατο της Ανάστασης τις έβρισκε εξουθενωμένες. Το βραδινό τραπέζι ετοιμάζονταν από νωρίς το πρωί. Να πλυθεί και να κοπεί η συκωταριά και τα άντερα για το κοκορέτσι ή τη μαγειρίτσα, να σιδερωθεί η οικογένεια να μπανιριστεί, να στρωθεί το τραπέζι... Το Πάσχα όμως ήταν όπως και όλες οι γιορτές κυρίως για τα παιδιά. Κι εμείς ως παιδιά το περιμέναμε πως και πως και ζούσαμε κάθε στιγμή των αγίων εκείνων ημερών. Από την Κυριακή των Βαΐων ξεκινούσε η Μεγάλη εβδομάδα. Κάθε μέρα υπήρχε η προσμονή των δικών μας ανθρώπων. Περιμέναμε τους φίλους, τα ξαδέφια αλλά και τους νονούς με τη λαμπάδα και τα καινούργια παπούτσια. Ο ερχομός κρατούσε όλη την βδομάδα με αποκορύφωμα την Μ. Πέμπτη και το Μ. Σάββατο οι τελευταίοι. Και γιόμιζαν οι δρόμοι παιδιά κι άνοιγαν τα σπίτια ένα ένα, κι η εκκλησία μέρα με τη μέρα δεχόταν όλο και περισσότερους πιστούς. Οι Αθηναίες με τα καλά τους ταγιέρ και οι άντρες με τα καλοσιδερωμένα πουκάμισα, και κατηφόριζαν το σουρούπο προς την εκκλησία. Αλλά και οι δικές μας οι γυναίκες ράβονταν εκείνες τις μέρες (είχαμε καταπληκτικές μοδίστρες) και γίνονταν σκέτα φιγουρίνια. Η καμπάνα σήμαινε όταν σουρούπωνε. Μεγάλη Πέμπτη πρωί άρχιζε το βάψιμο των αυγών. Δεν θα ξεχάσω ποτέ τις στρογγυλές χαλκομανίες που τυλίγαμε γύρω από τα κόκκινα βαμμένα αυγά. Έπιαναν όλο σχεδόν το αυγό. Το βράδυ η εκκλησία γέμιζε άσφικτικά... Η μελωδική φωνή του πάπα Γιώργη έκανε μικρούς και μεγάλους να δακρύσουν την ώρα που έλεγε με τρεμάμενη φωνή το «Σήμερον κρεμάται επί ξύλου...». Ο πένθιμος χτύπος της καμπάνας σε έκανε να ανατριχιά-

ζεις και σε συνδυασμό με το δέος που προκαλούσε η ατμόσφαιρα, έφευγαν δάκρυα από τα μάτια και μονολογούσες διαρκώς: -Χριστούλη μου!!! Η Μεγάλη Παρασκευή ήταν γεμάτη μέρα από το πρωί, για είχαμε αποστολή. « Σπίτι σπίτι ανα παρέες με το καλαθάκι. Ξαμολιόμασταν στους κήπους και στους αγρούς και μαζεύαμε μαργαρίτες, βιολέτες και τριαντάφυλλα. Ύστερα κόβαμε τα κοτσάνια και φτιάχναμε γιρλάντες που τυλίγαμε τον επιτάφιο. Στολίστρες ήταν οι μεγαλύτερες γυναίκες και μερικές από αυτές τόχαν σαν τάμα. Άλλες που ήταν ανύπαντρες, άλλες που δεν έκαναν παιδιά και άλλες που είχαν θέματα υγείας. Κάτι άλλο που θυμάμαι ήταν ότι τον επιτάφιο τον έραναν με μύρα και ρόδα οι μυροφόρες, οι οποίες έβαλλαν και τους ύμνους μέσα στην εκκλησία αλλά και κατά την περιφορά σε όλο το χωριό. Ήταν κοπέλες με γλυκύτερες φωνές. Το Μεγάλο Σάββατο η μυρωδιά από τα κοκορέτσια και τις μαγειρίτσες έβγαине από κάθε σπίτι. Κι όταν στις 12 σήμαινε για Ανάσταση γέμιζε πάλι η εκκλησία και το προαύλιο κόσμο. Και ξαφνικά άνοιγε η πόρτα και έβγαине το Άγιο φως συνοδευόμενο από την αγγελική φωνή του παπα Γιώργη. Και άρχιζε η μάχη των βεγγαλικών. Τρακατρούκες, δυναμιτάκια και φωτοβολίδες έκαναν τη νύχτα μέρα κάτω από έναν πολύχρωμο ουρανό. Χριστός Ανέστη... κι όλοι αγκαλιάζονταν και ανταλλάζαν φιλία. Και ύστερα ντουγρού στο σπίτι για φαί με το άγιο φως στο χέρι για να κάνουν σταυρό στη πόρτα και να ανάψουν με αυτό το καντήλι. Μετά στην τηλεόραση ως αργά με το εορταστικό πρόγραμμα της ΕΡΤ. Το μεσημέρι στη Γιορτή της Αγάπης στην πένα ντυμένοι πάλι κατηφορίζαμε στην εκκλησία. Εγώ θυμάμαι σαν γιορτή περισσότερο την Δευτέρα του Πάσχα, τότε που άναβαν τους ξυλόφουρνους στις γειτονιές για τα ψητά της ημέρας, που ήτανε κατσικάκι με σπαράγγια, φρέσκια ρίγανη και αγροαγκίναρα, θεϊκές μυρωδιές

και γεύσεις. Εμείς το ψητό το πηγαίναμε στις θείας Πότας η οποία ήταν τεχνίτρα στο ψήσιμο, έβαζαν όλα τα φαγητά στο φούρνο και έκλεινε το σιδερένιο πορτάκι το οποίο έκτιζε. Καθώς ψήνονταν αυτά μας κερνούσε κουλούρια και αυγά και τσουγκρίζαμε για το Χριστός Ανέστη. Την θυμάμαι με πολλή αγάπη. Την Τρίτη του Πάσχα το χωριό άδειαιζε σιγά-σιγά, όπως γίνεται και τώρα άλλωστε. Αρχιζε δηλαδή η αντίστροφη μέτρηση και όλοι γυρνούσαμε στους καθημερινούς μας ρυθμούς. Την Παρασκευή, μέρα της Ζωοδόχου Πηγής ανεβαίναμε στο μοναστήρι. Θυμάμαι πάντα ένα μικρό παιδάκι κάτω από την εικόνα της Παναγίας, ήταν ταμένο και όποιος πρώτος το έπιανε ήταν ο νονός του και το βάφτιζαν την ίδια μέρα εκεί στο μοναστήρι. Η Κυριακή του Θωμά σηματοδοτούσε το τέλος του Πάσχα. Η μελαγχολία για τις γιορτές που πέρασαν, για τα σχολεία που ανοίγουν και για τους φίλους που έφυγαν για την πόλη, ήταν εμφανής. Κι αν πολλά έχουν αλλάξει και άλλα έχουν προσαρμοστεί στα σημεία των καιρών, αυτό το συναίσθημα είναι το μόνο που παραμένει το ίδιο μέχρι σήμερα. Κι εμείς από εδώ όπως κάθε Πάσχα θα μένουμε και θα περιμένουμε για να ζήσουμε και να γιορτάσουμε όλοι μαζί κάθε γιορτή που θα έρχεται, με την ευχή να είμαστε όλοι χαρούμενοι και υγιείς. Και όπως αναφέρει ο ποιητής Κωστής Παλαμάς:

«Στο στόμα ως έχουν το φιλί του Πάσχα, όλοι, μεγάλοι, μικροί δείξε φιλί αναστάσιμο και στην Ελλάδα πάλι, Λαμπρή, πρόσταξε του όκνου οι δαίμονες να πέσουν και του μίσους νεκροί, στήσε μας της θυσίας βωμούς και της Αγάπης Κροίσους, Λαμπρή, από λατρείες παλιές και νέες άναψε Υμέναιον ένα, Λαμπρή για μια απίστευτη στο θάμα των Ελλήνων γέννα, μπορεί...».

Χριστός Ανέστη...

Tapas: Οι ισπανικές λιχουδιές

Ξεκινώντας από τη Μαδρίτη, σε κάθε γωνιά της Ισπανίας θα βρεις ένα μέρος να πεις ένα ποτήρι κρασί ή μπίρα συνοδευόντάς το με μερικά «τάπας - Tapas». Και βέβαια δεν πρέπει να παραλείψεις να γευτείς ένα ποτήρι κρασί «ρίοχα - rioja» από την ομώνυμη αυτόνομη περιφέρεια. Κατά τη γνώμη μου αν δε ζήσεις όλη αυτήν την ιεροτελεστία είναι σαν να μην έχεις πάει στην Ισπανία κι ως έχει επισκεφτεί τα σπουδαία

μνημεία της.

Και αξίζει να το ζήσεις διότι η Ισπανία είναι μια υπέροχη χώρα όπου οι άνθρωποι έχουν επενδύσει στις σχέσεις τους, το ίδιο και τα ζευγάρια. Εδώ δεν θα δεις έξω μόνο τη νεολαία αλλά όλες τις ηλικίες και οπωσδήποτε αγαπημένα ζευγάρια όλων των ηλικιών που πίνουν το ποτό τους και τρώνε το τάπας τους συζητώντας είτε καθισμένοι στα τραπέζια των μαγαζιών είτε όρθιοι ακου-

μπώντας στον πάγκο, όπως στην παραδοσιακή αγορά του Σαν Μιγκέλ στη Μαδρίτη.

Αλλά ας δούμε τι είναι αυτά τα διάσημα τάπας, είναι μια μεγάλη ποικιλία από ορεκτικά κρύα ή ζεστά από τις ελιές και το τυρί (σας θυμίζουν κάτι;) έως τα βουτυρωμένα τηγανιτά καλαμάρια τα chorritos. Τηγανητά αυγά πάνω σε ψωμί, γαρίδες, κρεατικά, τηγανιτές αγκινάρες και πιπεριές, διάφορα τουρσιά, ψαρικά και πολλά άλλα. Τα τάπας σερβίρονται σε επιλεγμένα μαγαζιά όπου μπορείς να παραγγείλεις ένα μόνο στα όρθια μέχρι μια ποικιλία που μπορεί να καταλήξει σε πλήρες γεύμα. Το σερβίρισμά τους έχει σχεδιαστεί ώστε να διευκολύνει τη συζήτηση στην παρέα.

Η λέξη «tapas» προέρχεται από το Ισπανικό ρήμα «tapar», που σημαίνει καλύπτω. Πριν το 19^ο αιώνα οι δρόμοι στην Ευρώπη δεν ήταν σε καλή κατάσταση προ-

ερχόμενοι από τους παλιούς ρωμαϊκούς δρόμους (viae romanae) και το ίδιο συνέβαινε και στην Ισπανία αλλά και στην Ελλάδα. Έτσι το ταξίδι ήταν εξουθενωτικό. Στην Ισπανία αναπτύχθηκαν πάνω στους δρόμους πανδοχεία (posadas, albergues ή bodegas) που πρόσφεραν στους ταξιδιώτες φαγητό, δωμάτια για ύπνο και άλογα. Καθόσον οι περισσότεροι πανδόχοι δεν ήξεραν να γράφουν και οι περισσότεροι πελάτες δεν ήξεραν να διαβάζουν, οι πρώτοι πρόσφεραν ένα δείγμα των γευμάτων που προφέρονταν (μεζέ) πάνω σε μια «tapa» δηλαδή το καπάκι της κατσαρόλας. Κι έτσι ξεκινά μια μακρά ιστορία με διαρκή ενσωμάτωση μεζέδων από την Ισπανική κουζίνα και μια εξαιρετική παράδοση. Σήμερα αποτελούν μια κατηγορία γευμάτων στις σχολές μαγειρικής και με τους επακόλουθους διεθνείς διαγωνισμούς. Αυτά και είστε ελεύθεροι για κάθε συνειρμό.

Ούζο με μεζέ

Καθώς έρχεται το καλοκαίρι, ανά την ελληνική επικράτεια από τα ορεινά χωριά μέχρι τα νησιά, σήμα κατατεθέν αποτελεί το ουζάκι με ένα μεζεδάκι, έστω και μερικές ελιές. Παραδοσιακά στα καφενεία οι άνθρωποι, παλιά κυρίως άντρες, έπιναν το ουζάκι τους ή το ρακί τους συνοδευόντάς το με έναν φτωχικό μεζέ για να μην πίνουν ξεροσφύρι. Χαλάρωναν τα νεύρα, απαλύνονταν ο μόχθος και η κουβέντα έδινε και έπαιρνε με επίκεντρο συνήθως την πολιτική κατάσταση ή τα προβλήματα του τόπου.

Ο μεζές εκτός από το ούζο και το τσίπουρο συνοδεύει το κρασί και τη μπίρα. Σερβίρεται σε μικρά πιάτα, συνήθως με οδοντογλυφίδα, δεν είναι για χόρταση. Χαρακτηριστικοί μεζέδες της ελληνικής κουζίνας είναι τα αλίπαστα, οι ελιές, τα τυριά, το τζατζίκι, η τυροσαλάτα και η ταραμοσαλάτα, το χταπόδι, το σαγανάκι, ο παστουρμάς, τα φασόλια, οι σαρδέλλες, κ.ά. Όσο πιο αλμυροί τόσο καλύτερα,

γιατί θα πεις περισσότερο!

Η λέξη μεζές προέρχεται από την περσική μαζέ (Ελλάδα και σε άλλες χώρες της ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής, όπως η Τουρκία, η Συρία, ο Λίβανος και το Ιράν).

Στο Καστόρι το σερβίρισμα ούζου, τσίπουρου, κρασιού ή μπίρας με μεζέ στα καφενεία αποτελεί μακρά παράδοση. Και οι τοπικοί μεζέδες της περιοχής είναι μοναδικοί, παστό (γνωστό ως σύγλινο), τηγανιτές πιπεριές (και καυτερές), βολβοί, άγριες αγγινάρες, ελιές τσακιστές και καλαμών, τυρί σφέλα, σαγανάκι και άλλα.

Και λίγα λόγια για την ιστορία του ούζου, παραγόταν σε παρόμοια μορφή από την αρχαιότητα και σίγουρα ήταν γνωστό την περίοδο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Κατά την Οθωμανική περίοδο το ούζο ήταν διαδεδομένο στις περιοχές της σημερινής Τουρκίας, αλλά και σε περιοχές της Μέσης Ανατολής. Η παραγωγή του ούζου αυξή-

θηκε και εξαπλώθηκε τοπικά στην Ελλάδα μετά την ανεξαρτησία της χώρας από τους Οθωμανούς.

Υπάρχουν διάφορες λαϊκές παραδόσεις για την προέλευση της ονομασίας ούζο, όμως έγκυρες πηγές συγκλίνουν στο ότι η λέξη προέρχεται από την τουρκική ózóm, που σημαίνει «τσαμπί σταφύλι» και «αφέψημα από σταφίδες» (βλ. Sir G. Clauson, An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth

Century Turkish, Oxford 1972, σελ. 288).

Αξίζει να σημειωθεί ότι σήμερα το ούζο, μετά από σοβαρές προσπάθειες των αρμόδιων υπηρεσιών μας, έχει κατοχυρωθεί στην Ευρωπαϊκή ένωση ως ελληνικό προϊόν και καμία άλλη χώρα δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει την ονομασία αυτή για αντίστοιχα προϊόντα. Έτσι για να μη μεμψιμοιρούμε.

Στην υγεία μας.

Μικρά νέα και πληροφορίες από την καθημερινή ζωή του χωριού, αλλά και παλιές ιστορίες όπως έφτασαν στις μέρες μας μετά μακρά διαδρομή σε καφενεία και γειτονιές

Στο α΄μισό του προηγούμενου αιώνα, γύρω στα 1930 γύρισε στο χωριό ο Γιωργιτσάνος, μετανάστης

στην Αμερική και σώγαμπρος στην Καστανιά, Ηλίας Σκιαδάς. Ο άνθρωπος αυτός καθώς φαίνεται ήταν καλλιτεχνική ψυχή και έφερε από την Αμερική εκτός των άλλων, μία φωτογραφική μηχανή με τρίποδο, και ένα βιολί. Θυμόταν λοιπόν ο Νικήτας ο Οικονομόπουλος πως έπαιρνε ο μπάριμπα- Λιάς το βιολί του στις αντροπαρέες και έπαιζε. Όταν δεν πρόσεχε, κάποιοι χωρατατζήδες του άλειφαν το δοξάρι με λίπος και όταν πήγαινε να παίξει πασάλειφε τα ρούχα του. Αλλά και ο παπα-Μητσάκης που έμενε στην ίδια γειτονιά θυμόταν τον μπάριμπα-Λια, να κάθεται στο παράθυρο και να παίζει βιολί.

αλ, ήρθε στην Ελλάδα για να πάρει «παπούτσι» από τον τόπο του. Μια θεία έκανε το προξενικό και σε λίγες μέρες έγινε ο γάμος. Θυμάμαι ακολουθούσα το αυτοκίνητο, που ήταν η Κατερίνα, με την καρδιά μου σφιγμένη, έκλαιγα με λυγμούς και νόμιζα ότι θα τη χάσουμε για πάντα. «Βγαίνει η Κατερίνα τσάρκα στην Αθήνα...» προσπάθησα να τραγουδήσω και ξέσπασα πάλι σε κλάματα.

Η μετανάστευση έκανε κομμάτια χιλιάδες ελληνικές οικογένειες. Ένα γράμμα για επικοινωνία κι αυτό όχι τακτικά. Γι αυτό, κάθε φορά που έφευγε κάποιος, μαζεύονταν όλοι οι συγγενείς και φίλοι να τον αποχαιρετήσουν και να του προσφέρουν δώρα για τις ανάγκες του νοικοκυριού του. Θυμά-

Θ.Π.

Cristoforo Colombo

«Σεβαστοί μου γονείς και αγαπημένα μου αδέρφια σας φιλώ. Στο καράβι τα περνάμε καλά, μην ανησυχείτε καθόλου. Όταν μπήκαμε μέσα στο καράβι, αφού τακτοποιήθηκαν βγήκαμε έξω να σας δούμε αλλά δεν φαινόσαστε πουθενά... Γνωρίστηκα με μια κοπέλα στο τραπέζι που τρώγαμε. Είναι είκοσι χρονών, αρραβωνιασμένη και πάει να παντρευτεί στον Καναδά. Μας ζήτησε να κάνουμε παρέα γιατί είναι μόνη της...»

Ήταν Φλεβάρης του 1968, όταν σύσσωμη η οικογένεια-γονείς και πέντε αδέρφια-συνοδεύσαμε τη μικρή αδελφή μας Κατερίνα, 17 μόλις χρονών, στο λιμάνι του Πειραιά. Ήταν δύο μηνών νύφη και έφευγαν μαζί με τον άντρα της για τον Καναδά με το ιταλικό υπερωκεάνιο Χριστόφορος Κολόμβος. Ο γαμπρός, μετανάστης στο Μόντρε-

παν τον καιρό χωρίς τηλεόραση οι παλαιότεροι. _Α, εμείς δεν είχαμε το κουτί, είχαμε το Καραμπάτο, το μάστρο- Κώστα, ιδανικό στις προβλέψεις του, γιατί έπρεπε να ξέρει

τι καιρός θα κάνει την επομένη μέρα, πριν να κανονίσουν με τον Γιαννιτσόγιαννη για ξενοδιάβασμα. Μέχρι και στην Καπερναούμ πρόβλεπε, γιατί αν καμία φορά λάθευε στην πρόβλεψη για το χωριό μας, ήταν σίγουρος ότι έβρεξε στην Καπερναούμ όπως χαρακτηριστικά έλεγε.

Για να μας θυμίσει στη συνέχεια το ρητό των παλιών που είχαν πάντα υπόψη πριν ξεκινήσουν το πρωί για το χωράφι:

« Άστραψε κατά Λιοντάρι; Πιάσε γέρο δυναμάρι. Βγήκε σύννεφο στη Τσεμπερού; Θάχει βροχή αποσπερού .

Σύννεφο για Καλαμάτα; Νερό με τη κανάτα

Κάνει το νερό φουσκάλες! Θάχουμε βροχές μεγάλες.

Σύννεφο κατά την Μάνη! Σίγουρα νερό δεν πιάνει».

Καλό λοιπόν και το κουτί αλλά ας έχουμε υπ όψιν μας και τα παραπάνω στιχάκια γιατί παρακολουθώντας τα τώρα και εμείς οι νεότεροι, λέμε, σαν να είχαν δίκαιο οι παλαιοί.

Γ.Α.

Η συμβολή των Λαγκαδιανών χτιστών στη διαμόρφωση της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής του Μοριά υπήρξε σημαντικότερη. Όταν χτιζόταν σπίτι, έλεγαν «Λαγκαδιανοί πλακώσανε». Δεν πρόσθεταν τη λέξη μαστόροι, γιατί στη συνείδησή τους οι λέξεις μαστόροι και Λαγκαδιανοί ήταν ταυτόσημες. Ξεκινούσαν από τον τόπο τους μπουλούκια (πρωτομάστορας, 9-12 μαστόροι, γύρω στα 8 μαστορόπουλα

και 10-15 ζώα, ανάλογα με το μέγεθος του έργου και άφηναν πίσω τους τις οικογένειές τους για μήνες πολλούς. Επέστρεφαν τις μεγάλες γιορτές Χριστούγεννα, Πάσχα και της Παναγίας, για να γιορτάσουν με τα αγαπημένα τους πρόσωπα. « Μια χρονιά ένα μπουλούκι Λαγκαδιανών ήρθε στο Ξηροκάμπι για δουλειά. Ένας μαστορας αρρώστησε εκεί και πέθανε. Τον κήδεψαν και τα Χριστούγεννα επέστρεψαν στο χωριό τους. Η χήρα απαρηγόρητη, ζήτησε από τον πρωτομάστορα να της φέρουν, τουλάχιστον τα οστά του, όταν ξαναπήγαιναν στο Ξηροκάμπι. Πέρασε καιρός και το μπουλούκι ξαναπήγε στο Ξηροκά-

μπι, μόνο που ξέχασαν την υπόσχεση που έδωσαν στη χήρα του μαστορα. Το θυμήθηκαν, όταν είχαν φτάσει στη Δημητσάνα. Τότε ένας από αυτούς πρότεινε να πάρουν οστά από το χωνευτήρι του νεκροταφείου της Δημητσάνας. Έτσι με την επιστροφή τους στο χωριό παρέδωσαν στη χήρα τα οστά του... άντρα της. «Άρα τις εστί βασιλεύς ή στρατιώτης...». Εκείνη τους ευχαρίστησε και ξέσπασε σ' ένα μακρόσυρτο θρήνο. Τότε ένας μαστορας μουρμούρισε στους άλλους «Τύχη που είχες, βρε Δημητσανίτη, να σε κλαίνε στα Λαγκάδια». Αφήγηση από τον Ντίνο Αλεξάκο.

Παιδιά το ακούσατε; ο νέος δρόμος Λεύκτρο-Σπάρτη είναι γεγονός. Πριν το Πάσχα δόθηκε στην κυκλοφορία, αν και εδώ που τα λέμε ας είναι καλά η θεια-Βασιλική (γεννηθείσα το 1919 παρακαλώ) που, περνώντας πρόσφατα για το Παρδάλι, κατέβηκε και τον ασήμωσε, διαφορετικά ακόμα θα περιμέναμε... Γ.Α.

Οι ρίζες και το παρελθόν μας

Μια σειρά κειμένων που προσπαθεί να προσεγγίσει λεξιλογικά-ετυμολογικά τοπωνύμια αλλά και λέξεις που χρησιμοποιούμε στον καθημερινό μας λόγο.

Ως πηγές έχουν χρησιμοποιηθεί κυρίως: Τα λεξικά της κοινής νεοελληνικής του Μπαμπινιώτη και του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη. Το ετυμολογικό λεξικό του Ν. Ανδριώτη, το λεξικό των Liddell-Scott A. Κωνσταντινίδη, αλλά και δημοσιεύσεις του Δ. Καλλιάνη στον παλιό ΒΟΡΕΙΟΔΗΜΟΤΗ. Ευπρόσδεκτη και επιθυμητή κάθε κριτική, διόρθωση ή επισήμανση.

Πετσούρι: έτσι λένε στην Καστανιά το μικρό χωράφι. Ο Φ. Κουκουλές στο έργο του “Βίος των Βυζαντινών” αναφέρει με την ίδια σημασία **πετσίν χωράφι**.

Η μεσαιωνική λέξη **πετσίν** προήλθε ή από την ιταλική λέξη **pezza** που σημαίνει κομμάτι, ή από την αρχαιοελληνική λέξη **πέσκιον**, υποκοριστικό του **πέσκος** [=δέρμα, φλούδα, κομμάτι υφάσματος (ίσως από το πέσκιον βγαίνει το **πεσκίρι**, υφάσμα με το οποίο στρώνουν την πινακοτή, αν και τα λεξικά γράφουν πως το πεσκίρι είναι τούρκικη λέξη)].

Πετσώνω=α) μπαλώνω με πετσίν τα φθαρμένα μέρη των παπουτσιών στο επάνω μέρος, ράβοντας με κηρωμένη κλωστή (σφήκωμα). β) ντύνω με δέρμα το κάτω μέρος των παπουτσιών, σολιάζω. γ) ενισχύω το πέγμα του τσαρουχιού ράβοντας κάττυμα (=παχύ δέρμα, κοινώς πέτσωμα, σόλα, πάτος).

Πέτσωμα γενικά είναι η επένδυση ή επικάλυψη μιας επιφάνειας με δέρμα, **ντύνω με πετσίν**. Πέτσωμα κατά τον Ελευθερουδάκη, είναι το πέγμα του υποδήματος, η σόλα.

Πετσώματα λέγονταν τα χρηματικά ποσά που κατέβαλλαν οι κυβερνήσεις στα ανταρτικά σώματα την εποχή της δράσης τους στους ακήρυχτους κατά της Τουρκίας πολέμους (1867-1879). Οι οπλαρχηγοί ζητούσαν συνέχεια χρηματικές χορηγίες για την προμήθεια πετσωμάτων για τα τσαρούχια των ανταρτών. Η λέξη προσέλαβε πολιτική σημασία και διατηρήθηκε επί μακρόν, σημαίνοντας χρηματικές χορηγίες για υποπέτες ή επισφαλείς υπηρεσίες. Πέτσωμα στη ναυτική γλώσσα λε-

γόταν το ντύσιμο του καραβιού για να εξασφαλίζεται η στεγανότητα και στη γλώσσα των οικοδόμων το στρώσιμο των σανιδιών (καλούπωμα) πριν ρίξουν τα τσιμέντα.

Ο Ησύχιος γράφει **πέσκος** είναι η θήκη η φτιαγμένη από πετσίν και πετζώνω είναι το καττύειν, συρράπτειν.

Ο Κοραΐς λέει ότι **πετζωτής** είναι ο διορθωτής παλαιών υποδημάτων. Από το πετζίον δηλ. το πεσκίον υποκοριστικό του παλαιού πέσκος (= το δέρμα των προβάτων) εσηματίσθη ο πετσωτής.

Χαμώ(ό)ρυγας με συνώνυμα τυφλοπόντικας, σφάλαγγας, ασπάλαξ, σπάλαξ. Κατά τον Ησύχιο είναι “είδος αρουραίου μύδος εκ γενετής τυφλού ...ζώου γαιωρύχου”. Η λέξη προέρχεται από το **χάμω** και **ορύσσω** (ανοίγω όρυγμα, σκάβω).

Την Τσικνοπέμπτη ενώ “τσικνίζαν” κάποιο φίλοι, θυμήθηκαν πως η αιμνηστη δασκάλα Αμαλία Ευδιά-Ανδριανοπούλου είχε κάποιον συμμαθητή τους χαμόρυγα, με τη σημασία του μουλωχτού, του υπόγειου τύπου. Αμέσως άναψε η κουβέντα για την ετυμολογία της λέξης. Η φίλη μας η Άννα υποστήριξε πως το β’ συνθετικό της λέξης σχετίζεται με το **ρήγμα** και **ρήγνυμι** (=σπάζω), επειδή ο τυφλοπόντικας σκάβει. Η φίλη μας όμως η Βαρβάρα είπε πως η λέξη σχετίζεται με το **ορύσσω**, όρυγμα και έπεσε διάνα. Τη λέξη **χαμόρυγας** έχει θησαυρίσει ο Κοραΐς στα “Ατακτά”. Να υπενθυμίσουμε ότι ο **αρουραίος** (μυς) λέγεται έτσι επειδή ζει στους αγρούς και **άρουρα** (aruga) είναι η καλλιεργήσιμη γη. Ενώ αυ-

τός που συχνάζει στους χώρους με τρόφιμα λέγεται **ποντικός** από τη λέξη **πόντος** = θάλασσα. Στα μακρινά θαλασσινά ταξίδια οι ναυτικοί γέμιζαν με προμήθειες τα αμπάρια κι εκεί τρύπωναν οι ποντικοί και έκαναν πάρτι. Όταν βυθιζόταν το καράβι, πρώτοι το εγκατέλειπαν οι ποντικοί γιατί τα νερά έμπαιναν πρώτα στα χαμηλά μέρη του καραβιού.

Ρασέικα (μία άποψη για την προέλευση του ονόματος) Είναι πιθανόν να ζούσαν σ’ αυτόν το μαχαλά, **ρασ(ι)άδες** που ύφαιναν ή έβραφαν τα ράσα.

Το ράσο είναι πανωφόρι υφασμένο με μάλλινο στημόνι και μάλλινο υφάδι. Το υφάσιμό του λέγεται **ρασοπάτι** και γίνεται με τέσσερα ποδαρικά. Το ράσο έχει μανίκια μακριά, **κατσούλα** (κουκούλα) και έξι **κανάλια** (λούκια), τρία από την κάθε πλευρά. Για να βάνουν το ράσο ζεμάταγαν μαλλιά με βραστό νερό και σύρωναν να φύγει η χοντρή βρωμιά. Το νερό που έμενε, η **σαριά**, το άφηναν να κάτσει 1-2 μέρες και το ζανασουράναν. Μετά έπαιρναν πλάκες λουλάκι που το έλιωναν και ρίζα από λάπατο, και τα έριχναν μαζί στη σαριά. Βουτάγανε το ράσο και το άφηναν βυθισμένο για 15 μέρες στο υγρό, ξέσκεπο στον ήλιο. Κάθε μέρα έτριβαν το ράσο για να ποτίσει καλύτερα, το έβγαζαν στον ήλιο να λιαστεί, και πάλι μέσα στο νερό. Το χρώμα που παίρνει το ράσο είναι μπλε σκούρο και δεν ξεβάφει καθόλου. Στο τέλος έβραζαν ένα κομμάτι σκουριασμένο σίδερο για να μην το πειράζει ο σκώρος. Έριχναν και κάτουρο για να μην ξεβά-

φει η μπογιά (οι πληροφορίες αντλήθηκαν από σπαρτιάτικη λαογραφική εργασία).

Πολλές λέξεις σχηματίστηκαν τυχαία σε κάποια χρονική στιγμή, χωρίς να έχουν ρίζες στο παρελθόν ή σε άλλη γλώσσα. π.χ. οι λέξεις **τραγιάσκα**, **ούζο** και **γκιουλέκας**. α) **Τραγιάσκα** είναι το μάλλινο λαϊκό καπέλο με γείσο. Ρουμάνοι εκδρομείς στην Ελλάδα, από ενθουσιασμό φώναζαν **träiască Grecia** (=ζήτω η Ελλάδα) και πετούσαν τις σκούφιες τους στον αέρα. Με αποτέλεσμα να παρασυνδεθεί η ονομασία του σκούφου με την επευφημία, τραγιάσκα Γκρέτσια. β) **Ούζο**, είναι το γνωστό οινοπνευματώδες ποτό ελληνικής κατασκευής, από την ανάμειξη καθαρής αλκοόλης, με νερό και αιθέρια έλαια (αντί για γλυκάνισο και μάραθο). Το βαρέλι λοιπόν που στάλθηκε από τον Τύρναβο στη Μασσαλία, έγραφε απ’ έξω **uso Massalia** δηλ. για χρήση της Μασσαλίας και από την ετικέτα- ένδειξη στο βαρέλι ονομάστηκε ούζο το ποτό που είχε μέσα (Δρανδάκης, Ανδριώτης, Ελευθερουδάκης, Μπαμπινιώτης ο οποίος αναφέρει και άλλη άποψη, ότι πιθανόν προέρχεται από την Τούρκικη λέξη **uzum**, σταφύλι. γ) **Γκιουλέκας** είναι ο νταής, ο σκληρός, ο παλικαράς. Η λέξη προήλθε από το όνομα του Γκιώνη Λέκκα Αλβανού οπλαρχηγού που με σκληρό ανάρτικο σώμα, στράφηκε εναντίον του σουλτάνου.

Θεοδόρα Δαριώτη-Πελεκάνου, φιλόλογος

Οι φωτογραφίες του σημερινού λευκώματος είναι όλες του Γιώργη Λαγανά που συνέλαβε με το φακό του τη φετινή εκτυφλωτική άνοιξη στην Καστανιά.

Καλύτερη ζωή

Οι συνταγές του Πομδεύκη

Τσουρέκι Κατερίνας

200 γραμμ. μαγιά, 1 κούπα χλιαρό νερό, 3 και 1/3 κούπας ζάχαρη, 1/2 κούπας γάλα, 1 κτγ αλάτι, 2 κτσ σπορέλαιο, 1 κτγ μαχλέπι, 1 κτγ αλεσμένο κακουλέ (κάρδαμο), 10 αυγά σε θερμοκρασία δωματίου, 1 και 3/4 κούπας βούτυρο λιωμένο ζεστό.

Στο χλιαρό νερό διαλύεις τη μαγιά, ρίχνεις λίγο αλεύρι ώστε να γίνει ένας πηχτός χυλός και τον αφήνεις 1/2 ώρα να φουσκώσει. Σε μία λεκάνη ανακατεύεις ζάχαρη+ μυρωδικά +αλάτι+ σπορέλαιο+ καυτό γάλα + τα αυγά ελαφρά χτυπημένα. Προσθέτεις το χυλό, ανακατεύεις και στη συνέχεια ρίχνεις λίγο-λίγο το αλεύρι και διπλώνεις αρκετές

φορές χωρίς να ζυμώνεις. Ρίχνεις με τις χούφτες το ζεστό βούτυρο χωρίς να ζυμώνεις. Η ζύμη πρέπει να είναι ζεστή απαλή και θα απορροφήσει το βούτυρο καθώς θα φουσκώνει. Τη σκεπάζεις με μεμβράνη και από πάνω με κουβέρτα μέχρι να διπλασιαστεί. Χωρίζεις σε 24 κομμάτια και τα κάνεις πλεξίδες ανά τρία. Τα βάζεις σε ταψί με λαδόχαρτο, αφήνεις 30' να φουσκώσουν. Αλείφεις με αραιωμένο αυγό και ψήνεις σε προθερμασμένο πάντα φούρνο στους 180° για 20'. Να μην παραληθθούν γιατί στεγνώνουν. Φυλάς σε πλαστική σακούλα (και στην κατάψυξη). (κτγ= κουταλάκι του γλυκού, κτσ= κουταλιά της σούπας).

Καρέφτη καρέφτακι μου

- Argan oil: Το λάδι argan παράγεται από τη συμπίεση κουκουτσιών, από καρπούς δέντρου που ονομάζεται Argania Spinosa το οποίο βρίσκεται στο μαρόκο μόνο.
- Περιέχει βιταμίνες A, E και λιπαρά οξέα. Βοηθάει στην επανόρθωση και προστατεύει από τον ήλιο, την ψαλίδα και τους δίνει υγιή όψη και ασύγκριτη λάμψη!! Επίσης το έλαιο argan είναι καλό για την περιποίηση του προσώπου και του σώματος.

Παναγιώτα Μαϊμόνη

- Για την προστασία των χεριών
- α) αλείψετε τα χέρια σας με σκέτο χυμό λεμονιού
- β) αλείψετε τα χέρια σας με φέτες από φρέσκες ντομάτες
- γ) για τα πολύ ταλαιπωρημένα χέρια φτιάξτε πολτό από βρασμένη βρώμη και με αυτόν αλείψτε τα χέρια σας.
- Κρέμες που μαλακώνουν τα ξερά χέρια
- α) ανακατεύετε 1 κουταλιά

της σούπας γιαούρτι με 1 κουταλιά αλεύρι μέχρι να έχετε μία ομοιογενή ζύμη. Προσθέτετε λίγο χυμό λεμονιού. Βάζετε αυτήν την πομάδα στα χέρια και κάνετε μασάζ για 5'. Όταν τα χέρια σας αρχίζουν και κολλάνε, ξεπλένετε με βροχόνερο.

β) ανακατεύετε 1 κουταλάκι αμυγδαλόλαδο, ένα κουταλάκι γλυκερίνη και το χυμό μισού λεμονιού και αλείψτε τα χέρια σας.

Για τα φουσκωμένα χέρια Κάνετε μία ζύμη με καλαμποκάλευρο και πίτουρα μέσα σε λίγο νερό. Αλείψετε με αυτήν τα χέρια σας και την αφήνετε 15'. Στη συνέχεια τα βάζετε κάτω από ζεστό και κρύο νερό εναλλάξ για 5'. Τελειώνετε πάντα με κρύο νερό.

Βεράντα και κήπος

Λούφα, Ελίφι, Λίφι (Ελλύφη η αιγυπτιακή), σφουγγαριά Μονοετές φυτό της οικογένειας των κολοκυνθοειδών, αναρριχητικό, μελισσοκομικό, πλούσιο σε νέκταρ και γύρη. Αναπτύσσεται εύκολα και σκαρφαλώνει σε δέντρα, φράχτες ή κάγκελα. Θέλει καλό πότισμα χωρίς να βρέχονται τα φύλλα του. Ανθίζει από το τέλος του Μάη μέχρι τα μέσα του Νοέμβρη. Τα άνθη του είναι κίτρινα ή υπόλευκα. Ο καρπός του είναι σαν αγγούρι. Όταν ωριμάσει αφυδατώνεται, ξεφλουδίζεται εύκολα, αφαιρούνται οι σπόροι και είναι έτοιμο, ένα φυτικό οικολογικό σφουγγάρι. Είναι ιδανικό για βαθύ καθαρισμό, απομακρύνει τα νεκρά κύτταρα και βοηθάει στην καλή λειτουργία του αίματος.

Αναμνήσεις...

Δε στο ειπα μια, δε στό ειπα δυο
 δε στό ειπα τρεις και πέντε
 μωρ' Γιαννούλα μου, Μπριμπατο-
 Γιαννούλα μου.
 Μην περπατάς ταρναριστά
 και σειέται η φορεσιά σου.
 μωρ' Γιαννούλα μου, Μπριμπατο-
 Γιαννούλα μου.
 Κι εμάρανες κι έναν παπά
 πέντε- έξι καλογέρους
 μωρ' Γιαννούλα μου, Μπριμπατο-
 Γιαννούλα μου.
 Κι εμάρανες κι εμένα.
 μωρ' Γιαννούλα μου, Μπριμπατο-
 Γιαννούλα μου.

Παναγιώτης Ξυδιάς

Παπάδες και γραμματικοί
 Πού τότειδατε γραμμένο
 Πως δεν φιλιούντ' οι παπαδιές (δισ)
 Μαειδέ οι παπαδοπούλες.
 Γλυκό μωρέ πούηταν το φιλί
 Μνιαλής παπαδοπούλας
 Γλυκό μωρέ γλυκό
 Σαν να τρωσ μια προσφορά
 Με μέλι γινωμένη
 Με μέλι και με ζάχαρη
 Ωρέ μοσχομυρισμένη.

Παναγιώτης Ξυδιάς

Ντελή παπάς λειτούργαγε
 Σε μέγα μοναστήρι
 Φυσάει αέρας στο ιερό
 Του χύνει το ποτήρι.
 Κι όλο το βίος του τόδωσε
 Για ελεημοσύνη.
 Κι ελεημοσύνη δεν ειδέ
 Πουλάει την παπαδιά του
 _ Πόσο πουλάς παπά την παπαδιά
 για να την αγοράσω.
 _ Χίλια 'χει τόνα μάγουλο
 και χίλια νέχει τάλλο
 το λυγρό της το κορμί
 καν μετρημούς δεν έχει.

Γιάννης Παπασταφίδας

Μία πρωτοβουλία του «Π» να παρουσιάσει λαϊκούς δημιουργούς της περιοχής.

Η ελληνική παράδοση είναι η πολιτιστική μας κληρονομιά και γι αυτό είναι πολύ σημαντική η συλλογή στοιχείων και η διάσωση των έργων της λαϊκής μας τέχνης. Συνεχίζοντας την πολιτισμική καταγραφή ανηφορίσαμε στην Αλευρού την επομένη της Μουτζουροδευτέρας. Στο καφενείο του Γιάννη Παπασταφίδα, που μοιάζει με εργαστήριο και μουσείο λαϊκής τέχνης, μας περιέφερε ο ίδιος, ένας αυτοδίδακτος λαϊκός τεχνίτης του ξύλου. Μας εντυπωσίασε ο τρόπος με τον οποίο έχει τακτοποιήσει τα εκθέματά του. Σε μια γωνιά οι μαγκούρες και οι γκλίτσες – κάθε μια έχει και άλλο τελείωμα. «Του μοιαζε του Θεόκτιστου» μας είπε ο κ. Γιάννης για την πατερική ράβδο, που είχε για τελεί-

ωμα ένα ιερωμένο. Άλλα έργα μικροξυλογλυπτικής τακτοποιημένα σε ράφια με τάξη: έργα χρηστικά αλλά και διακοσμητικά. Ο συνδυασμός χρηστικότητας και αισθητικής αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα γνωρίσματα της λαϊκής τέχνης. Τα θέματά του παρμένα από τη Φύση. Το φίδι, τα πουλιά και μινιατούρες εργαλείων που δε χρησιμοποιούνται πια, το αλέτρι, η στροφιλιά, κουταλοπήρουνα. Στην ερώτησή μας πώς ξεκίνησε αυτή του την ασχολία ο κ. Γιάννης απαντά. «Εγώ ήμουν αγρότης. Πολλές οι δουλειές. Ήμουν και μαραγκός. Είχα την έφεση για την καλλιτεχνία και όταν είχα καιρό ασχολιόμουν. Εντατικά ασχολήθηκα από το 1997-98. Και στο κυνήγι που πήγαι-

να πρόσεχα κάποιο ξύλο που μου έκανε εντύπωση. Πολλές φορές το ξύλο με οδηγούσε στις μορφές». Και παρακάτω μας εξηγεί πώς εργαζόταν. «Ενώ οι άλλοι κάθονταν στο μαγαζί και κουβέντιαζαν, εγώ σ' ένα τραπέζι παράμερα ζωγράφιζα σ' ένα χαρτί αυτό που ήθελα να φτιάξω. Έτσι έφτιαξα τη μικρή και μετά τη μεγάλη κοπέλα που βλέπετε στο ράφι». Όσον αφορά στα εργαλεία που χρησιμοποιεί μας δείχνει δυο μικρά κοπίδια από ξυράφια-κάμες-«τα έφτιαξα με τον τροχό» μας λέει. Ρωτήσαμε τον κ. Γιάννη τι ξύλα χρησιμοποιεί. «Πολλά είναι τα ξύλα: σφοντάμι, ελιά, πουρνάρι, η κοκιβιά, ο κισσός, που δουλεύεται εύκολα, τον κάνεις ότι θέλεις, του δίνεις διάφορα σχήματα. Το καλύτερο,

όμως, ξύλο είναι ο μέλεγος, που τα ίσια κωλορίζα του κάνουν για γκλίτσες και μαγκούρες». Ο μέλεγος λέγεται και φράζος ή μελίη-μελιά και φλαμουριά. Στη ραψωδία Ρ της Ιλιάδας, στίχος 140, διαβάζουμε «Κι επήρε καλοφούκτωτα δυο δυνατά κοντάρια και όχι το μέγα, το βαρύ κοντάρι του Αχιλλέως οπού κανείς των Αχαιών να σείσει δε μπορούσε. Και τότε το' σεισε ο Αχιλλεύς από το Πήλιον όρος κομμένο φράξο πόδωκεν ο Χείρων του πατρός του φόνον να φέρει αφεύγατον εις τους ανδρειωμένους». Μετάφραση Ιάκωβου Πολυλά.

«Όλα αυτά τα έργα που βλέπετε θέλουν συντήρηση κι εγώ όσο μπορώ τα συντηρώ. Είναι κρίμα που η Πολιτεία δεν υποστηρίζει και δεν ενδιαφέρεται να διατηρηθεί αυτή η τέχνη. Μου έχουν υποσχεθεί διάφοροι Νομαρχαίοι, Δημαρχαίοι, Βουλευτές : θα φτιάξουμε, θα φτιάξουμε αλλά τίποτα. Μηδέν από μηδέν μηδέν. Κάποτε το Κράτος είχε προγράμματα για κέντημα, ξυλογλυπτική και για πετρομάστορες...». Ο κύριος Γιάννης, ένας ευαίσθητος, αυτοδίδακτος λαϊκός τεχνίτης με πολλή φαντασία, υπομονή και μεράκι σκάλισε και έδωσε μορφή στο ξύλο. Καμαρώνει τα έργα του, αλλά ανησυχεί ότι δεν θα υπάρξουν συνεχιστές. Η αξιοποίηση του λαϊκού μας πολιτισμού είναι υπόθεση όλων. Απαιτείται οργανωμένη και συλλογική προσπάθεια πολλών φορέων. Το Υπουργείο Πολιτισμού πρέπει να στηρίζει τις προσπάθειες που γίνονται για τη δημιουργία λαογραφικών μουσείων και την αναβίωση των παραδοσιακών αξιών. Εξίσου σημαντικό ρόλο μπορούν να παίξουν το σχολείο, και η οικογένεια –ενθαρρύνοντας τους νέους και προτρέποντας στην ενασχόληση με τη λαϊκή τέχνη.

Β. Κ.

Βιβλία

ΤΟΥΛΑ ΜΩΡΑΪΤΗ

Πληγωμένα Περιστέρια

Έκδοση της συγγραφέως

Πρόκειται για αληθινή ιστορία ενός νιόπαντρου ζευγαριού από την Ικαρία που αναζήτησε μια καλύτερη ζωή στην Αμερική. Η αφήγηση γίνεται από την

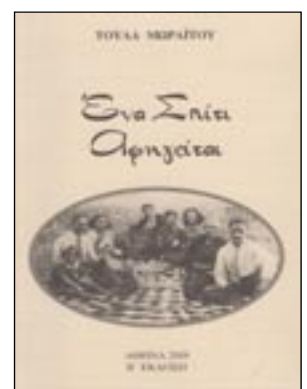
κεντρική ηρωίδα του έργου και αρχίζει το 1922, όταν ο άνδρας της σαν λαθραίος μετανάστης αρχίζει έναν πολυετή αγώνα να φέρει κοντά του την αγαπημένη του. Πλαστογραφίες, ανακρίσεις, φυλάκιση, απέλαση, ψέματα, ανασφάλεια, κυνηγητό από το ιμικρέσιο, μετακινήσεις. Και μετά από χρόνια, όταν χόρτασαν από δουλειά και χρήματα, παλεύουν ακόμα για νόμιμα χαρτιά και χωρίζει το ζευγάρι ο θάνατος. Αναρωτιέται στο τέλος, αν άξιζε τον κόπο όλη η περιπέτεια της μετανάστευσης.

ΤΟΥΛΑ ΜΩΡΑΪΤΗ

Ένα σπίτι αφηγείται

Αθήνα 2009

Η συγγραφέας με απλό και άμεσο τρόπο, με φωτογραφίες και ονόματα, περιγράφει τη ζωή σε μια λαϊκή τότε γειτονιά της Αθήνας, το '40 και το

'50. Χωματόδρομοι, πηγάδια, κήποι, παιδιά που παίζουν στους δρόμους αλλά και καυγάδες στις αυλές, έρωτες, συμριναίκα τραγούδια, ρεμπέτικα, γλέντια και αένας αγώνας. Κατοχή, φτώχεια, εκτελέσεις, εμφύλιος. Και μετά έρχεται ο αριστερός δήμαρχος (ο Πελλανιώτης Χ. Μ.) έβαλε νερό και ρεύμα στα σπίτια, ασφαλτόστρωσε τους δρόμους και με τα έργα του μεταμόρφωσε το Κατσιπόδι στον όμορφο Δήμο Δάφνης.

Ζούμε στην Καστανιά

Μικρές πληροφορίες για τη ζωή των κατοίκων της περιοχής της Καστανιάς

Συλλογή πληροφοριών- επιμέλεια κειμένων: Ε. Βλαχογιάννη

Επειδή, πολλά κοινωνικά θέματα, αλλά και άλλες εκδηλώσεις, μάς διαφεύγουν ή δεν τα μαθαίνουμε έγκαιρα, παρακαλούμε τους αναγνώστες μας και μέλη μας, να μας ενημερώνουν για τα συμβαίνοντα, είτε μέσω των ανταποκριτών μας, είτε, απευθείας, σε μας τους ίδιους.

ΑΦΙΞΕΙΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ

Από Αμερική ήλθαν, ο Τάκης Μουτής του Κων/νου, ο Κώστας Λιναρδάκης του Γεωργίου με τη σύζυγό του Μαρία, ο Παναγιώτης Κουτρομπής του Δημητρίου και ο γιος του Παναγιώτης με τη σύζυγό του Αστέρω (Star). Από Καναδά ήλθε ο Δημήτριος Γαρυφάλλης και από Αυστραλία ο Γιάννης Σταυρόπουλος του Βασιλείου.

ΓΑΜΟΙ:

Ο Παναγιώτης Μανιατάκος του Ιωάννη και της Σταυρούλας Ξυδιά του Παναγιώτη και η Αικατερίνη Μαρακάκη του Γεωργίου παντρεύτηκαν στις 04/03/2016 στον Μητροπολιτικό Ναό της Ευαγγελίστριας στο Καστέλι Κισσάμου.

Στους νεόνυμφους ευχόμαστε να ζήσουν ευτυχισμένοι με καλούς απογόνους.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Η Δήμητρα Δάνου και ο Δημήτρης Λαφογιάννης του Χρήστου απέκτησαν στις 23/03/2016 το πρώτο τους παιδί ένα αγοράκι.

Η Ρόη Λαμπή του Κων/νου και ο Γεώργιος Σκαφιδάς του Κωνσταντίνου απέκτησαν στις 29/03/2016 το δεύτερο παιδί τους ένα αγοράκι.

Η Ελένη Μουτή του Γεωργίου και ο Ηλίας Σκαφιδάς του Κωνσταντίνου απέκτησαν στις 03/04/2016 το δεύτερο παιδί τους ένα αγοράκι.

Η Παναγιώτα Ρούπα και ο Κωνσταντίνος Λαγανάς του Νικολάου απέκτησαν στις 17/4/2016 το πρώτο τους παιδί ένα κοριτσάκι.

Η Έλενα Μουτή του Δημητρίου και ο Ζαχαρίας Φουντούκης απέκτησαν στις 05/04/2016 το πρώτο τους παιδί ένα κοριτσάκι.

Ευχόμαστε στους γονείς να τους ζήσουν τα νεογέννητα και να είναι

καλότυχα και ευτυχισμένα στη ζωή τους.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Η Κων/να Σκρουμπέλου και ο Γεώργιος Λάμπος του Βασιλείου βάφτισαν στις 22-5 2016 το κοριτσάκι τους στο ξωκλήσι του Μάη-Θανάση στις «Μάντρες» και το ονόμασαν Αφροδίτη. Ευχόμαστε στους γονείς να τους ζήσει, και στο νεοφώτιστο να ευτυχίσει στη ζωή του.

ΠΕΝΘΗ

Ο Κωνσταντίνος Σαμπανίδης του Γεωργίου πέθανε στις 24/01/2016 στη Νέα Λιβερά σε ηλικία 80 ετών.

Ο Παύλος Κάτσιος του Δημητρίου πέθανε στις 18/02/2016 στα Σερβείκα σε ηλικία 90 ετών.

Ο Ιωάννης Βουρδούσης του Γεωργίου πέθανε στην Καλαμάτα στις 23/02/2016 σε ηλικία 88 ετών.

Ο Σάββας Μυρίδης του Μύρωνα πέθανε στα Φιλαδέλφεια Αττικής στις 28/01/2016 σε ηλικία 103 ετών (ο τελευταίος επιζών από τους πρόσφυγες της Νέας Λιβεράς, γεννημένος στη Λιβερά του Πόντου).

Δημήτριος Δημητρακάκης του Ιωάννη πέθανε στην Αθήνα στις 28/02/2016 σε ηλικία 87 ετών.

Ο Πατήρ Ιωάννης Γιαννούλης πέθανε στις 2/3/2016 στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο Καστόρι σε ηλικία 88 ετών.

Η Μαρία Δημητρούλη του Γεωργίου πέθανε στη Θεσσαλονίκη στις 01/04/2016 σε ηλικία 89 ετών.

Ο Δημήτριος Βουρδούσης του Γεωργίου πέθανε στο Καστόρειο στις 16/04/2016 σε ηλικία 83 ετών.

Η Ευγενία Κορτζή του Βασιλείου πέθανε στο Καστόρειο στις 29/04/2016 σε ηλικία 96 ετών.

Η Ελένη Ζούζουλα χήρα του Ηλία Ζούζουλα, πέθανε στις 22-5-2016 στο Καστόρι σε ηλικία 87 ετών.

Συλλυπούμαστε τους οικείους και τους ευχόμαστε την από Θεό παρηγοριά.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Η Θεοδώρα Δημητρούλη του Κωνσταντίνου έλαβε το μεταπτυχιακό

της δίπλωμα από την Πανεπιστημιακή Σχολή Ιατρικής Αθηνών με ειδίκευση στις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας «Επείγουσα Νοσηλευτική».

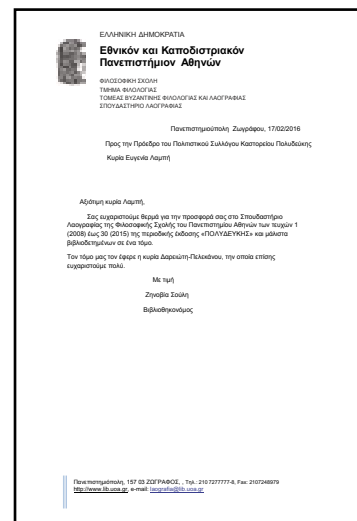
Η Ελένη Καραγιάννη του Κων/νου πήρε το πτυχίο της από τη Σχολή του ΤΕΙ Χαλκίδας, Τμήμα «Λογιστική και Χρηματοοικονομική».

Ο Καφεντζής Γεώργιος, γιος του Αγοριανίτη συμπολίτη μας Δημήτρη Καφεντζή, συμμετείχε με εργασία του στο διαγωνισμό Cassini και βραβεύτηκε. Ο Γιώργος είναι 11,5 χρόνων και φοιτά στο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η εργασία του είχε τον τίτλο (στόχο), «Να φωτογραφήσουμε τους δακτύλιους του Κρόνου, με τρία από τα φεγγάρια του: Τηθύς, Εγκελαδος και Μίμας». Μπράβο, παιδιά, ευχόμαστε πάντα επιτυχίες.

Διόρθωση προηγούμενου τεύχους Ο Ανδρέας Φρουτζής και η σύζυγός του Γεωργία Αντωνάκη πρόσφεραν μία τηλεόραση και ένα πολυμηχάνημα πολλών χρήσεων στο Ιατρικό Κέντρο Καστορείου. Επίσης κατέβαλαν το αντίτιμο της δαπάνης της πλακόστρωσης της εξωτερικής εισόδου του κτιρίου με αντιολισθητικά πλακάκια και της τοποθέτησης προστατευτικού κάγκελου, στη μνήμη των γονέων τους Ευθαλίας και Νικολάου Αντωνάκη.

ΠΕΙΜΑΝΙΔΗΣ	30
ΓΕΝΟΒΕΖΟΣ ΠΑΝΑΓ	30
ΣΚΑΦΙΔΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	50
ΑΣΛΑΝΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ	30

ΣΑΚΑΡΕΛΟΥ ΣΤΑΥΡ.	
ΣΑΚΑΡΕΛΟΣ ΓΙΩΡ.	20
ΙΟΡΔΑΝΙΔΟΥ ΣΤ.	200
ΚΑΡΕΝ ΧΙΩΤΗ	200
ΜΑΡΑΓΚΟΥ ΧΡΙΣΤ.	5
ΜΠΑΣΚΟΥΡΕΛΟΣ Γ.	5
ΤΖΩΡΤΖΑΚΗΣ ΠΑΝ	5
ΓΙΑΝΝΙΤΣΑ ΜΑΡΓ.	45
ΤΙΓΚΛΙΑΝΙΔΗΣ ΚΩΣ.	50
ΓΕΩΡΓΑΤΣΟΣ ΚΩΝ.	35
ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝ.	5

ΝΙΚΟΣ Κ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΛΑΣ
ΑΚΙΝΗΤΟΡΟΣ

ΛΥΚΟΥΤΡΙΟΥ 121 Α, 231 00 ΣΠΑΡΤΗ Τ.Κ. 6974739799
ΤΗΛ. 27310 26265 Α. FAX: 27310 26811
e-mail: dimitrakou.nikos@otenet.com

Παναγιώτης Κούσουλας
Real Estate services, Σπάρτης

Εκτιμήσεις Ακινήτων
Σύμβουλος Επενδύσεων

Msc International Real Estate
mob.: +30 6947931327
www.pjk.gr
e-mail: info@pjk.gr

ΤΖΩΡΤΖΑΚΗΣ - ΖΑΓΑΝΑ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ - ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΑ
ΕΡΓΑΤΙΚΑ - ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΑ
ΜΕΛΕΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ

Γκορτσολόγου 61, τ.κ. 23100, Σπάρτη
Τηλ.: 2731 100787, fax: 2731 100788,
κιν. 6947 775869
email: tzortzakis.zagana@gmail.com

ΣΤΡΑΤΗΣ ΓΙΑΝΝΙΤΣΑΣ

Χειρουργός Κτηνίατρος
Μεταπτυχιακό Δίπλ. Χειρουργικής
Παν. GUELPH Καναδά

Χειρουργικό
Μικροβιολογικό
Ακτινολογικό
Οδοντιατρικό

ΩΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ:

10:00 - 1:00 (θρυσ) & 6:00 - 9:00 (σπύλα)

Ελ. Βενιζέλου 4, 166 75 Πυρόδα - τηλ. 210.9647.747
τηλ. ανάγκης: 6944.943.634

Τζάκια - Ψισταριές - Επενδύσεις - Πέτρα

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΚΟΥΝΗΣ

Γορδένιος 11 - ΚΙ ΠΟΥΠΟΛΗ - τηλ.: 210 5014594 - 6977672646

ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ

ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ
τηλ. 57747
οικ. 22217
κιν. 6942 407789

ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

Η Αγγέλα Σκρουμπέλου άνοιξε νέο μικροβιολογικό εργαστήριο.

Ελευθερίου Βενιζέλου 64, Νέα Σμύρνη

Τηλ.: 210 9386840, 6934251826

Γεωργίτσι Λακωνίας
τ.κ. 23059
Κιν.: 6940 807330

τηλ.: 27310 61062
fax: 27310 61063
e-mail: info@taygetosbalcony.gr
www.taygetosbalcony.gr

Taygetos
Balcony
Hotel

www.taygetosbalcony.gr 030 2731061062

**Eurotas
Clean**

Καθαρισμός:
Δερμάτινα
Μοκέτες
Σαλόνια - Χαλιά
Στρώματα

Λυκούργου 30, Σπάρτη ~ Τηλ. 27310 21349

Το
Καστόρι
ξενοδοχείο

Ευαγγελία Νικολοπούλου
Καστόρι Δόμου Πελλάνας - Λακωνία - Σπάρτη
ΤΚ 23100,
τηλ: 27310 57118, 6909482756, fax: 27310 57205
www.kastorihotel.com - www.focusgreece.gr
email: info@kastorihotel.com

Δράσεις γ' τριμήνου 2016

Υποδομές

-Ομάδα μελών του συλλόγου καθάρισε το μονοπάτι από το Μαρμαρογέφυρο μέχρι τον Πισαγιάννη στην είσοδο του Βρυσιώτικου και από εκεί μέχρι το εκκλησάκι του Λουκά. Εν συνεχεία καθαρίστηκε και το τμήμα του μονοπατιού από τη δεξαμενή του χωριού μέχρι την έξοδο στην ασφάλτο στο δρόμο προς νεκροταφείο.

Έτσι δημιουργήθηκε μία ήπια πεζοπορική διαδρομή για όλες τις ηλικίες γύρω από το χωριό. (Μαρμαρογέφυρο-Γέφυρα-Δεξαμενή-Πηγές Περιβολίων-Εκκλησάκι Λουκά-Δεξαμενή-Πάνω Καμάρι-Περιφερειακός-Μισοσπορίτσια-Άγιος Μάμας.

Σημαντική η συνεισφορά του φίλου του συλλόγου Παναγιώτη Παρασκευόπουλου, που καθάρισε από τη Γέφυρα μέχρι και τον πάνω χώρο αναψυχής κάτω από τη δεξαμενή, τον οποίο ευχαριστούμε πολύ.

-Ο Σύλλογος συνεχίζοντας και το 2016 τη δράση ανάπτυξης του χώρου του Αγίου Μάμα, μετά τη σχετική έγκριση των αρμόδιων υπηρεσιών του Δήμου μας, κατασκεύασε πέτρινο τοιχίο από το κτίριο του παλιού Δημαρχείου μέχρι το περίπτερο δίπλα στην πηγή, αφενός για την αποτροπή των βρόχινων νερών από το χώρο των μεζεστένιων και αφετέρου την διαμόρφωση νέου καθιστικού χώρου.

Κοινωνική προσφορά

-Συμμετείχαμε με όλους τους τοπικούς συλλογικούς φορείς στην αποκριάτικη Μουτζουροδευτέρα αφενός αναβιώνοντας τον χωριάτικο γάμο του προηγούμενου αιώνα και αφετέρου με την ετοιμασία και διανομή νηστίσιμων εδεσμάτων (χαλβά, φασολάδας κλπ) Με την παράδοση στην κυκλοφορία του νέου οδικού άξονα, Λεύκτρου-Σπάρτης, πιστεύουμε ότι το όραμα-στόχος του Συλλόγου "Βόρειος Ταΰγετος σημαντικός εναλλακτικός τουριστικός προορισμός" αρχίζει να αποκτά σάρκα και οστά. Αυτό διαφαίνεται από την αυξανόμενη επισκεψιμότητα στην περιοχή.

Παρακαλούνται όσοι φίλοι θέλουν να βοηθήσουν στις δράσεις του συλλόγου, να επικοινωνούν με τον Κώστα Λαγανά στο τηλ. 6974098419.

Εξορμήσεις

Αρχές Φεβρουαρίου συμμετείχαμε με τον ΕΟΣ Σπάρτης σε συνάντηση με εκπροσώπους την Κ.Ο.Μ.Ο.Α.Α.Π. (Κυπριακή Ομοσπονδία Ορειβασίας, Αγωνιστικής Αναρρίχησης και Προσανατολισμού) με σκοπό την ανάπτυξη και προώθηση του αγωνίσματος του προσανατολισμού στο Δήμο μας. Στα πλαίσια αυτής της συνάντησης συμφωνήθηκαν να γίνουν 3 αγώνες στη Λακωνία. Ένας αγώνας γνωριμίας μαθητών των Γυμνασίων της Σπάρτης, στο

πάρκο Γουδέ, ένας αγώνας στην Αρεόπολη το Μάιο και ένας αγώνας τον Σεπτέμβριο στο Καστόρειο, με τη βοήθεια ειδικών τοπογραφικών χαρτών του πάρκου, που κατασκευάζονται από τον χαρτογράφο της Κ.Ο.Μ.Ο.Α.Α.Π. κ. Μιχάλη Σαββίδη.

Η σημαντική αυτή δράση οφείλεται αποκλειστικά στις άοκνες προσπάθειες του συμπατριώτη μας Χρήστου Ευστρ. Αλειφέρη, τεχνικού συμβούλου της Κ.Ο.Μ.Ο.Α.Α.Π. που ζει και εργάζεται στην Κύπρο. Και τους δύο φίλους και εκπροσώπους της Κυπριακής Ομοσπονδίας το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου ευχαριστεί θερμά.

-Στις 7 Φεβρουαρίου συνοδέψαμε πολυπληθή ομάδα φίλων και ορειβατών του ΕΟΣ Σπάρτης σε προγραμματισμένη ανάβαση στο Πυργάκι.

-Στις 13 Μαρτίου τους φίλους του Φ.Ο.Π. (Φυσιολατρικού Ομίλου Πειραιώς) που πραγματοποίησαν επίσκεψη στο χωριό μας το τριήμερο των Απόκριων, συνοδέψαμε σε ανάβαση στην κορυφή Πυργάκι επίσης.

Κων. Χ. Λαγανάς

Εικόνες από τη φύση μας

Παρωνοχία η μακροσέπαλη

Μικρό, γλοάζον φυτό με φύλλα μικρά λογχοειδή, αντίθετα. άνθη μικρά, ημιδιαφανή, αργυρόχροα, μεμβρανώδη που δίνουν

μία απόκοσμη εμφάνιση στο φυτό.

Το όνομα είναι από τις ελληνικές λέξεις παρά + νύχι.

Φωτο: Βασ. Λαγανάς

Κείμενο: Κων. Λαγανάς